

Diplomová práce

2010

Stanislava Lávičková

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Frekvence a významy slovesných perifrází v současné
španělské próze

Vedoucí práce: Mgr. Jana Pešková, Ph.D.

Autor práce: Stanislava Lávičková

Studijní obor: Učitelství anglického a španělského jazyka
pro 2. stupeň ZŠ

2010

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 22.11. 2010

Lávičková Stanislava

.....

Ráda bych poděkovala vedoucí diplomové práce Mgr. Janě Peškové, Ph.D. za všestrannou podporu při řešení této práce, za její cenné rady, připomínky a trpělivost. Zároveň bych chtěla poděkovat rodičům a mému příteli za podporu a trpělivost při mém studiu.

ANOTACE:

Stanislava Lávičková

Frekvence a významy slovesných perifrází v současné španělské próze

Tématem diplomové práce jsou slovesné perifráze a zjištění jejich frekvence v současné španělské próze. Skládá se ze tří hlavních částí. První část je teoretická, kdy na základě studia odborných materiálů zjišťujeme, jak se liší pohled na slovesné perifráze, pomocná slovesa, neurčité tvary slovesné, pasivum a vid u českých a španělských lingvistů. Rovněž jsme se zajímaly, jak jsou slovesné perifráze prezentovány v českých a španělských učebnicích španělštiny. Další část se zabývá klasifikací slovesných perifrází a jejich charakteristikou doprovázenou příklady z analyzovaných děl M. Delibese. Závěrečná část práce se věnuje srovnávání našich výsledků s výsledky dalších dvou odborných prací.

Vedoucí práce: Mgr. Jana Pešková, Ph.D.

ANNOTATION:

Stanislava Lávičková

Frequency and use of Verbal Periphrases in Contemporary Spanish Literature

The thesis deals with the verbal periphrases. We investigated the frequency of their use in contemporary Spanish literature- in prose. The thesis consists of three main parts. The first part examines the definition of auxiliary verbs, indefinite verb forms, passive, and aspect of Czech and Spanish linguists. We also examined how periphrases are presented in Czech and Spanish textbooks of the Spanish language. Another part deals with the classification of the periphrases and their characteristics accompanied by examples of the analyzed works of M. Delibes. The final part is devoted to compare the results of our work with results of two academic works.

Supervisor: Mgr. Jana Pešková, Ph.D.

OBSAH

1. ÚVOD.....	1
2. SLOVESNÉ PERIFRÁZE.....	3
2.1. Vymezení termínu.....	3
2.2. Locuciones verbales.....	7
2.3. Pomocná slovesa.....	8
2.4. Neurčité tvary slovesné.....	11
2.4.1. Infinitiv.....	12
2.4.2. Gerundium.....	13
2.4.3. Participium.....	13
2.5. Důkazy, zda se jedná o slovesnou perifrázi.....	14
2.6. Pasivní konstrukce ve slovesných perifrázích.....	18
3. KATEGORIE VIDU.....	20
4. SLOVESNÉ PERIFRÁZE V UČEBNÍČÍCH ŠPANĚLŠTINY.....	31
4.1. České učebnice.....	31
4.2. Španělské učebnice.....	34
5. KLASIFIKACE A CHARAKTERISTIKA SLOVESNÝCH PERIFRÁZÍ.....	38
5.1. Seznam slovesných perifrází.....	39
5.2. Vybraná díla M. Delibese.....	41
5.3. Slovesné perifráze s infinitivem.....	41
5.4. Slovesné perifráze s gerundiem.....	57
5.5. Slovesné perifráze s participiem.....	63
5.6. Diskutabilní perifráze.....	69
6. FREKVENCE SLOVESNÝCH PERIFRÁZÍ V SOUČASNÉ ŠPANĚLSKÉ PRÓZE.....	72
6.1. <i>Los santos inocentes</i>	72
6.2. <i>Las ratas</i>	75
6.3. Porovnání výsledků obou knih.....	77
7. KONFRONTACE S OSTATNÍMI PRACEMI.....	84
7.1. Diplomová práce L. Oberfalcerové.....	84
7.2. Bakalářská práce K. Géhové.....	85
7.3. Porovnání výsledků všech prací.....	86

8. ZÁVĚR.....	90
SEZNAM LITERATURY.....	93
SEZNAM PŘÍLOH.....	96
RÉSUMÉ.....	109

1. ÚVOD

Cílem této práce je ukázat, jaká je frekvence výskytu slovesných perifrází v současné španělské próze. Dále zjišťujeme, zda se ty samé druhy používají ve stejné míře v mluveném jazyce či publicistice. Hlavní metodou je analýza děl určitého současného španělského spisovatele a tyto výsledky jsou srovnávány s výsledky dosažených v jiných pracích.

Práce je rozdělena do třech částí. První část je teoretická a zabývá se zejména definicí slovesných perifrází, jejich klasifikací a významy. Definice těchto konstrukcí se v dílech různých lingvistů (např. L. Gómez Torrego, B. Zavadil atd.), jak zjistíme, odlišují. Narážíme zde na problematiku, kdy je těžké rozhodnout, zda se ještě jedná o perifrázi či jen seskupení sloves. Touto problematikou se zabýváme zejména v kapitole, ve které popisujeme jednotlivé body, podle kterých lze perifráze rozeznat a dále také v kapitole o *locuciones verbales* neboli slovesných vazbách. Odlišné jsou nejen definice perifrází, ale lingvisté se také rozcházejí v názoru na definici pomocného slovesa. Definici perifrází jako celku a pomocných sloves pozorujeme nejprve z pohledu českých a posléze španělských lingvistů. Na konci těchto kapitol se pokusíme o shrnutí a určení definice, kterou my po dobu naší práce budeme používat. Dále se v této teoretické části nacházejí kapitoly nebo podkapitoly, které se dotýkají problematiky slovesných perifrází a to konkrétně např. kapitola o neurčitých tvarech slovesných, ve které stručně popisujeme tvary infinitivu, gerundia a participia, kapitola o vidu, pasivu či také kapitola o tom, jak se tyto konstrukce vyskytují v nejvíce používaných učebnicích španělštiny, ve které nejprve popisujeme česky a poté španělsky psané učebnice.

Další část je již praktičtějšího charakteru. Nejprve sledujeme rozdělení perifrází u českých a španělských lingvistů. Rozdělíme je na tři skupiny podle neurčitých tvarů slovesných a následně, než každou budeme zvlášť definovat a prezentovat spolu s příklady z analyzovaných knih, pokusíme se charakterizovat společné významy perifrází podle těchto tří skupin. V této části jsou rovněž analyzována díla určitého současného španělského spisovatele a na základě toho sledujeme četnost použití nejen jednotlivých perifrází, avšak také jejich výskyt podle určitých skupin, na které se rozdělují. K tomuto rozboru jsou přiloženy grafy, které tuto četnost jasně dokazují. K této praktické části jsme zvolily dvě díla španělského spisovatele M. Delibese: *Las*

ratas a *Los santos inocentes*. Nejprve analyzujeme výskyt těchto perifrází v každé knize zvlášť a poté je navzájem srovnáme.

Ve třetí části tyto výsledky konfrontujeme s výsledky diplomové práce, ke kterým došla L. Oberfalcerová (2007), která se zaměřila na výskyt těchto konstrukcí v mluveném jazyce. A rovněž použijeme výsledky bakalářské práce, ke kterým došla K. Géhová (2008). Tato autorka se zaměřila na slovesné perifráze v tisku.

Téma této diplomové práce jsem si zvolila proto, že je to téma velmi zajímavé, ačkoliv zejména vzhledem k nejednotnosti definicí poměrně složité. Tyto perifráze se dotýkají mnoha dalších témat, např. kategorie vidu či pasíva, a tak je také těžké, které informace do naší práce vybrat, o kterých napsat stručně a kterými se naopak zabývat ve větší míře. Je poměrně obtížné sestavit jejich celkový seznam, protože existuje nedefinovaný počet pomocných sloves. Těchto sloves je velký počet a postupně vznikají nová, jelikož u mnoha sloves dochází ke ztrátě původního lexikálního významu a tím dále vznikají nové slovesné perifráze. Slovesné perifráze jsou zajímavé z hlediska našeho rodného českého jazyka, poněvadž v tomto jazyce jsou tyto konstrukce vyjadřovány nejrůznějšími opisy či např. adverbii.

2. SLOVESNÉ PERIFRÁZE

V této kapitole se budeme věnovat nejzákladnější charakteristice slovesných perifrází a jejich složením. Pozornost budeme věnovat zejména tomu, jak je popisují různí lingvisté. Nejprve zaměříme pozornost na české autory a poté se budeme věnovat autorům španělským. V závěru tyto rozdílné pohledy zhodnotíme a určíme definici, podle které se budeme v naší práci řídit.

2.1. Vymezení termínu

Slovesné perifráze se staly předmětem zájmu mnoha lingvistů, z nichž jsme se soustředili na díla S. Hamplové, V. Báeze San José, B. Zavadila, L. Gómeze Torrega, R. Fente Gómez, E. Alarcose Lloracha, P. Domíngueze, F. Matte Bona a R. Seca. Každý z těchto autorů má pro tato spojení svou specifickou definici, které se ale v úplném základu shodují. Základní definice o slovesné perifrázi pojednává jako spojení tvořeném dvěma slovesy, z nichž jedno je sloveso pomocné a druhé sloveso stojí v neurčitěm tvaru slovesném (gerundiu, infinitivu či participiu). R. Fente Gómez (1997: 11) z tohoto hlediska mezi perifráze zařazuje všechny složené a průběhové časy a trpný rod. Mezi základní pomocná slovesa se řadí *haber*, *estar* a *ser*. Spojení pomocného a plnovýznamového slovesa je přímé nebo nepřímé. Nepřímé spojení se tvoří za pomoci předložky (*a*, *de*), případně spojky *que*. Předložka nebo spojka se vsouvá mezi pomocné sloveso a neurčitý tvar slovesný. L. Gómez Torrego (1999: 3338) vidí možný původ spojky *que* ve vztažném zájmenu *que*.

Př. *Tengo cosas que hacer*. → *Tengo que hacer (cosas)*.

Hay cosas que hacer. → *Hay que hacer (cosas)*.

spojení: přímé- *estoy trabajando*

nepřímé- předložkou- *voy a trabajar*

spojkou- *tengo que trabajar*

První neboli pomocné sloveso vyjadřuje osobu, číslo a nachází se v určitém slovesném tvaru. L. Gómez Torrego (1999: 3326) rovněž dodává, že ačkoliv tato slovesa tvoří jeden celek, je možné mezi ně vložit příslovce, adverbialní vazbu (*locución adverbial*), příslovečné určení, podmět nebo jinou větnou vsuvku (např. *Acaban, hace un momento, de llamar la puerta.*). Toto značí, že spojení sloves

v perifrázích nejsou tak silná jako ve složených časech, ačkoliv některé perifráze tyto „vsuvky“ nedovolují.

Př. *Empezó de repente a llover.*

¿Puede *alguien* decirnos lo que pasó?

**Hemos pronto de marcharnos de aquí.*

Jako nejpoužívanější perifráze se podle výše zmíněných autorů jeví zejména spojení: *ir + infinitiv, volver + infinitiv, estar por + infinitiv, estar a punto de + infinitiv, ponerse a + infinitiv, acabar de + infinitiv, tener que + infinitiv; estar + gerundium, ir + gerundium, seguir + gerundium, llevar + gerundium; tener + participium a estar + participium.*

Významům jednotlivých perifrází se budeme věnovat v kapitole pojednávající o jejich dělení. Avšak všeobecně lze říci, že se používají pro vyjádření některých skutečností slovesa, která nemohou být vyjádřena jednoduchými či složenými časy. Rozlišují se dvě základní skupiny slovesných perifrází. První z nich vyjadřuje aspekt (ne/perfektivní) a druhá modalitu (povinnost, pravděpodobnost, pochybnost). Podle F. Matte Bona (1999: 125) perifráze mluvčímu pomáhají vyjádřit svůj postoj nad mimojazykovými skutečnostmi, o kterých se zmiňuje.

Nejprve se zaměříme na definice českých autorů. Podle J. Dubského (1999: 122): „*Opisné vazby vznikají spojením tvaru polopomocného slovesa s infinitivem, gerundiem nebo participiem slovesa významového. Výrazem ‚polopomocné‘ zde označujeme sloveso, které se v jiném kontextu objevuje jako sloveso plnovýznamové.*“ Tato definice je viditelná na následujících příkladech. V prvním případě je sloveso *llevar* použito jako sloveso plnovýznamové, ve druhé větě jako sloveso polopomocné:

1.) Cada día *lleva* la misma bolsa.

2.) *Lleva* viviendo en Praga 7 años.

S. Hamplová (1996: 245) do jisté míry sdílí definici s J. Dubským. „*Ve španělštině existuje řada opisných vazeb tvořených z určitého tvaru pomocného slovesa + neurčitého tvaru slovesného (infinitivu, gerundia nebo přičestí).*“ K této definici přidává vymezení pojmu pomocné sloveso, kterému se ale budeme věnovat v další kapitole. S. Pavlíková (1967: 251) do perifrází zařazuje i složené časy (*haber + participium*) a trpný rod (*ser + participium*). Podle A. Pavlíčkové (1992: 103) se perifráze skládají z významového slovesa (*verbo significativo*) a slovesa *polopomocného (verbo semiauxiliar)*. Polopomocné sloveso je takové, které si do

určitého bodu zachovává svůj původní význam a významovému slovesu dodává sekundární význam.

E. Spitzová (1990: 49) definuje slovesné perifráze pouze z pohledu jejich významu. Slovesné perifráze popisuje pouze jako prostředky pro vyjádření vidu. Stejný důvod použití vidí autoři knihy *¿Fiesta! 3* (2003: 110). E. Spitzová pojednává pouze o dvou perifrázích: *estar* + významové sloveso a *soler* + významové sloveso, která vyjadřuje obvyklý děj nebo činnost.

Poněkud složitější definici nalezneme u B. Zavadila (1995: 161), který pro perifráze používá název *prémorfologické útvary* (tento termín inicioval J. Šabršula). „*Autor prémorfologickými útvary rozumí taková ustálená víceslovná spojení, která ještě nemají povahu výrazově morfologického tvaru daného věcněvýznamového slovesa, ale jež už také nelze považovat za pouhá volná syntaktická spojení plnovýznamových lexémů.*“ Významy jednotlivých perifrází, které B. Zavadil rozlišuje, představíme rovněž v kapitole pojednávající o jejich rozdělení.

Dovolíme si ještě doplnit definici autorů učebnice *Španělština pro jazykové školy III* (1983: 185), kteří slovesné perifráze definují jako opisné vazby, které jsou tvořené pomocí neurčitého způsobu (myšleno infinitiv nebo gerundium) a pomocného slovesa. V češtině jím odpovídají různá příslovce či např. předpony (např. *roz-*). Dále dodávají, že se za jejich pomoci vyjadřuje průběh děje (zahájení, rozvíjení, ukončení) či mají modální charakter (pravděpodobnost, odhodlání atd.).

Nyní se zaměříme na autory španělské. Tito autoři všeobecně definici rozšiřují o zajímavý poznatek, že perifráze se může skládat i z více než dvou sloves, z nichž jedno je pomocné a druhé plnovýznamové. Jedná se zejména o spojení těchto perifrází: *tener que volver a, no poder seguir, volver a tener que, ir a tener que, acaba de comenzar a*.

Př. *Tendremos que volver a empezar a trabajar.*

L. Gómez Torrego (1999: 3325) přidal k základní definici ještě několik měřítek, podle kterých lze poznat, zda se skutečně jedná o perifrázi. Tyto důkazy podrobněji uvedeme v samostatné kapitole. Uvedeme prozatím dva nejdůležitější. Důležitá vlastnost sloves formující perifrázi je, že fungují jako jediný predikát.

Př. *Deben de ser las cinco. Echarse a reír.* - jedná se o jeden predikát nikoliv o spojení predikátu s předmětem

Esto viene a costar unas mil pesetas. - *viene a costar* tvoří jeden predikát

Juan viene a estudiar a mi casa todos los días. - jedná se o spojení slovesa s příslovečným určením účelu, *estudiar* je závislé na *viene*

Tento autor rovněž odmítá náhradu neosobních slovesných tvarů, které nelze nahradit žádnými podobnými elementy, poněvadž by se změnil význam pomocného slovesa, které je slovesem hlavním.

Př. *Tengo que comprar un piso. - * tengo eso*

Podle mluvnice Královské akademie (1991: 444) se v definici vyjadřují zejména k významům sloves. „*Cuando un verbo forma parte de determinadas perífrasis o sintagmas fijos que pueden afectar a todas las formas de su conjugación, se producen en el significado del verbo ciertos matices o alteraciones expresivas. Estos sintagmas se llaman perífrasis verbales.*“ Perifráze podle nich nemění sloveso z pohledu funkce, nýbrž z pohledu významu. Dále ještě definici rozšiřují zajímavým tvrzením, že perifráze plnovýznamovému slovesu dodávají např. význam povinnosti nebo trvání. Př. *escribir* → *tener que escribir; estar escribiendo*

Pro autory této knihy je zjevně nejdůležitější část perifráze pomocné sloveso, které sloveso plnovýznamové v perifrázi změni.

E. Alarcos Llorach (1999: 322) tvrdí, že slovesná perifráze nefunguje jako jeden celek, ale jakoby dvě samostatné části (*núcleo + adyacente*), kdy každá z nich vybírá své doplnění. Důležité na perifrázi je, aby pomocné sloveso ztratilo nebo alepoň modifikovalo svůj základní význam. Z toho vyplývá, že perifráze nejsou např. *esperamos a ganar* nebo *insiste en venir*. Někdy je perifrázi těžké rozeznat.

Př. *Voy a comer- jdu jíst*

- budu jíst

Rafael Seco (1993: 187) nabízí zcela jiný pohled na toto téma. Perifráze nazývá jako *frases verbales* a řadí je na stejnou úroveň, na jaké se ve španělském nacházejí např. *frases sustantivas, adjetivas, adverbiales, prepositivas* nebo *conjuntivas*. Podle něj jsou slovesné perifráze tvořeny *verbem predicativem*, které je ve formě infinitivu nebo gerundia a pomocné sloveso, které vykazuje všechny znaky slovesa, jako je kategorie osoby, čísla, času, způsobu a rodu. Seco tedy z definice vylučuje perifráze tvořené participiem, ačkoliv v jedné z jeho dalších knih (*Manual de Gramática Española*- třetí edice této knihy) na tento druh také poukazuje, ale jen jako citaci jiného autora. Seco tyto kombinace s participiem nazývá *expresiones perifrásticas*, avšak pojednává pouze o typu *tener + participio pasivo* (*él tiene hecho una canción*) a užívá se podle něj jen v určitých regionech.

Po dobu naši práce budeme vycházet z definice L. Gómeze Torregy (1999: 3325), že: „*Una perífrasis verbal es la unión de dos o más verbos que constituyen un solo*

,núcleo' del predicado. El primer verbo, llamado ,auxiliar', comporta las informaciones morfológicas de número y persona, y se conjuga en todas (o en parte de) las formas o tiempos de la conjugación. El segundo verbo, llamado ,principal' o ,auxiliado', debe aparecer en infinitivo, gerundio o participio, es decir, en una forma no personal.“ Pomocné sloveso je kromě jiného nositelem gramatické kategorie způsobu a rodu. Hlavní sloveso (rovněž nazýváno lexikální) je modifikováno významem slovesa pomocného. Z toho vyplývá, že slovesná perifráze není tak zcela sumou obou významů jejích komponentů. L. Gómez Torrego (1998: 194) dokonce tvrdí, že perifráze mají dva významy, první vychází ze slovesa hlavního, kterému rovněž dodává význam sloveso pomocné a druhý je vlastní celé perifrázi. Důležité je, že mezi těmito slovesy není vztah závislosti. Tato dvě slovesa jsou spojena na základě předložky, spojky nebo přímo.

2.2. Locuciones verbales (slovesné vazby)

V této kapitole pojednáme o slovesných vazbách a jejich srovnání se slovesnými perifrázemi.

Je třeba rozlišovat mezi *perífrasis verbales* (opisné slovesné vazby) a *locuciones verbales* (slovesné vazby). Na první pohled podobné vazby se odlišují znaky, které v této kapitole popíšeme. Ze seznamu studované literatury se těmito strukturami zabývá zejména L. Gómez Torrego (1999: 3342).

Hlavní rozdíl mezi těmito dvěma gramatickými strukturami je takový, že u slovesných vazeb se nerozlišuje plnovýznamové a pomocné sloveso. Jedná se pouze o spojení slov, kde alespoň jedno z nich je sloveso, které tvoří jádro této vazby. Syntakticky tyto slovesné vazby fungují jako jediný celek, predikát, ačkoliv jsou složeny z více částí. Tyto části jsou pevně spojené, pokud mají fungovat jako slovesná vazba. Proto ostatní části věty jsou vybírány podle celého predikátu, nikoli jen podle části slovesné vazby.

Př. *empezar a estudiar- estudiar* lze v tomto případě vyměnit za jiná slovesa, např. *empezar a cantar* a tato perifráze bude nadále vyjadřovat budoucí čas, na rozdíl od slovesné vazby *estar de menos*, kde výraz *menos* nelze vyměnit za jiný, aniž by vazba v tomto případě pozbyla svůj význam nebo se celkově stala agramatickou.

Rozlišujeme několik druhů slovesných vazeb:

sloveso + předložka + příslovce- *estar de menos* (postrádat)

sloveso + předložka + podstatné jméno- *caer en la cuenta* (přijít na to), *tener en cuenta*
(mít na zřeteli)

sloveso + podstatné jméno- *hacer polvo* (rozbít)

sloveso + předložka + zvrtné sloveso- *dar de sí* (vytahovat se (o látce))

sloveso + předložka + sloveso- *dar de mamar* (kojit)

sloveso + sloveso- *hacer llegar* (pozvat)

Příklady dalších vazeb s jejich překlady jsou následující: *dar que pensar* (dělat starosti), *dar a conocer* (sdělit), *dar a entender* (naznačovat), *dar de mamar* (kojit), *dar de beber* (napojit (např. dobytek)), *dar de comer* (krmit), *hacer saber* (sdělit), *hacer llegar* (poslat), *estar a perder* (zkazit se), *querer decir* (znamenat), *dejar caer* (hodit, roztáhnout, naklonit (podle kontextu)).

Je běžné, že celá vazba lze vyjádřit jedním slovem. V případě pasiva je nutné dát do pasiva celou vazbu. Často záleží jen na intonaci nebo kontextu, aby dané seskupení slov bylo považováno za slovesnou vazbu.

2.3. Pomocná slovesa

Slovesné perifráze se skládají ze dvou částí, pomocného a plnovýznamového slovesa. V této kapitole charakterizujeme pomocná slovesa a v následující kapitole slovesa plnovýznamová. Budeme se věnovat jejich definici u českých i španělských autorů.

Pomocná slovesa tvoří polovinu slovesné perifráze, a proto alespoň jedno sloveso z perifráze musí být pomocné, aby se jednalo o perifrázi. Těchto sloves je obrovské množství, jelikož každý autor se na ně dívá z jiného hlediska. Nejčastější pomocná slovesa jsou slovesa *haber*, *ser* a *estar*. Vyjadřují číslo, osobu, čas, aspekt a způsob a s ostatními slovesy tvoří jeden predikát. Tato slovesa jsou důležitá proto, že vyjadřují morfosyntaktické kategorie, ale co se významu týká, je důležitější sloveso významové. Pomocných sloves může být v perifrázi více, ale jen první z nich podléhá časování. V případě, že je pomocným slovesem *ponerse* nebo *echarse*, nepřízvučný tvar zájmena lze dát pouze před pomocné sloveso.

Př. Pedro *se nos puso* a insultar.

Pomocná slovesa se často rozeznají pouze kontextem.

Př. *había venido- haber* je zde pomocným slovesem

había mucha gente- haber je zde plnovýznamovým slovesem

České gramatiky se pomocnými slovesy téměř nezabývají a hovoří o nich jen jako o součásti složených časů, které se stejně jako slovesné perifráze skládají ze slovesa pomocného a plnovýznamového. Pouze E. Spitzová (1990: 43) se těmito slovesy do jisté míry zabývá. Pomocná slovesa pojmenovává jako *poloplnovýznamová*. Rozlišuje slovesa podle významu na *verbos semánticamente vacíos* (slovesa sémanticky prázdná), *verbos semiconceptuales* a *verbos conceptuales*. Slovesa sémanticky prázdná, která mají pouze gramatický význam, jsou slovesa kopulativní *ser* a *estar* a pomocné *haber*. *Verbos semiconceptuales*, jejichž překladem do češtiny by mohl být výraz *slovesa poloplnovýznamová*, jsou ta, která tvoří součást slovesných perifrází a časují se v nich. Jedná se tudíž o slovesa pomocná. Tato slovesa zároveň vyjadřují postoj mluvčího směrem ke slovesu v neosobním tvaru a znamenají např. opakování, začátek nebo konec. *Verbos conceptuales* (slovesa plnovýznamová) mají lexikální význam.

J. Dubský (1999: 122) (stejně jako E. Spitzová) označuje pomocná slovesa jako polopomocná. Tato slovesa jsou ta, která se v jiném kontextu objevují jako plnovýznamová. Z toho vyplývá, že o všech třech nejčastěji používaných pomocných slovesech *ser*, *estar* a *haber* přemýšlí jako o plnovýznamových.

Ve španělštině nalezneme mnoho pomocných sloves, tato tři (*ser*, *estar*, *haber*) ale nejvíce podlehla procesu gramatikalizace a ztratila částečně svůj původní význam. Podle R. Fente Gómeze (1997: 11) tuto ztrátu můžeme pozorovat například u sloves pohybu (*ir*, *venir*, *traer*, *llevar*, *seguir*, *llegar*, *volver*, *salir*, *andar*), která se nejvíce objevují ve slovesných perifrázích. Nalezneme zde také slovesa fázová (*empezar*, *acabar* atd.) nebo modální (*deber*, *tener* atd.). Gramatikalizace se objevuje i v českém jazyce, zejména v jeho hovorové části, např. „*Pojďme zavzpomínat na dobré časy.*“, kde sloveso *jít* ztrácí svůj původní význam. Pomocí nejrůznějších kombinací těchto pomocných sloves s infinitivem, gerundiem nebo participiem, získává španělština velké množství možností, jak vyjádřit nejrůznější významová zbarvení děje (například trvání, opakování atd.), která by se jinak musela vyjádřit pomocí příslovcí (např. *de nuevo*, *hace un momento*, *insistentemente*). Jelikož těchto kombinací je velmi mnoho, gramatiky se často zabývají pouze těmi vazbami, kde první sloveso ztrácí více či méně svůj původní význam.

R. Seco (1993: 187) o pomocných slovesech pojednává více všeobecně. Jeho definice zní takto: „*Los verbos que de algún modo intervienen en la expresión de formas correspondientes a otros verbos se llaman verbos auxiliares.*“ Autor mimo jiné rozlišuje také pomocné formy slovesné, což je infinitiv, gerundium a participium, které se připojují ke slovesu.

Podle E. Alarose Lloracha (1999: 322) pomocné sloveso ovlivňuje, modifikuje nebo dodává zabarvení slovesu významovému a nezanechává si svůj původní význam, což není vždy jednoznačné. Autor také dodává, že často je nutný k rozeznání slovesné perifráze kontext.

Př. *voy a comer-* jdu jíst/ budu jíst

E. Alarcos Llorach se také zajímá o postavení tohoto slovesa ve větě. Podle něj pomocné sloveso syntakticky určuje sloveso plnovýznamové.

Př. *María puede estar enferma.- puede* uvádí infinitiv *estar*, ale *estar* vyžaduje atribut *enferma*

Pro L. Gómeze Torrega (1999: 3344) existuje pouze jedno sloveso, kterému připisuje stoprocentní funkci pomocného slovesa. Jedná se o sloveso *soler*, protože jedině toto sloveso plní všechny požadavky pomocného slovesa a vždy se pojí s infinitivem. Pomocné sloveso podle tohoto lingvisty rovněž musí vyjadřovat osobu, číslo, aspekt, čas a způsob. Kromě těchto vlastností pomocné sloveso pozměňuje nebo zabarvuje význam celého spojení a dává mu samo nebo spolu s významovým slovesem např. význam časový nebo modální. Stejně jako někteří ostatní autoři, i L. Gómez Torrego upozorňuje, že v některých případech je k rozeznání slovesné perifráze nezbytný kontext.

Př. *Vino a decirme a casa que me buscaban.*

Esa mesa vino a costar cien mil pesetas.

Nalezneme také případy, kdy pomocné sloveso gramatické kategorie nevyjadřuje, jedná se zejména o polovětné konstrukce.

Př. *No me gustaría tener que reñirte.*

Původně jsme zamýšlely pro naši práci použít definici pomocného slovesa, která by se týkala ztráty úplné nebo alespoň částečné jeho původního významu. Tato ztáta významu neboli gramatikalizace je ale poněkud diskutabilní u velké části slovesných perifrází a musely bychom většinu z nich vyloučit. Např. *soler* + infinitiv, *tener* + participium nebo *seguir* + gerundium. Rozhodly jsme se proto respektovat definici, že pomocné sloveso je takové, které slouží k tvoření složených časů (*haber*) nebo

slovesných perifrází. Jedná se o slovesa, která mohou rovněž fungovat jako slovesa lexikální (např. *hay mucha gente x hay que hacerlo*). Pomocná slovesa jsou důležitá také proto, že svými koncovkami vyjadřují osobu, číslo, čas, způsob a rod. Výjimku tvoří pomocná slovesa, která se nacházejí v polovětných konstrukcích ve tvaru neurčitého slovesného tvaru, zejména infinitivu.

2.4. Neurčité tvary slovesné

V této kapitole stručně charakterizujeme plnovýznamová slovesa ve slovesných perifrázích. Jedná se o neurčité tvary slovesné, které zahrnují tři rozdílné tvary-
infinitiv, gerundium a participium. Zaměříme na jejich pravidelné tvary, jen v některých případech se taktéž zmíníme o určitých nepravidelnostech.

Neurčité tvary slovesné spolu s pomocnými slovesy tvoří opisné vazby. Ve španělštině rozlišujeme slovesné tvary určité a slovesné tvary neurčité. Do slovesných tvarů neurčitých patří gerundium, infinitiv a participium. Od tvarů určitých se odlišují tím, že zpravidla ve větě nefungují jako přísudek a nevyjadřují běžné slovesné kategorie jako je osoba, číslo, čas, způsob a rod. P. Domínguez (1994: 106) upozorňuje, že neurčité tvary slovesné potřebují doplnit slovesem v osobní formě, aby se doplnil jejich význam. Někdy postačí jen kontext.

Př. *Conseguido el objetivo (regresamos a casa)*.

Niños comiendo uvas. - název obrazu od Murilla

Zajímavou definici představuje R. Seco (1973: 94), který tvrdí, že: „*El infinitivo terminado en ar, er o ir, es realmente el nombre del fenómeno, de la acción verbal, y por ello se emplea para denominar al verbo: es un sustantivo abstracto.*“ „*El participio, que termina en ado o ido, es realmente un adjetivo. El gerundio terminado en ando, o iendo, tiene sentido adverbial.*“, kdy tyto neosobní slovesné tvary přirovnává ke zmíněným jevům, protože tuto funkci ve větách sami často plní. R. Seco (1993: 68) dodává, že dlouhou dobu existoval takzvaný infinitivní způsob. Tento způsob se řadil k ostatním slovesným způsobům, kterými jsou indikativ, kondicionál, konjunktiv a rozkazovací způsob. Infinitivní způsob zahrnoval infinitiv, gerundium a participium. Jelikož tyto neosobní tvary nesplňují definici slovesa podle syntaxe, nemohou být považována za řádný slovesný tvar. Používají se tudíž zejména ve spojení se slovesem. Dále zde nalezneme odkaz na to, jak tyto tvary pojmenovávají jiní autoři: „*Bello las*

designaba por derivados verbales, lo cual ofrece gran confusión. La Academia las llama, acaso impropriadamente, formas nominales del verbo. Lenz propone la exótica denominación de verboides. Jespersen las llama vérbidos. Gili Gaya las denomina, sencillamente, formas no personales del verbo.“

Stejný názor zastává rovněž L. Gómez Torrego a B. Zavadil. Podle B. Zavadila také infinitiv připomíná substantivum, gerundium adverbium a participium adjektivum. Je to zřejmé zejména z postavení těchto tvarů ve větě. Navíc (B. Zavadil (1995: 187) „[...] infinitiv pojmenovává bezpříznakově, což odpovídá substantivu, gerundium pojmenovává proces co do průběhu a participium klade důraz na jeho ukončenost.“ Infinitiv lze tedy považovat za *slovesné substantivum*, neboť pojmenovává procesy, gerundium lze pojmenovat jako *slovesné adverbium*, protože pojmenovává okolnosti procesu a participium je *slovesné adjektivum*, protože se shoduje v rodě a čísle s podmětem věty a často plní funkci shodného adjektivního přívlastku.

Neosobní tvary se často používají v takzvaných absolutních konstrukcích, což jsou věty zkrácené těmito tvary. Jedná se vždy o věty, které jsou podřadné větě hlavní a zároveň jsou realizované před dějem věty hlavní. Aby toto bylo možné, musí se jednat o slovesa vyjadřující limit děje, který svým významem dosáhnou (viz. kapitola o vidu) (*vender, morir*). Podle Královské akademie (1991: 483) se často překládají vedlejší větou příslovečnou nebo příslovci.

Př. *Saliendo tú, entraba yo.* - Když jsi odcházel, já jsem vcházel.

Al anohecerse tomaba chocolate. - Když se setmělo, popíjela se čokoláda./ Po setmění se popíjela čokoláda.

2.4.1. Infinitiv

Ve španělštině existují dva druhy infinitivu- jednoduchý a složený.

infinitiv- jednoduchý: *cantar, beber, dormir*

složený: *haber cantado*

pasivní tvar- *Le molestaba ser observado por todos.*

Lze ho použít v činném i trpném rodě. V opisných vazbách se využívá jak infinitiv jednoduchý, tak infinitiv složený. Infinitiv je forma slovesa zakončená na *-r*, které je připojeno ke kmeni slovesa kmenovou samohláskou *-a-*, *-e-* nebo *-i-*. Infinitiv lze stupňovat. Ve španělštině existují podstatná jména, která vznikla zpodstatněním

infinitivu. S. Hamplová (1996: 238) tvrdí, že zpodstatnit lze každý infinitiv. Tento infinitiv je vždy roku mužského. Např. *el cantar-* zpěv. Nalezneme infinitivy, které nabyly všech rysů podstatného jména, např. tvoření množného čísla- *los cantares, los seres*.

2.4.2. Gerundium

Gerundium se taktéž jako infinitiv vyskytuje v jednoduchém a složeném tvaru a vyskytuje se v činném i trpném rodě.

gerundium- jednoduché: *cantando, bebiendo, viviendo*

složené: *habiendo cantado*

pasivní tvar- *Siendo observado por todos se sentía inseguro*.

Pro gerundium je typická koncovka *-ndo*, která je ke kmeni slovesa připojena pomocí kmenových samohlásek *-a-* nebo *-ie-*. Gerundium lze stupňovat. Jedinečnou vlastností gerundia je, že vyjadřuje trvání děje, jeho neukončenost, nikoliv začátek nebo konec ale jeho průběh. Výjimkou je složené gerundium, které vyjadřuje ukončený děj. V češtině gerundi odpovídá často přechodník. Královská akademie (1991: 490) se zabývá dvěma gerundii, která se změnila na přídavná jména. Jedná se o gerundia *hirviendo* a *ardiendo*.

2.4.3. Participium

R. Seco (1993: 111) zvažuje existenci dvou druhů participia neboli přičestí, participium aktivní a pasivní. Aktivnímu participiu patří koncovky *-ante, -ente* nebo *-iente*, která vyjadřuje původce a pasivnímu koncovku *-ado* nebo *-ido*, nepravidelná mají koncovku *-to, -so*, nebo *-cho*. E. Alarcos Llorach (1999: 185) nám předkládá příklad, kdy i pasivní participium má aktivní význam:

Es un hombre leído.- que lee

He aquí los libros más leídos.- que han sido leídos

Autoři mluvnice Královské akademie (1991: 310) tvrdí, že nepravidelné participium má svůj původ již ve staré španělštině. E. A. Llorach (1999: 184) zastává názor, že dříve existovaly pouze nepravidelné tvary a až postupem času vznikly tvary pravidelné s tím, že některá slovesa si ponechala oba dva tvary. Podle Zavadila (1995: 201) pokud je sloveso, od kterého se participium tvoří zvrtné, z něj utvořené participium má následně

tvar aktivní nebo pasivní- např. *resolver* → *resuelto* – vyřešený; *un problema resuelto*- vyřešený problém; *resolverse* → *resuelto*- rozhodný; *una persona resuelta*- rozhodný člověk. Tyto dvojí formy vznikly vývojem latiny. Výjimku tvoří *frito*, *provisto* a *roto*, které se používají ve složených časech i jako přídavná jména. *Seco* (1973: 130) dále zmiňuje participium *prendido*, které se mu na rozdíl od autorů mluvnice Královské akademie (1991: 310) jeví správnější v pravidelném tvaru, a tudíž preferuje použití: *me han prendido los guardias* než *me han preso los guardias*.

participium- *cantado*, *bebido*, *dormido*

přívlastek- *cuartos preparados*

Podle mluvnice Královské akademie (1991: 311) se tvary *bendito* a *maldito* od sloves *bendecir* a *maldecir* nepoužívají ve složených časech, jelikož se jedná o adjektiva.

Nepravidelnost přisuzuje také slovesu *morir* a od něj vytvořenému tvaru *muerto*, který je využíván zejména v pasivu ale méně ve složených časech.

O participiu píše rovněž autoři učebnice *Španělština pro jazykové školy IV* (1983: 305). Konkrétně popisují přičestí přítomné činné (*participio presente*, *adjetivo verbal*), které se tvoří koncovkou *-nte*. V češtině odpovídá přídavným jménům slovesným a často se používá jako podstatné jméno (př. *el estudiante*, *el creyente*, *el sirviente*).

Participium má ve složených časech pravidelný tvar, v jiném použití se shoduje v rodě a čísle s podmětem věty stejně jako přídavné jméno a často plní funkci přívlastku.

2.5. Důkazy, zda se jedná o slovesnou perifrázi

V této kapitole pojednáme o tom, jak se pozná slovesná perifráze. Jednotliví autoři se neshodují v tom, co zařadit mezi slovesné perifráze. Existuje mnoho pravidel, podle kterých lze perifráze rozpoznat. Určitá pravidla zde postupně představíme.

Základní rozpoznání slovesné perifráze se odvíjí od její základní definice, která říká, že slovesná perifráze je spojení alespoň dvou sloves. První sloveso je sloveso pomocné, které částečně ztratilo svůj původní význam a časuje se, druhé sloveso je v neurčitém tvaru slovesném. Tato slovesa tvoří jeden významový celek a mohou být spojena předložkou. Z knih, které nám byly k dispozici, se touto problematikou ve větším měřítku zabývá pouze L. Gómez Torrego (1999: 3326).

Nejprve se zaměříme na slovesné perifráze s infinitivem:

- Slovesa v neosobní formě mají mít jen čistě slovesnou funkci, pokud mají i v případě infinitivu jmennou funkci, v případě participia a gerundia funkci přídavného jména a v případě gerundia funkci příslovečnou, neměli bychom mluvit o tom, že se jedná o slovesnou perifrázi.

Toto lze dokázat na takzvaném testu komutace, kdy se na základě náhrady zkoumá, zda se jedná o slovesnou perifrázi. Pokud lze infinitiv nahradit jménem, zájmenem nebo doplňující větou (postačí jedna z těchto možností), nejedná se o perifrázi. Výsledek musí vždy odpovídat původní větě jak významem, tak funkcí slov. O tomto nahrazení zájmenem pojednává rovněž E. Alarcos Llorach (1999: 325).

Př. 1.) Juan *tiene que presentar* el carné.- nelze zaměnit např. za Juan *lo tiene*, poněvadž by zanikl původní význam věty, a proto se jedná o perifrázi.

2.) Juan *necesita presentar* el carné. – lze zaměnit např. za Juan *lo necesita presentar*, a proto se nejedná o perifrázi. Navíc sloveso v infinitivu zde má i nominální funkci a je závislé na hlavním slovesu *necesitar*.

- Další možnost, jak zjistit, zda se jedná o slovesnou perifrázi, je opět přes náhradu slovesa v neosobním tvaru. Touto metodou opět zjistíme, zda infinitiv má nominální funkci. Z věty utvoříme otázku a infinitiv nahradíme tázacím zájmenem *qué*.

Tuto transformaci provedeme na stejných větách jako v předchozím bodě. Vzniknou nám věty: *¿Qué tiene Juan?*

¿Qué necesita Juan?

Obě věty jsou gramaticky správné, ale v prvním případě se nezachoval svůj význam- *Co musí Juan?* místo *Co Juan potřebuje?*, tudíž se zde jedná o perifrázi, protože zde nelze provést náhradu. Bylo by nutné doplnit druhé sloveso- *¿Qué tiene que presentar Juan?*. Ve druhém případě je doplnění slovesa nepovinné pro zachování významu.

- V dalším bodě se zajímáme o to, že pouze infinitiv perifráze může vybírat tzv. *complementos* (doplnění) a podmět této konstrukce, protože první sloveso plní pouze gramatickou funkci. Pokud tedy pomocné sloveso perifráze s infinitivem vybírá *complemento* nebo podmět, nejedná se o perifrázi.

Př. *El director nos mandó entregar el dinero.*- nejedná se zde o perifrázi, neboť *mandó* vybírá předmět nepřímý *nos* a předmět přímý *entregar el dinero* a zároveň je zde možná náhrada zájmenem (viz. první bod)- *El director nos lo mandó.*

- Pokud je možné větu zdůraznit přidáním slovesného tvaru *es*, rovněž se nejedná o perifrázi. Jde zde o důraz přidaný infinitivu.

Ukázáno na příkladu: *El niño desea salir de casa.* → *Lo que el niño desea es salir de casa*

Důkazy i pro ostatní perifráze:

- E. Alarcos Llorach (1999: 325) přidává ještě jeden důkaz. Pokud se lze zeptat na okolnost děje (*adyacente circunstancial*), nejedná se o perifrázi.

Př. *¿A dónde va?*- *A comer.*

¿A qué volvió?- *A contarlo.*

- Ve slovesných perifrázích není nikdy možné dát do pasiva pomocné sloveso. Do pasiva lze převést pouze infinitiv.

Př. *Juan tiene que leer la carta.* → **Leer la carta es tenido por Juan.*

- Ve slovesných perifrázích se zvrtné pasivum aplikuje na celou perifrázi, a proto pokud je podmět v množném čísle, pomocné sloveso musí být také ve tvaru množného čísla. Pokud se tedy nejedná o perifrázi, je pasivem ovlivněno pouze první sloveso. Tato metoda důkazu je omezená na malé množství případů, kdy sloveso odpovídá tranzitivnímu slovesu s možností utvoření pasiva v opisných vazbách, a proto není považována za metodu základní.

Př. *Se tienen que celebrar las elecciones.*- podmět je v množném čísle
a ovlivňuje tak tvar pomocného slovesa- *se tienen*
Se desea celebrar pronto las elecciones.- **Se desean celebrar*
pronto las elecciones.

- Pozice zájmen

Tato problematika je také někdy pro určení perifráze důležitá. Opět se týká pouze infinitivu. Jsou zde jisté výjimky, a proto bych tuto metodu nepovažovala za jednu z důležitých.

Zájmena mohou stát před pomocným slovesem (pokud se jedná o rozkaz, mohou stát za ním) nebo za infinitivem. Pokud jsou dvě, dávají se obě před pomocné sloveso nebo obě za infinitiv; není gramaticky správné dát každé jinam.

Př. *Tengo que decírtelo. Te lo tengo que decir.*

Výjimku tvoří perifráze, které mají jako pomocné sloveso sloveso zvrtné a konstrukce *haber que + infinitiv*, které nemají možnost anteponovat zájmena.

Zájmeno pomocného zvrtného slovesa nelze připojit ke slovesu plnovýznamovému, ale zájmeno plnovýznamového zvrtného slovesa lze připojit k pomocnému.

Př. *Se puso a contar chistes. *Puso a contarse chistes.*

Tuvo que marcharse. Se tuvo que marchar.

Ačkoliv tyto důkazy povětšinou pochází od L. Gómeze Torrega, ve svém pojednání o perifrázích s infinitivem se u některých konstrukcí (viz. kapitola o perifrázích s infinitivem) pozastavuje, zda je do svého seznamu zařadit, a proto často uplatňuje jen některé z jeho důkazů a někdy mu postačí jen např. schopnost tvořit pasivum. Nejvíce používané důkazy pro něj jsou: nominalizace infinitivu (*empecé a eso*), vytýkáci konstrukce, schopnost perifráze tvořit pasivum či antepozice a postpozice zájmen. V naší práci budeme následovat L. Gómeze Torrega v případě slovesných perifrází s infinitivem, a proto budeme určitá pravidla respektovat.

2.6. Pasivní konstrukce ve slovesných perifrázích

V této kapitole se podíváme na to, jak se slovesnými perifrázemi v pasivních konstrukcích zabývají někteří autoři. O pasivním rodě by bylo možné napsat mnoho stran, ale v této kapitole se zaměříme pouze na pasivní slovesné perifráze.

Ve španělském, českém i například anglickém jazyce rozlišujeme dva rody- rod činný a rod trpný. Vyjadřuje se tím vztah mezi podmětem a dějem věty. Pokud je původcem děje podmět, jedná se o rod činný, pokud je podmět členem pasivním a je dějem pouze zasažen, hovoříme o trpném rodu.

Slovesné perifráze zahrnují různá podtémata, u nichž se lingvisté neshodují v tom, zda je zařadit pod slovesné perifráze nebo tvoří samostatnou kapitolu španělské gramatiky. Tyto neshody se projevují také v kapitole o pasivních konstrukcích.

Participium si všeobecně zachovalo svůj pasivní význam, a proto se perifráze tvořené participiem jeví jako pasivní. Těmito významy se také zabývá B. Zavadil (1995: 175). Jako nejfrekventovanější vidí použití *estar + participium*, které se shoduje v rodu a čísle s podmětem věty. Toto spojení S. Hamplová (1996: 192) do trpného rodu neřadí, poněvadž se podle autorky jedná jen o výsledek předchozího děje. Stejný názor, že *estar + participium* vyjadřuje výsledek děje, stav, nikoliv proces, sdílí např. autoři učebnice *Španělština pro jazykové školy III* (1983: 129).

Př. *La casa es construida.* - Dům je stavěn.

La casa está construida. - Dům je postaven.

Nicméně Sylva Hamplová (1970: 44) se problematikou pasivních perifrází zabývala a snažila kromě jiného dokázat, že i konstrukce tvořené pomocným slovesem *estar* mohou být považovány za pasivní. Autorka zdůrazňuje, že pasivum (*ser + participium*) lze vytvořit nejen tím, že sloveso bude ve tvaru participia, ale také musí být pasivní svým významem, protože reflexivní a nepřechodná slovesa nejsou schopna pasivum tvořit. K tomu dokládá příklad: *Los alemanes son organizados*. Vždy ale existují určité výjimky. Dále stejně jako učebnice *Španělština pro jazykové školy III* prezentuje příklad: *La casa es construida.* - Dům je stavěn. x *La casa está construida.* - Dům je postaven. Tyto příklady dokazují, proč se podle této autorky mnozí lingvisté domnívají, že vazby *ser + participium* mají charakter imperfektivní a naopak *estar +*

participium charakter perfektivní. Autorka tvrdí, že tyto definice jsou nadhodnocené, jelikož existují výjimky a toto tvrzení je platné pouze v přítomném čase.

Mezi další pasivní perifráze B. Zavadil (1995: 175) řadí: *quedar + participium-* zdůrazňuje trvání, *venir + participium-* výsledný stav je nazírán retrospektivně, *ir + participium-* výsledný stav je nazírán od určité časové osy dál do budoucnosti, *andar + participium-* nabírá odstín distributivnosti a *salir + participium-* zdůrazňuje rezultativnost. Perifráze se slovesy *venir*, *ir* a *andar + participium* jsou knižní hodnoty.

K pasivnímu rodu se rovněž vyjadřuje mluvnicí Královské akademie (1991: 451). Podle autorů této mluvnicí v latině existovaly zvláštní koncovky pro činný i trpný rod, tzv. *voces*, z toho se vyvinul dnešní termín *voz*. *Ser + participium* vyjadřuje děj v procesu, oproti tomu *estar + participium* vyjadřuje děj od momentu ukončení. Již v díle *Cantar de Mio Cid* se pasiva se *ser* používala méně než v latině. V dnešní době roste použití tzv. zvrátneho a neosobního pasiva a do ústraní ustupuje spojení *ser + participium*.

Zajímavý pohled na tuto problematiku týkající se spojení *ser + participium* nám nabízí L. Gómez (1998: 198). Tvrdí, že tato struktura je některými autory považována za jeden celek, jeden predikát, a proto ji zařazují mezi slovesné perifráze. Naopak někteří v tomto spojení vidí větu přívlastkovou, která by se skládala z podmětu, kopulativního slovesa a přívlastku. Jádro přísudku by bylo tvořeno pouze slovesem *ser*, nikoliv celým spojením *ser + participium* jako v případě slovesné perifráze, *participium* by fungovalo jako přívlastek. Pasivum by se na základě tohoto rozboru týkalo jen obsahu, nikoliv struktury, proto by z tohoto hlediska ve španělštině neexistovaly pasivní konstrukce. L. Gómez Torrego se tudíž rozhodl zařadit spojení *estar + participium* mezi přechodné konstrukce.

Příklady pasiva ve slovesných perifrázích:

Queda usted expulsado. - Jste propuštěn.

La maleta venía cerrada con una cadena. - Kufř byl uzamčen řetízem.

Van fechadas estas dos poesías en Burgos. - Obě tyto básně jsou datovány v Burgosu.

Luis anda enamorado. - Luis je zamilovaný.

La enmienda salió aprobada por mayoría. - Dodatek byl schválen většinou hlasů.

V naší práci se budeme zabývat nejen slovesnými perifrázemi s infinitivem a gerundiem, ale také s participiem, které mají pasivní význam. Pro tento druh perifrází budeme vycházet z jejich charakteristiky B. Zavadila (1995: 174).

3. KATEGORIE VIDU

V této kapitole se budeme zabývat gramatickou kategorií vidu. Porovnáme, zda český vid lze přirovnat ke španělské kategorii aspektu. Slovesné perifráze tuto kategorii vyjadřují, proto do naší práce zahrnujeme tuto kapitolu. Pro tuto kapitolu použijeme díla českých autorů B. Zavadila a E. Spitzové a ze španělských se tímto tématem zabývali L. Gómez Torrego, R. Seco a mluvnické Královské akademie.

Sloveso ve španělštině vyjadřuje kategorii osoby, čísla, času, způsobu a rodu. V češtině navíc slovesa vyjadřují kategorii vidu. Rozlišují se dva typy- vid dokonavý (*aspecto perfectivo*), který vyjadřuje, že děj je ukončený a vid nedokonavý (*aspecto imperfectivo*), který vyjadřuje děj v jeho průběhu. Tyto vidy existují v kterémkoliv čase, např. vid nedokonavý- *psal jsem, píšu, budu psát*. Tato slova se většinou rozlišují předponami, a tak v tomto jazyce existují dvojice slov, kdy slovo bez předpony je vidu nedokonavého a slovo s předponou vyjadřuje vid dokonavý (př. *rozsvítit- svítit*). Existují slovesa s videm nedokonavým, která se mohou změnit v dokonavá pomocí přípony. Zpětně z toho dokonavého slovesa lze utvořit nedokonavé.

Př. *šít* → *zašít* → *zašívát*

V češtině se aspekt neboli vid vyjadřuje zejména lexikálně, neboť zde neexistují složené časy a vazby, pomocí kterých se např. ve španělštině vid vyjadřuje. Ve španělštině tudíž nenalezneme podobné dvojice slov s různými vidy jako v češtině, ale existuje zde pouze jeden tvar (*Španělština pro jazykové školy II* (1991: 189)

Př. *koupit- kupovat- comprar*

přijít- přicházet- venir

Nejprve se zaměříme, jak se tímto tématem zabývají čeští autoři. Názor J. Dubského (1999: 93) je, že ve španělštině tato kategorie neexistuje a vyjadřuje se slovesnými perifrázemi. Podobný názor má E. Spitzová (1990: 49). Podle této autorky slouží slovesné perifráze pouze jako prostředky pro vyjádření vidu. Stejný důvod použití perifrází vidí autoři knihy *¿Fiesta! 3* (2003:110). Ve větší míře, než bývá pro učebnice obvyklé, se k vidu vyjadřují autoři *Španělštiny pro jazykové školy II* (1991: 188) a *Španělštiny pro jazykové školy IV* (1981: 271). Došli k závěru, že imperfektum odpovídá minulému času českých sloves nedokonavých, jednoduché a složené perfektum odpovídá v češtině minulému času českých sloves dokonavých a budoucí čas je, co se vidu týče, neutrální. Přiklání se k názoru, že vid lze ve španělštině vyjádřit

např. za pomoci gerundiálních opisných vazeb, které většinou vyjadřují nedokonavost a trvání děje. Uvádějí, že dokonavost či nedokonavost lze vyjádřit také např. pomocí slovesných vazeb s podstatným jménem (*pegar un golpe*- bouchnout x *pegar golpes*- bouchat). Ve čtvrtém dílu této učebnice (1981: 273) věnují pozornost také způsobu slovesného děje (*Modo de la acción verbal*), který vyjadřuje posuny původního významu slovesa. V češtině např. pro zahájení děje použijeme předponu *roz-*, ve španělštině lze použít perifrázi *echar* + infinitiv nebo *ponerse a* + infinitiv. Pro předponu *do-*, která obvykle v češtině znamená dokončení děje, lze ve španělštině použít např. *acabar de* + infinitiv či *terminar de* + infinitiv. Podobně pro českou koncovku *-ávat, -ávávat*, která vyjadřuje opakování, lze ve španělštině použít vazbu *soler* + infinitiv. Pro vyjádření způsobu slovesného děje tuto autoři uvádějí ještě jiné způsoby, např. *tener la costumbre*. E. Spitzová (1990: 49) popisuje, že v českém jazyce se vid vyjadřuje pomocí pro něj příznačných koncovek *-va* (např. *chodívá, dělával*). Termín *vid* autorka překládá jako *aspecto*, a tak vidíme, že tyto dva výrazy považuje za rovnocenné. Podle této autorky není ve španělštině vid gramatickou kategorií, ale vyjadřuje se jen lexikálními prostředky, zmíněnými slovesnými perifrázemi. Dokonavé jsou všechny časy složené a nedokonavé jsou všechna imperfekta a přítomný čas. Z tohoto důvodu autorka považuje používání perifrázi za nadbytečné.

Př. *Los sábados comemos fuera de casa. = solemos comer*

Se lavaba cuando entré. = se estaba lavando

Jediný čas, který žádný aspekt nevyjadřuje, je *futuro absoluto*. Navíc autorka dodává, že vid nedokonavý také vyjadřují slovesa v přítomném čase a jednoduchý tvar infinitivu a gerundia, na druhé straně vid dokonavý vyjadřují složené tvary infinitivu a gerundia (*haber cantado, habiendo cantado*). Z toho, že jednoduché gerundium vyjadřuje děj nedokonavý, lze vyvodit důvod, proč slovesné perifráze s gerundiem vyjadřují trvání. E. Spitzová uvažuje, že vid dokonavý nebo nedokonavý jsou schopna vyjádřit všechna slovesa, záleží, v jakém čase jsou situovaná. Tato autorka nadále rozlišuje tzv. *aspekt aktuální*, děj, který probíhá v momentu promluvy nebo určitém momentu v minulosti. Tento aspekt je v opozici proti tzv. *aspektu obvyklému*, který vyjadřuje děj obvyklý/opakovaný, ale neprobíhá v určitém časovém úseku. Aspekt aktuální lze vyjádřit perifrázi *estar* + plnovýznamové sloveso, např. *estoy comiendo, estaba comiendo*. Pro aspekt obvyklý existuje perifráze *soler* + plnovýznamové sloveso, např. *suelo comer a las doce, solían esperarnos en la estación*.

Výrazně se tématem vidu zabýval B. Zavadil (1995: 161). Považuje za důležité od sebe rozlišit tzv. *povahu slovesného děje a aspekt*, což se často u románských jazyků opomíjí. Autoři gramatik je zahrnují pod pojem *aspekt*. Avšak B. Zavadil aspekt definuje jako obdobu vidu, kdy se sleduje perfektivnost a neperfektivnost děje. Povaha slovesného děje je pro něj obdobou německého názvu *Aktionsart*, kdy se pomocí slovesných perifrází vyjadřují fázové a kvantitativní významy. Termín *Aktionsart* bývá překládán jako *modo de acción*, což může být podle B. Zavadila matoucí spolu s termínem *modo verbal*. Z tohoto důvodu autor používá španělský termín *carácter de la acción verbal* a jeho český ekvivalent *povaha slovesného děje*. Jak jsme se zmínily výše, povaha slovesného děje rozlišuje významy fázové a významy kvantitativní. Významy fázové B. Zavadil (1995: 162) dělí podle tří základních fází procesu na počátek (ingresivnost), průběh (durativnost) a konec (terminativnost). Tyto významy je možné nadále dělit. Ingresivní významy rozděluje na iminentní (proces, který bezprostředně nastane; zahrnuje perifráze *estar por*, *estar para*, *estar a punto de* + infinitiv; zajímavostí je, že tyto perifráze nepřipouštějí negaci), dispozitivní (děj bezprostředně zamýšlený; jedná se pouze o perifrázi *ir a* + infinitiv), inchoativní (vyjadřuje proces, který začíná; zahrnuje perifráze *empezar*, *comenzar*, *principiar*, *ponerse*, *echar(se)*, *romper*, *entrar*, *pasar*, *largarse*, *coger*, *agarrar*, *darse*, *meterse*, *lanzarse*, *arrojarse*, *soltarse*, *precipitarse a* + infinitiv) a inceptivní (podle autora se jedná o perifráze, které vyjadřují počátek děje a používají se s předložkou *por*; zahrnuje tři perifráze- *empezar*, *comenzar*, *principiar por* + infinitiv). Význam durativní B. Zavadil (1995: 167) dělí na dvě skupiny perifrází. Jedny vyjadřují trvání jako celek a druhá skupina nahlíží na průběh po částech. Durativní významy nahlížené jako celek zahrnují tzv. *koordinační perifráze*, které se skládají z infinitivů sloves *coger*, *tomar*, *agarrar*, *ir*, *venir*, *llegar*, spojky *y* a za tímto vším stojí finitní tvar plnovýznamového slovesa. K této skupině se řadí také perifráze *salir* + gerundium. Ve většině případů se tento druh durativnosti vyjadřuje perfektivním aspektem.

Př. *Fue y le dio un empujón con toda su fuerza.*

Tyto perifráze nelze kombinovat s negací. Durativnost, která je nahlížena po částech, se vyjadřuje perifrázemi s gerundiem. Dělí se také na více druhů; aktuální durativnost (popisuje právě probíhající děj a zařazuje se sem perifráze *estar* + gerundium), restrospektivní durativnost (jedná se o děj, který začal v minulosti a pokračuje do přítomnosti; k jeho popisu slouží perifráze *venir* + gerundium), prospektivní durativnost (děj, který se rozvíjí směrem do budoucnosti; *ir* + gerundium; pokud se tato perifráze

spojí se slovesem vyjadřujícím dovršení děje, má význam iterativní- př. *Va poniendo cosas en la maleta.*- Skládá věci (jednu po druhé) do kufru.), kontinuativní durativnost (popisuje děj, který ve svém trvání pokračuje; zahrnuje perifrázi *seguir, continuar, proseguir* + gerundium), perdurativní durativnost (vyjadřuje děj, jehož trvání pokračuje, ale je časově vymezen; zahrnuje perifrázi *llevar* + gerundium) a distributivní durativnost (jedná se o děj, který probíhá po částech; patří sem perifráze *andar* + gerundium). Poslední skupinou vyjadřující fáze děje, je skupina perifrází vyjadřující terminativnost. Terminativní povaha slovesného děje vyjadřuje proces v jeho konečné fázi. Tyto terminativní děje lze opět nadále dělit na význam tzv. cessativní terminativnosti (jedná se o perifráze, které vyjadřují ukončený děj; patří sem *dejar, cesar, parar de* + infinitiv), egresivní terminativnosti (jedná se o děj bezprostředně ukončený; podle B. Zavadila (1995: 173) mají někteří autoři tendenci tuto kategorii zařazovat pod kategorii času; do této skupiny se zařazuje perifráze *acabar, venir de* + infinitiv; tyto perifráze rovněž nelze použít v negaci), konkluzivní terminativnost (jedná se o děj, který je ve své poslední fázi nebo je již dokončený; patří sem perifráze *terminar, acabar, concluir de* + infinitiv; tyto perifráze se kombinují se slovesy, která nevyjadřují dovršení děje, pokud by se tak stalo, byly by významu iterativního), finitivní terminativnost (děj je pojat jako završený; autor sem zahrnuje perifráze *terminar, acabar por* + infinitiv), konzumativní terminativnost (děj, který byl dokončený po určitém čase; patří sem *venir, llegar* + infinitiv). B. Zavadil (1995: 174) na stejnou úroveň staví další skupinu perifrází, která vyjadřuje rezultativní významy povahy slovesného děje. Tyto perifráze vyjadřují výsledek děje jako stav, patří sem *tener, dejar, traer, llevar* + participium a pasivně pojaté perifráze *estar, quedar, venir, ir, andar, salir* + participium). Významy kvantitativní vyjadřují repetitivnost a habituálnost. Význam repetitivní povahy slovesného děje popisuje děje, které se dějí opakovaně, patří sem perifráze *volver a* + infinitiv. Význam habituální se týká dějů, které jsou obvykle opakované; zařazují se sem perifráze *soler, acostumbrar (a)* + infinitiv. B. Zavadil dodává, že v češtině se tento druh perifrází vyjadřuje infixem *-va-* nebo konstrukcí *mít ve zvyku* + infinitiv. B. Zavadil (1995: 178) tuto problematiku na závěr shrnuje tak, že ve španělštině lze povahu slovesného děje považovat zejména za samostatnou gramatickou kategorii. V češtině se vyjádří zejména lexikálně a blíže souvisí s kategorií vidu (*kvést-rozkvést-rozkvéstat*). B. Zavadil (1995: 178): „V češtině např. nelze kombinovat význam durativní povahy slovesného děje s významem aspektové perfektivnosti, kdežto španělština takové kombinace běžně připouští (srov.:

Te estaba buscando en la Universidad - Te he estado buscando en la Universidad, ale česky jen „Hledal jsem tě na univerzitě““.

Nyní se zaměříme na vid a jeho prezentaci u španělských autorů. R. Fente Gómez (1997: 12) potvrzuje, že slovesné perifráze vyjadřují různé aspekty, které se v jiných jazycích i samotné španělštině vyjadřují příslovci (např. *de nuevo, desde hace tiempo*).

R. Seco (1993: 65) tvrdí, že je obvyklé zařazovat aspekt pod kategorii času. Aspekt vyjadřuje stejně jako vid, zda děj byl nebo nebyl ukončený. Aspekt se podle tohoto autora vyjadřuje pomocí složených a jednoduchých časů. Složené časy jsou dokonavé a jednoduché nedokonavé. R. Seco (1993: 69) navíc dodává, že tvary časů známých jako *indefinidos* vyjadřují obě varianty- dokonavost i nedokonavost, ale posléze doplňuje, že v případě *pretérito indefinida* jako výjimky se jedná o vid dokonavý. Tento autor mimo jiné rozlišuje dva druhy časů, tzv. absolutní, které vyjadřují děj ukončený v určitém období a druhou skupinou jsou časy relativní, které neohraničují přesně časové období. Podle tohoto hlediska do skupiny tzv. absolutních časů patří *presente de indicativo, futuro imperfecto de indicativo, pretérito perfecto de indicativo, pretérito indefinido de indicativo a imperativo*. Mezi tzv. relativní časy R. Seco zařazuje *pretérito imperfecto de indicativo, condicional simple de indicativo, pretérito pluscuamperfecto de indicativo, pretérito anterior de indicativo, futuro perfecto de indicativo, condicional perfecto de indicativo, presente de subjuntivo, pretérito perfecto de subjuntivo, pretérito imperfecto de subjuntivo, pretérito pluscuamperfecto de subjuntivo, futuro imperfecto de subjuntivo a futuro perfecto de subjuntivo*. R. Seco (1973: 225) se k aspektu vyjadřuje ještě v souvislosti se sponovými slovesy. Slovesa *volverse, permanecer, seguir a parecer* mají nejen funkci jako sponové sloveso, nýbrž také dodávají určitý význam a aspekt.

Dalším španělským autorem je L. Gómez Torrego (1998: 146), který uvažuje o aspektu rovněž jako o gramatickém významu. Tento význam nám ukáže, zda byl nebo nebyl děj dokončen. Děje se tak na základě slovesných koncovek, které zároveň slouží k vyjádření času a způsobu.

Př. *cantaba*- tento tvar slovesa *cantar* vyjadřuje minulý čas a zároveň imperfektivní aspekt a oznamovací způsob

Podobně jako ostatní tvrdí, že tvary složených časů vyjadřují děj perfektivní a naopak. Některé perifráze podle něj mohou aspekt vyjadřovat. Perifráze rozdělují podle slovesného děje (*acción verbal*) a podle modality. Perifráze, které odkazují na slovesný

děj, se rozdělují na perifráze s významem perfektivním (vyjadřují konec nebo přerušení)- *acabar de, dejar de, llegar* + infinitiv, *tener* + participium; perifráze inchoativní a ingresivní (vyjadřují začátek nebo bezprostřední budoucnost)- *ir a, estar para, estar a punto de, empezar a, ponerse a, echarse a, explotar (romper) a* + infinitiv; perifráze iterativní (mají význam opakování)- *volver a, soler* + infinitiv; durativní a na perifráze progresivní (vyjadřují průběh nebo rozvíjení děje)- *estar, andar, seguir, llevar* + gerundium. Podle modality jsou perifráze rozdělené do dvou skupin. První vyjadřuje povinnost- *tener que, haber que, haber de, deber* + infinitiv a druhá skupina perifrází vyjadřuje pravděpodobnost nebo možnost- *poder, deber de, tener que, querer* + infinitiv. Je důležité si neplést stavbou téměř podobné perifráze *deber* + infinitiv a *deber de* + infinitiv, ale s významem rozdílným. Také je zajímavé si všimnout zařazení perifráze *tener que* + infinitiv do obou dvou skupin s rozdílným významem.

Př. *Tenemos que marcharnos.*- povinnost

Tienen que ser cerca de las tres, porque tengo hambre.- pravděpodobnost

Dále ještě rozlišuje jednu skupinu perifrází, které se nedají zařadit.

Ve velké míře se aspektu věnuje E. de Miguel (1999: 2920). Tato autorka informuje také o vývoji této kategorie. Tento gramatický jev pojmenovává jako první Aristoteles, který rozlišoval slovesa vyjadřující průběh (*viajar*) a slovesa, která vyjadřují, že „došla do svého konce“ (*llegar*). Říká, že již dlouhý čas se vede spor, zda existuje gramatická kategorie aspektu. Tato kategorie byla jasně dokázána v řečtině a slovanských jazycích, ale je diskutabilní v latině a romancích. Avšak pro tuto autorku je nedostatek důkazů pro to, aby se kategorie aspektu stala samostatnou gramatickou kategorií, a proto ji nadále bude (stejně jako R. Seco) považovat za součást kategorie času. Čas umisťuje děj do určité časové roviny vzhledem k času výpovědi a ve kterém se koná jiný děj. Oproti tomu aspekt se zabývá časem jako již danou vlastností slovesa a popisuje, jak se určitý děj rozvíjí a koná v čase, aniž by odkazoval na čas promluvy. Avšak Elena de Miguel (1999: 2991) kategorii času považuje za nadřazený aspektu. Autorka aspektu věnuje celou kapitolu a tvrdí, že slouží k vyjádření způsobu, jakým se děj rozvíjí nebo stane. Aspekt může vyjádřit změnu (*madurar*), absenci změny (*estar verde*), dosáhnutí limitu (*llegar*), opakování (*ametrallar*), něco nepřetržitěho (*ser español*), obvyklého (*cortejar*), přerušovaného (*parpadear*) atd. E. de Miguel (1999: 2979) dále říká, že aspekt také informuje o tom, zda se jedná o ohraničené časové období (*madurar*), neohraničené časové období (*ser inteligente*) nebo pouhou chvíli, ve které se děj odehrává (*explorar*), podle čehož se nadále rozlišuje na slovesa vyjadřující

počátek (*florecer*), střední fázi (*envejecer*) a konečnou fázi děje (*nacer*). Počáteční fázi děje lze vyjádřit perifrázemi *estar a punto de* + infinitiv, *comenzar* + infinitiv, *empezar a* + infinitiv. Prostřední fázi, která nevyjadřuje ani počátek, ani konec, nýbrž průběh, lze také popsat slovesnou perifrází *estar* + gerundium. Výsledek ovlivněný konečnou fázi děje lze vyjádřit perifrází *tener* + participium. Aspekt také rozlišuje intenzitu, s jakou se děj slovesa odehrává, zda se jedná jen o neutrální vyjádření děje (*peinar*), s vyjádřením větší intenzity (*repeinar*) nebo vyjádření děje s menší intenzitou, než je jeho základ (*atusar*). Podle těchto všech hledisek se děje podle této autorky rozlišují na dynamické (*madurar*), statické (*estar verde*), ohraničené (*llegar*), neohraničené (*viajar*), ty, které se jednou stanou (*dar un disparo*), opakované (*ametrallar*), stálé (*ser español*), přerušované (*parpadear*) atd. Co se týče sloves, která vyjadřují děj nedokonavý, pomocí flektivních morfémů se tato slovesa mohou stát dokonavými.

Př. *escribió un libro*- napsal knihu

escribía un libro- psal knihu

Avšak nejčastější rozdělení je na slovesa statická nebo dynamická, s limitovaným nebo neomezeným dějem a ta, která vyjadřují nebo nevyjadřují trvání děje. Někdy jeden znak zapříčiní výskyt znaku jiného, např. pokud se jedná o sloveso vyjadřující opakovaný děj, je logické, že zároveň vyjadřuje trvání nebo pokud se jedná o sloveso vyjadřující určité fáze, musí být zároveň slovesem dynamickým. Aspekt je tedy ve španělštině rozlišován zejména pomocí kmenu, podle syntaktického postavení ve větě, pomocí derivačních morfémů (*peinar*- *repeinar*), perifrází atd. E. de Miguel (1999: 2988) rozlišuje dva typy aspektu, aspekt lexikální a aspekt flexivní. Lexikální aspekt je již obsažený ve významu slovesa. Vyznačuje se derivačními morfémy nebo rozdíly mezi slovesy, která v sobě zahrnují konec děje (např. *llegar*) nebo označují jeho průběh (např. *viajar*). Ve španělštině je několik významů, které aspekt vyjadřuje. Mezi často používané perifráze vyjadřující aspekt patří *empezar* + infinitiv a *acabar* + infinitiv. Progresivní aspekt se vyjádří např. pomocí perifráze *estar* + gerundium, aspekt s významem výsledku se vyjádří perifrází *tener* + participium. E. de Miguel (1999: 2983) nejprve informuje, že aspekt vyjadřují jen taková slova, která fungují jako predikát, avšak v průběhu kapitoly dodává, že aspekt mohou vyjadřovat také přídavná jména nebo substantiva. Přídavná jména, která se pojí s perfektivním sponovým slovesem *estar* vyjadřují perfektivní aspekt, např. *estar desnudo*. Naopak přídavná jména, která mají za sponové sloveso sloveso *ser*, autorka považuje za přídavná s aspektem neperfektivním, např. *ser inteligente*. Ze substantiv jsou schopna aspekt

vyjadřovat ta, která končí na *-dor*. Autorka tak usuzuje podle sloves, ze kterých jsou tato podstatná jména utvořena, např. *nadar*- sloveso s aspektem neperfektivním → *nadador*. Naproti tomuto stojí podstatná jména, která jsou utvořena z perfektivních sloves, např. *liberar* → *liberador*. Aspekt také může rozlišit dvojznačná slova.

Př. *construcción*- které může znamenat budovu nebo děj, který vyjadřuje trvání a má svůj limit

Aspekt je, jak již autorka poznamenala, závislý rovněž na syntaktickém postavení slova ve větě. Existují také slovesa, jejichž aspekt je ovlivněn ostatními členy věty. Jedná se např. o sloveso *fumar*, které je ve svém základu neperfektivní, ale v případě *fumar un cigarro* je tento děj ohraničený dokouřením cigarety. Předmět přímý bývá často nositelem perfektivního aspektu.

Př. *correr* → *correr cien metros*
bailar → *bailar un chotis*

Naopak *complemento preposicional* nechává děj bez omezení, př. *escribir en una novela*. Nebo v případě perfektivního slovesa *construir*, které lze nalézt s významem neperfektivním v příkladu: *Ese constructor construye siempre edificios singulares*. Nyní pojednáme o druhém typu aspektu, který autorka rozlišuje, tedy aspektu flexivním. Tento aspekt se vyznačuje flektivními morfémy, kdy se rozlišuje mezi časy perfektivními a imperfektivními, např. *viajaba/viajó*. Imperfekta se navíc používá k vyjádření opakovaného děje a tvarů perfekta k ději, který se stal pouze jednou. Zajímavý pohled E. de Miguel (1999: 3048) je na interakci mezi aspektem lexikálním a aspektem flektivním. Pokud jsou ve větě vyjádřené dva děje slovesy bez limitu a spojkou *y*, která vyjadřuje koordinaci, jeví se tyto dva děje jako po sobě následující (první děj skončil a následuje druhý). Tyto dva děje nelze ve větě přemístit. Pokud tato slovesa omezená nejsou, děje se jeví jako prováděné současně a lze tyto věty v souvětí vyměnit.

Př. *Pedro se levantaba y desayunaba*.- nejprve vstal a poté se nasnídal

* *Pedro desayunaba y se levantaba*.

Pedro trabajaba y estudiaba.- pracoval a zároveň studoval

Pedro estudiaba y trabajaba.

Stejně jako v češtině, i ve španělštině existují předpony, které jsou schopny změnit aspekt slova. Elena de Miguel (1999: 2994) nás informuje konkrétně o třech *re-*, *in-* a *sobre-*. Předpona *re-* dodává slovesu význam opakování (*reenviar*), pokud dané sloveso vyjadřuje ohraničený děj. Pokud se jedná o sloveso, které tento limit nevyjadřuje,

předpona *re-* vyjadřuje stupňovaný význam vzhledem k neutrálnímu základu (*buscar* → *rebuscar*). Existují samozřejmě výjimky, např. *recortar* a *rematar* mají pouze intenzivnější význam, ačkoliv se jedná o slovesa ohraničená. Negativní předpona *in-* se pojí pouze s adjektivy bez limitu (*infiel*). Poslední zmíněná přepona *sobre-* vybírá z obou skupin sloves, limitovaná i bez ohraničení (*sobrevolar*, *sobreescribir*). Zvratné zájmeno *se* je také schopno vyjádřit v určitém případě aspekt, konkrétně se jedná o aspekt dokonavý. Z tohoto důvodu se pojí se slovesy nedokonavými, ačkoliv jsou to slovesa, která svým významem tíhnou k dokonavosti, tranzitivní slovesa (*siempre come tortilla* → *se comió una tortilla*). Jak E. de Miguel zmínila, dokonavý aspekt bývá často vyjádřen předmětem přímým, proto se domníváme, že omezenost děje je zapříčiněná právě tímto předmětem přímým, nikoliv zvratným zájmenem *se*. Zajímavý rozdíl, který autorka (2000: 3005) vyzorovala, je spojen se slovesem *limitar*, které označuje děj nebo stav. Pokud toto sloveso označuje děj, jeví se jako ohraničený (*La ministra limitó el poder de las asociaciones de padres en un año.*). Pokud označuje stav, jeví se jako neohraničený (*La valla limitó el prado durante muchos años.*). Toto rozlišení podle autorky závisí na podmětu, zdali je životný a také na přítomnosti příslovčí *durante*. Podobně zajímavý příklad je: *Los niños comen pasteles.*- tato věta je svým významem mnohoznačná, neboť může znamenat, že se jedná o jedinečný děj odehrávaný v momentě, který je popisován nebo se jedná o děj opakovaný, který se děje obvykle a neodehrává se v momentě promluvy. Ačkoliv se autorka snaží o mnohá rozdělení, na konci kapitoly pojednávající o vidu vše shrnuje tak, že slovesa nelze pevně zařadit do určitých skupin podle aspektu, který vyjadřují, nýbrž jaké tendence k zařazení mají.

V mluvnici Královské akademie (1991: 460- 462) se autoři také vyjadřují k problematice aspektu. Rozlišují slovesa na několik skupin podle toho, jak označují způsob výskytu děje v mysli mluvčího. Dochází tak k rozdělení na tzv. slovesa chvílková (př. *saltar*, *chocar*, *llamar*, *besar*), slovesa s významem opakování (př. *golpear*, *hojear*), s významem trvání (př. *conocer*, *saber*, *vivir*), s významem dovršení děje (př. *nacer*, *morir*, *acabar*) a slovesa inchoativní (př. *amanecer*). Toto rozdělení bývá ovlivňováno kontextem.

Např. *escribir-* jedná se o neohraničenou a opakovanou akci

escribir una carta- ohraničený děj

Tímto kontextem je v tomto případě myšlen předmět přímý, který E. de Miguel zmínila jako činitel ovlivňující dokonavost či nedokonavost děje. Upozorňují, že se tato slovesa odlišují svým lexikálním významem, nikoliv morfěmy, což by právě zmíněná E. de

Miguel označila jako aspekt lexikální. Pokud by se odlišovala morfémy, nejednalo by se o aspekt, ale o slovesný způsob. Tito autoři používají termín *aspecto de acción verbal* (aspekt slovesného děje) a vyjadřuje se podle nich gramatickými prostředky, které jsou morfologické nebo opisné.

Např. *dormirse-* sloveso inchoativní- zvrtné *se* zde označuje ohraničenost děje. Jedná se o morfologický prostředek.

dormir- sloveso durativní

Ačkoliv autoři této knihy píší o tom, že aspekt je vyjádřen morfologickými nebo opisnými prostředky, hovoří jen o významech aspektu, který vyjadřují slovesné vazby (*locuciones verbales*), které tak mohou mít význam progresivní, perfektivní, durativní atd. Ovšem, ne všechna slovesa jdou aplikovat na slovesné vazby. Poslední informaci, kterou sdílí s většinou ostatních autorů je, že složené časy a *pretérito perfecto simple* vyjadřují perfektivní děj. Tato perfektivnost je obsažena v participiu. Ne vždy ale aspekt odpovídá času.

Př. *Conoció que me engaňaban.*- ačkoliv je zde tvar slovesa *conocer* v čase *pretérito perfecta simple*, které podle mnohých gramatiků znamená ohraničenost děje, to, že jsem *poznal oklamání*, pokračuje a bude pokračovat. Tvar slovesa *conocer* zde vyjadřuje, že *poznání oklamání* bylo ukončené, kompletní.

Esta mañana he sabido la noticia.- jedná se o perfektivní děj, ale stejně jako u prvního příkladu tento děj není omezený, protože o té zprávě vím i nadále, bylo pouze dokončeno to *dozvědění se* zprávy.

Tento jev je v mluvnici Královské akademie (1991: 462) výstižně popsán: „*Con verbos desinentes por su significado el pretérito perfecto simple indica la anterioridad de toda la acción (salté), y por eso su terminación en el tiempo. Co verbos de significado permanente expresa la anterioridad de la perfección (conoció) que no impide su continuidad temporal.*“

Jak jsme zjistily, pro tuto kategorii není jednotná definice a jeden konkrétní závěr. Někteří autoři zabíhají do hloubky této problematiky, naopak někteří se jí zabývají pouze povrchově. Většina těchto autorů rozděluje slovesa podle aspektu na mnoho skupin (nejvíce se jedná o durativnost a zda sloveso vyjadřuje dovršenost označeného děje) a následně také slovesné perifráze, které pro tyto autory slouží jako prostředek pro vyjádření aspektu. E. de Miguel kromě sloves pojednává o aspektu také u substantiv a adjektiv. Z nám dostupných knih nejvíce informací nabízí E. de Miguel a B. Zavadil. Shodně všichni souhlasí pouze s tím, že slovesné perifráze vyjadřují aspekt.

Také se shodují (kromě J. Dubského a R. Fente Gómez) v tom, že složené časy vyjadřují dokonavost a naopak. E. Spitzová považuje termíny aspekt a vid za rovnocenné, naopak B. Zavadil nebo R. Seco s tímto tvrzením naprosto nesouhlasí. Co se týče osamostatnění této gramatické kategorie ve španělštině, vyjádřili se k této otázce R. Seco a E. de Miguel, kteří ho nechají nadále jako část kategorie času. B. Zavadil vidí jako samostatnou kategorii povahu slovesného děje. V češtině podle něj tato kategorie blízce souvisí s videm. Dovolíme si na závěr tvrdit, že vid je ve španělštině vyjádřen jak lexikálně, tak gramatickými prostředky.

Pro naši práci se touto problematikou budeme inspirovat zejména v případě slovesných perifrází s infinitivem, jejichž rozdělení přebereme od L. Gómeze Torrega. Tento lingvista klasifikuje slovesné perifráze s infinitivem do tří skupin- podle modality, slovesného děje a ty, které se nedají zařadit.

4. SLOVESNÉ PERIFRÁZE V UČEBNICÍCH ŠPANĚLŠTINY

V této kapitole se budeme zabývat několika učebnicemi španělského jazyka a tím, do jaké míry jsou v nich reprezentovány slovesné perifráze. Tuto kapitolu rozdělíme na dvě části. V první části se zaměříme na české učebnice (česky psané učebnice) a ve druhé na španělské. Vybíraly jsme nejpoužívanější učebnice na českých školách plus jednu učebnici pro samouky a jednu pro obchodní španělštinu.

4.1. České učebnice

Z českých učebnic jsme vybraly knihy *Španělština pro samouky*, *¿Fiesta! 1*, *¿Fiesta! 2*, *¿Fiesta! 3*, *Španělština pro jazykové školy I, II, III, IV* a *Obchodní španělština*.

Španělština pro samouky představuje knihu, díky které by měl student zvládnout víceméně veškerou španělskou gramatiku. V deváté lekci je představeno sloveso *haber*, které tvoří vazbu *hay que* a je srovnáváno s vazbou *tener que*. V desáté lekci (2002: 87) se setkáváme s vazbami *deber* + infinitiv, *tener que* + infinitiv, *hay que* + infinitiv a *ir a* + infinitiv, jsou zde ale jen v příkladech, které si má student, v tomto případě samouk, pamatovat: „*Debo Salir. Tengo que salir. Hay que salir. Voy a salir.*“ Vysvětleno je pouze spojení *ir a* + infinitiv. Ve třinácté lekci ale všechny tyto vazby požadují přeložit v jednom cvičení a samozřejmě se jedná o jiné příklady než jen ty, co byly uvedeny v lekci desáté. Ve třinácté lekci je ve slovní zásobě prezentováno sloveso *poder*, které je poté procvičováno přímo na příkladech s infinitivem. Ve dvacáté páté lekci je spolu s imperfektem probírána vazba *soler* + infinitiv. Je zobrazena jen na příkladech a chybí zde naprosto alespoň český překlad této vazby. Dvacátá pátá lekce je věnována přítomnému času průběhovému. Vazba *llevar* + gerundium se objevuje v jednom cvičení čtyřicáté druhé lekce, aniž by byla vysvětlena. Je zde uvedena v závorce s tím, že ji má student dosadit ve správném čase do věty.

Učebnice *¿Fiesta! 1* je určena začátečníkům. Již ve druhé lekci, aniž by zmínila, že se jedná o vazbu, prezentuje spojení *poder* s infinitivem přímo ve cvičení. Pro začínajícího studenta španělštiny je v této fázi důležité zejména se naučit použití tohoto

slovesa, nikoliv vyčerpávající informace o jeho dělení a výskytu. V té samé lekci je u časování slovesa *tener* poznámka, že když se k němu připojí výraz *que*, nabude významu muset. Není zde ale vysvětleno, že se jedná o vazbu a pojí se s infinitivem. Ve čtvrté lekci je představen budoucí čas složený (*ir a* + infinitiv). Šestá lekce uvádí vazbu *tardar en* + infinitiv. Sloveso *empezar* je představeno v sedmé lekci a je přímo uváděno ve cvičeních s infinitivem. Osmá lekce zmiňuje spojení *acabar de* + infinitiv. V jedenácté lekci je přítomný průběhový čas a vazba *estar a punto de* + infinitiv, následující lekci poznáváme *seguir* + infinitiv. Třináctá lekce obsahuje vazbu *volver* + infinitiv, čtrnáctá *llevar* + gerundium a poslední lekce pojednává o vazbě *ir* + gerundium.

¿Fiesta! 2 je pokračování učebnice *¿Fiesta! 1*. Hned v první lekci je představena vazba *soler* + infinitiv. Ve třetí lekci *venir* + gerundium. Pátá lekce představuje vazbu *acabar* + gerundium. Patnáctá lekce zahrnuje vazbu *continuar* + gerundium.

¿Fiesta! 3 víceméně shrnuje nebo rozšiřuje poznatky z předchozích dvou dílů. V první lekci je představena vazba *llegar* + infinitiv a v desáté lekci nalezneme celkové shrnutí opisných vazeb, které byly ve všech třech dílech představeny. Jedná se o nejpoužívanější vazby.

Učebnice *¿Fiesta! 1* a *¿Fiesta! 2* pojmenovávají perifráze jako opisné vazby, když je prezentují jako novou gramatiku, ale v případě všech cvičení používají výraz slovesné perifráze.

Dále se budeme zabývat čtyřmi díly učebnice *Španělština pro jazykové školy*. V jejím prvním díle se již v páté lekci vyskytuje vazba (kterak se o perifrázích autoři vyjadřují) *acabar de* + infinitiv, její definice, příklady a srovnání s češtinou, kde se pro vyjádření této vazby použije minulý čas a ve španělštině čas přítomný.

Př. *právé jsme dojedli* x *acabamos de comer*

Sedmá lekce představuje sloveso *poder*, ale nemluví o něm jako o vazbě, ale předpokládá se, že je logické za ním použít infinitiv stejně jako v češtině (př. *mohu přijet*). Následující osmá lekce pojednává o předložkách, a proto se vrací zpět k vazbě *acabar de* + infinitiv a spolu k ní přidávají *empezar a* + infinitiv a *poder/querer Ø* + infinitiv. Desátá lekce prezentuje přítomný čas průběhový *estar* + gerundium, sedmnáctá lekce vazbu *ir* + gerundium a dvacátá lekce *tener* + přičestí trpné, které porovnávají se složenými časy *haber* + přičestí trpné, ve kterém má přičestí pouze jeden neměnný tvar.

V učebnici *Španělština pro jazykové školy II* se ve druhé lekci zaměřují na vazbu *ir a + infinitiv*, která má imperfektu význam *chystat se*. Zároveň se v této lekci používají vazby *tener que + infinitiv* a *poder + infinitiv* (-nikoliv jako perifráze, ale v základním významu slovesa *poder*). Dále je zde také vysvětlena perifráze *haber de + infinitiv*, o které autoři pojednávají jako o vazbě vyjadřující morální povinnost. Ve druhé lekci je věnována mimo jiné pozornost slovesu *deber* a autoři popisují mnohé jeho významy, které nabude ve spojení s infinitivem, předložkou *de* a infinitivem, s nepřímým předmětem a předložkou *a*. Autoři nepojmenovávají konstrukci s předložkou *de* a infinitivem jako perifrázi, jen ji označují jako spojení. V páté lekci je definována jako vazba *soler + infinitiv*. Následující lekce popisuje vazby *seguir + gerundium* a *volver a + infinitiv*. Dvanáctá lekce zahrnuje v gramatice, jak sami autoři píší „*opisné vazby s infinitivem*“. Rozdělují je na ty, které vyjadřují počátek děje (*comenzar a /empezar a/principiar a/ir a/estar para/char(se) a/ ponerse a/dar en/romper a + infinitiv*), trvání, průběh, pokračování děje (*estar en vía de + infinitiv*), opakování děje (*volver a/soler/acostumbrar/tener la costumbre de + infinitiv*), přerušení, skončení, dokončování děje (*dejar de/cesar de/acabar de/acabar por/llegar a/terminar de + infinitiv*). Tyto vazby nepopisují, jen u každé uvedou několik názorných příkladů. Třináctá lekce zahrnuje opisné vazby s gerundiem (*estar/ir/venir/seguir/continuar + gerundium*). Vazby mají stručně charakterizovaný význam a u každé je uvedeno několik příkladů. Následující lekce stejným způsobem prezentuje opisné vazby s příčestím (*ser/estar/quedar/llevar/tener/ir/resultar + participium*). Je zde také na příkladech ukázán zajímavý rozdíl v použití slovesa *ser* a *estar*.

Př. *La casa es construida.- Dům je stavěn x La casa está construida- Dům je postaven.*
La exposición fue abierta ayer.- Výstava byla otevřena včera x La exposición estuvo abierta tres meses.- Výstava byla otevřena tři měsíce.

Třetí díl učebnice *Španělština pro jazykové školy* rozšiřuje, uspořádává a opakuje poznatky z prvního dílu. V sedmé lekci shrnuje gramatiku gerundia a uvádí příklady na opisné vazby s gerundiem. Celá třináctá lekce je věnována opisným vazbám a jsou zde podrobně popisovány vazby *acabar de/acabar por/tardar en/dejar/ir a/haber de/hay que/tener que + neurčitý způsob* (tímto způsobem autoři rozumí infinitiv nebo gerundium). Dále ještě popisují vazby se slovesy *deber*, *volver*, *mandar* a *dejar*. Naposled se opisným vazbám věnují v patnácté lekci, kde shrnují použití slovesa *haber*, které se použije mimo jiné ve vazbách *haber de/haber que + infinitiv*.

Čtvrtý díl učebnice *Španělština pro jazykové školy* nadále rozšiřuje a organizuje poznatky z předcházejících dílů. Pouze v desáté lekci se autoři zabývají problematikou, jak ve španělštině vyjádřit povinnost, proto zde uvádějí, že je možné použít vazby *deber/haber de* + infinitiv. Pokud chce student vyjádřit *je něco třeba*, přikládají k výrazům typu *es necesario* apod. také vazbu *hay que* + infinitiv.

Učebnice *Obchodní španělština* je samozřejmě určena studentům ekonomických oborů. Tato učebnice předpokládá již znalost španělského jazyka z dřívějšího studia. Tato učebnice je zaměřena zejména na psanou španělštinu. V největší míře se ve frázích vyskytuje sloveso *poder* s infinitivem, dále také *deber* + infinitiv, *tener que* + infinitiv a *acabar de* + infinitiv. Přesto jsou v jedenácté lekci představeny perifráze. Autoři sem zařadili většinu perifrází a rozdělili je do několika skupin podle toho, co vyjadřují: počátek děje (*comenzar a, empezar a, echarse a, romper a, ponerse a, dar en* + infinitiv), ukončení děje (*dejar de, cesar de, acabar de, llegar a, acabar por, quedar en* + infinitiv, *acabar* + gerundium), trvání/průběh děje (*estar, seguir, continuar, ir, venir, llevar, andar, quedarse* + gerundium), opakování děje (*volver a* + infinitiv, *tener* + přičestí minulé), obvyklé opakování děje (*soler, acostumbrar, tener la costumbre de* + infinitiv), výsledek a ukončenost děje (*estar, tener, llevar, traer, dejar* + přičestí minulé), povinnost nebo nutnost (*deber, tener que, hay que, haber de* + infinitiv), možnost (*poder* + infinitiv, *puede que* + konjunktiv), pravděpodobnost a domněnka (*deber de, venir a* + infinitiv), *meterse a, liarse a, ir a, pasar a, estar a punto de* + infinitiv.

4.2. Španělské učebnice

Ze španělských učebnic nám byly k dispozici knihy pro začátečníky *Prisma Comienza, Ven 1, Ven 2, Ven 3, Nuevo Ven 1* a pro pokročilé studenty kniha *Abanico*.

Prisma Comienza použije perifráze v textu již ve třetí lekci, jedná se ale jen o gramatickou poznámku a samohodnocení studenta, kdy reaguje na větu, zda *musí* hodně *studovat*. Ve čtvrté lekci se v textu objevuje *poder* + infinitiv, aniž by toto spojení bylo vysvětleno, protože jistě autoři předpokládali, že se význam tohoto spojení snadno odvodí, protože v tomto případě gramatikalizace pomocného slovesa *poder* nepohltila jeho původní význam. V sedmé lekci zabývající se tématem počasí jsou velmi stručně zmíněny první dvě perifráze: *estar* + gerundium a *seguir* + gerundium jako vazby, které

popisují průběh. Dále se několika perifrázemi zabývá devátá lekce a nazývá je konstrukcemi, formou nebo strukturou, pouze u spojení *ir a* + infinitiv užije termín perifráze. Řadí sem celkem osm vazeb: *ir* + infinitiv, *pensar* + infinitiv, *preferir* + infinitiv, *querer* + infinitiv, *poder* + infinitiv, *hay que* + infinitiv, *tener que* + infinitiv a *deber* + infinitiv. Jen je stručně definuje, ale nezabývá se například jejich složením z pomocného a významového slovesa.

Knihy *Abanico* samozřejmě již zahrnuje pokročilejší španělštinu a perifráze používá v textech předpokládajíc, že studenti této úrovně s těmito vazbami již byli seznámeni. Perifrázemi se zde z tohoto důvodu zabývá již ve větším detailu. Například ve druhé lekci porovnává několik konstrukcí, konkrétně *estar* + gerundium, *estar* + participium, *ir a* + infinitiv a *estar a punto de* + infinitiv. V šesté lekci, kde se autoři zabývají použitím indikativu a konjunktivu a perifrázím *deber (de)* + infinitiv a *tener que* + infinitiv přisuzují význam největší jistoty.

V učebnici *Ven 1* také běžně používají spojení *poder* + infinitiv již od páté lekce. V osmé lekci se nachází čas přítomný průběhový (*estar* + gerundium) a vazba *tener que* + infinitiv. V deváté lekci následuje budoucí čas *ir* + infinitiv. V lekci čtrnácté se opět zmiňuje *tener que* + infinitiv a nově je vysvětleno *hay que* + infinitiv. Na konci této knihy je shrnutí celé gramatiky na příkladech, které zahrnuje tři slovesné perifráze i s jejich pojmenováním, že se jedná o perifráze: *estar* + gerundium, *tener que* + infinitiv a *ir a* + infinitiv. Z tohoto vyplývá, že *poder* + infinitiv a *hay que* + infinitiv tuto autoři neřadí mezi slovesné perifráze. Rovněž se nezmiňují o tom, že *ir a* + infinitiv v imperfektu znamená záměr, úmysl. Nevýhodou této knihy je menší přehlednost, kdy nejprve do textů a cvičení zahrne gramatiku, na konci lekce ji popíše a poté ještě následují cvičení, která ji procvičují.

Pokračování učebnice *Ven 1*, je její druhá část *Ven 2*. Hned v první lekci se dozvídáme o perifrázích *llevar* + gerundium a znovu *estar* + gerundium. Autoři se o nich nezmiňují jako o perifrázích ale jen o něčem, co žáci musí znát. Stejným způsobem jsou ve třetí lekci prezentovány perifráze *tener que* + infinitiv a *haber que* + infinitiv (autoři používají místo *haber* přímo *hay*) a uvádějí mezi nimi rozdíly, kdy jedna se přímo obrací ke konkrétní osobě a *haber que* + infinitiv odkazuje všeobecně na všechny. V knize se také používá spojení *estar* + participium. Ve třinácté lekci se dozvídáme o spojení *querer* + infinitiv, ale stejně jako v ostatních knihách v případě *poder* + infinitiv, i zde se jedná jen o spojení dvou sloves, kdy každé má svůj základní význam a nejedná se tudíž o perifrázi. Na konci knihy nalezneme přehled gramatiky a

zde v odstavci slovesné perifráze nalezneme konstrukce *llevar* + gerundium, *tener* + infinitiv, *hay que* + infinitiv, *acabar de* + infinitiv a *pensar de* + infinitiv s vysvětlením jejich významu.

Poslední v této řadě je učebnice *Ven 3*. Perifrázemi se zde zabývají v první lekci a jedná se jen o *seguir* + gerundium.

Nuevo Ven 1 je nová a uspořádanější verze knihy *Ven*, přesto si autoři neodpustili v páté lekci použít v textu *ir* + infinitiv, aniž by to bylo v dané lekci nebo dříve probíráno, že toto spojení vyjadřuje budoucí čas. Tato perifráze je vysvětlena až v deváté lekci. Rovněž se opět běžně vyskytuje spojení *poder* + infinitiv. V šesté lekci je probíráno sloveso *empezar* a v následujícím cvičení je použito jako perifráze *empezar a* + infinitiv bez vysvětlení. Osmá lekce se věnuje přítomnému průběhovému času *estar* + gerundium a vazbě *tener que* + infinitiv. Následně čtrnáctá lekce pojednává o vazbě *hay que* + infinitiv.

Při psaní této kapitoly bylo zajímavé sledovat, jaký název autoři používají pro slovesné perifráze. Často jsou nazývány opisnými vazbami nebo je nijak nepojmenovávají.

Jak již bylo zmíněno, české učebnice *¿Fiesta! 1* a *¿Fiesta! 2* používají pojmenování *perifráze* v případě cvičení, při prezentování této problematiky studentovi je pojmenovávají jako *opisné vazby*. Výraz *opisné vazby* nebo pouze *vazby* používají autoři učebnic *Španělština pro jazykové školy. Španělština pro samouky* použije jen výraz *vazba*, jen pokud se jedná o *hay que* + infinitiv a *tener que* + infinitiv, v ostatních případech je vůbec nepojmenovává. *Obchodní španělština* používá název *opisné vazby slovesné* nebo španělsky *perífrasis verbales*. Tyto vazby používá v průběhu celé učebnice a konkrétně se jim věnuje v celé jedné lekci. Je ukázáno, s jakým neosobním tvarem slovesa se pojí, ale co se týče významu, musí studentům dostačit jen název skupiny, do které se daná perifráze zařazuje.

Španělské učebnice také nemají jednotné pojmenování. *Prisma Comienza* se pouze v případě *voy a* + infinitiv zmiňuje, že se jedná o perifrázi, v ostatních případech píše jen o *formách*. *Ven* až v dodatečném shrnutí gramatiky pojmenovává spojení *estar* + gerundium, *tener que* + infinitiv a *ir a* + infinitiv jako perifráze. Kniha *Abanico* předpokládá znalost perifrází z dřívějšího studia, a proto se zabývá jen rozdíly a srovnáváním perifrází s různými časy nebo spojeními a nepoužívá žádné pojmenování. *Nuevo Ven* také nepoužívá žádné pojmenování těchto vazeb, jen popíše, co znamenají a jak se používají, pouze v případě *hay que* + infinitiv tvrdí, že se jedná o neosobní větu.

Z důvodu nejednotnosti pojmenování budeme považovat termín (slovesná) *opisná vazba* nebo *slovesná perifráze* za rovnocenný.

Učebnice jen stručně zmiňují význam perifrází a není řečeno, že se skládají s pomocného a významového slovesa, které je v neosobním tvaru, což pro studenty, kteří se španělštinou nebudou zabývat na vyšší úrovni, může být dostačující. Ve většině knih přesto chybí lepší vysvětlení této gramatiky, více příkladů a lepší přehlednost. Výjimkou je řada učebnic *Španělština pro jazykové školy*, která ačkoliv se zdá být svým vzhledem pro mnohé studenty neatraktivní, problematice opisných vazeb se v ní věnují ve velkém množství a uvádějí i vazby, které se v jiných knihách nevyskytly.

Co se týče analyzovaných českých učebnic, nejvíce se perifrázemi zabývá *Španělština pro jazykové školy*, *¿Fiesta! 1*, *¿Fiesta! 2* a *Obchodní španělština*, které zahrnují většinu těchto výrazů, a naopak nejméně se o těchto vazbách dozvíme z knihy *Španělština pro samouky*, navíc zde perifráze nejsou dostatečně vysvětleny.

Z vybraných španělských učebnic se perifrázemi nejméně zabývá učebnice *Abanico. Prisma Comienza* má ještě několik navazujících dílů, a proto předpokládáme, že se v ní objeví většina perifrází, to samé předpokládáme u učebnic *Nuevo Ven* a *Ven*.

V žádné z učebnic není vysvětleno, že slovesa *empezar* a *poder* se pojí s infinitivem a tvoří vazbu, ale jsou takto rovnou používána ve cvičeních. Z významu těchto dvou sloves vyplývá, že k sobě potřebují další sloveso, které bude ve tvaru infinitivu. Pravdou je, že v určitých příkladech, které autoři v učebnicích používají, se o perifráze (z našeho pohledu) nejedná, protože si pomocné sloveso zachovává svůj původní význam. Problém slovesných perifrází je zejména v jejich přesném pojmenování. Neshody jsou samozřejmě patrné také v tom, kdy se jedná a nejedná o perifrázi. Např. učebnice *Obchodní španělština* zahrnuje vazby, které by neměly být považovány za perifráze. Tento problém je patrný i v případě výše zmíněných sloves *empezar* a *poder*, u kterých žádný autor (vyjma *Obchodní španělštiny*) neuvažuje o možnosti perifráze, ale považuje je vždy pouze za volné spojení sloves.

5. KLASIFIKACE A CHARAKTERISTIKA SLOVESNÝCH PERIFRÁZÍ

V této kapitole slovesné perifráze rozdělíme podle určitých hledisek do několika skupin. Budeme se opět zabývat jejich členěním jak ve španělských, tak v českých gramatikách.

Studované gramatiky nám nabízejí možnosti různého dělení slovesných perifrází. V. Báez San José (1999: 123), S. Hamplová (1996: 246), Královská akademie (1991: 445) a P. Domínguez (1994: 110) nabízejí dělení podle neosobních tvarů slovesa na perifráze s infinitivem, gerundiem nebo participiem. Stejně dělení nalezneme u R. Fente Gómez (1997), který dělení podle neosobních slovesných tvarů považuje za základní a následně prezentuje i dělení podle významu na perifráze s významem počátku, konce, trvání, opakování, nadsázky, přibližnosti, povinnosti a perifráze souhrnné. S. Pavlíková (1967: 251) navíc k perifrázím s participiem dodává, že mezi ně zařazuje rovněž složené slovesné časy (*haber* + participium) a trpný rod (*ser* + participium). Podle R. Seca (1993: 189) je rozdělení perifrází následující: perifráze časové vyjadřující počátek (*empezar, comenzar, principiar, echar* + *a* infinitiv), průběh (*ir, seguir, venir* + gerundium), trvání (*estar* + gerundium), opakování (*volver a* + infinitiv), ukončení (*acabar de, terminar de* + infinitiv) a perifráze modální vyjadřující možnost (*poder* + infinitiv), vůli (*querer* + infinitiv), povinnost (*deber, haber de, tener que, haber que* + infinitiv), hypotézu (*deber de* + infinitiv) a záměr (*haber de, ir a* + infinitiv). L. Gómez Torrego (1999: 3323) je dělí mezi tři skupiny (jak již jsme se zmínily v kapitole o vidu)- podle modalit, které vyjadřují povinnost, přání, nutnost nebo pravděpodobnost, podle slovesného děje, které vyjadřují počátek, průběh, opakování nebo konec děje a pak perifráze ostatní, které nelze zařadit. F. Matte Bon perifráze popisuje bez jakéhokoliv dělení.

Pro naši práci jsme se rozhodly využít klasifikace slovesných perifrází na tři skupiny podle neurčitého tvaru slovesného na perifráze s infinitivem, gerundiem a participiem. Pro každou tuto část využijeme dělení jiného lingvisty, který se touto problematikou zabývá. Pro perifráze s infinitivem použijeme klasifikaci, kterou navrhuje L. Gómez Torrego (1999: 3323), jehož rozdělení bylo zmíněno výše. Perifrázemi s gerundiem se výrazně zabývala A. Yllera (1999: 3391), jejíž seznam perifrází použijeme a v poslední řadě se budeme zabývat perifrázemi s participiem, pro

kteřé pouŕijeme klasifikaci **B. Zavadila** (1995: 174). Charakteristiku jednotlivých perifrází jsme rovněŕ přebraly od vŕše zmíněných lingvistů a u některých perifrází jsme dodaly pŕíklady dalších zajímavých či důležitých významů od jiných autorů.

5.1. Seznam slovesných perifrází

V této podkapitole pŕedstavíme seznam všech slovesných perifrází, o kterých podrobněji pojednáme v následujících kapitolách a které následně budeme vyhledávat v dílech M. Delibese. Seznam bude rozdělený na perifráže s infinitivem, gerundiem a participiem.

Perifráže s infinitivem:

Modální perifráže:

deber + infinitiv

deber de + infinitiv

tener que + infinitiv

haber de + infinitiv (modální a časová)

haber que + infinitiv

poder + infinitiv

další modální konstrukce (*lograr/conseguir* + infinitiv, *intentar de/tratar de* + infinitiv, *querer* + infinitiv)

Aspektuální perifráže

ir a + infinitiv (aspektuální, časová, modální)

empezar a/comenzar a + infinitiv

ponerse a + infinitiv

echar a + infinitiv

echar(se) a + infinitiv

romper a + infinitiv

estar a punto de + infinitiv

volver a + infinitiv

soler/acostumbrar + infinitiv

acabar de/terminar de + infinitiv

dejar de + infinitiv

parar de/cesar de + infinitiv

Ostatní perifráze

venir a + infinitiv

llegar a + infinitiv

acertar a + infinitiv

alcanzar a + infinitiv

acabar por/terminar por + infinitiv

tardar en + infinitiv

no tener por qué + infinitiv

no haber por qué + infinitiv

Perifráze s gerundiem:

estar + gerundium

ir + gerundium

venir + gerundium

andar + gerundium

llevar + gerundium

quedar(se) + gerundium

seguir + gerundium

continuar + gerundium

proseguir + gerundium

acabar/terminar + gerundium

empezar/comenzar + gerundium

Perifráze s participiem:

tener + participium

dejar + participium

traer + participium

llevar + participium

estar + participium

quedar + participium

venir + participium

ir + participium

andar + participium

salir + participium

5.2. Vybraná díla M. Delibese

V této podkapitole představíme díla M. Delibese, ve kterých jsme se zabývaly frekvencí slovesných perifrází. Vybraly jsme dvě knihy, z nichž bohužel ani jedna nebyla přeložena do českého jazyka. Obě knihy jsou, jak název práce vypovídá, v próze.

První vybrané dílo má název *Los santos inocentes*. Jedná se o knihu o délce 176 stran, která je rozdělena do šesti kapitol, přičemž každá kapitola je psána pouze jednou větou. Tento způsob psaní, který autor zvolil, zapříčinil to, že bylo v některých případech problematictější určit, kdy se jedná o slovesnou perifrázi a kdy autor využívá infinitiv, gerundium nebo participium pouze ke zkrácení věty. Kniha je napsána v minulém čase, jedná se tedy o vyprávění. Ačkoliv je příběh pouze v šesti větách, nalezneme zde i přímou řeč a dialogy, které jsou zakomponovány do těch šesti celkových vět.

Druhé dílo, které budeme analyzovat z pohledu slovesných perifrází, se jmenuje *Las ratas*. Tato kniha obsahuje celkem 175 stran a je napsána jako vyprávění v minulém čase, přesto se v ní vyskytuje poměrně velký počet přímé řeči, která je využívána v dialozích. Tyto dialogy jsou často uvozené větou: *Někdo něco řekl: "... "*.

5.3. Slovesné perifráze s infinitivem

V této kapitole se budeme věnovat slovesným perifrázím, které mají plnovýznamové sloveso ve tvaru infinitivu. Klasifikaci a charakteristiku převezmeme od L. Gómeze Torrege. Nejprve je charakterizujeme jako skupinu, představíme rozdělení, které budeme následovat a následně každou perifrázi charakterizujeme, doplníme příkladem od lingvistů a příkladem z analyzovaných děl. Tyto perifráze předložíme přímo ve větě z knihy a to celé doprovodíme naším překladem do češtiny,

jelikož tato díla nebyla přeložena do češtiny. Kvůli velkému množství nalezených perifrází představíme většinou pouze jeden příklad. (Seznam všech nalezených perifrází bude v příloze.)

Perifráze s infinitivem mají tendenci svůj význam směřovat do budoucnosti. L. Gómez Torrego (1999: 3347) se věnuje nejvíce používaným a jak jsme ukázaly již v jejich seznamu, rozděluje je na perifráze modální, které vyjadřují, že z pohledu mluvčího je děj nazírán např. jako povinný, nutný, možný nebo pravděpodobný, perifráze aspektuální, které popisují děj v jeho počátku, průběhu, opakování či konci a ostatní perifráze. Perifráze aspektuální by z tohoto hlediska mohly být nadále rozděleny na inchoativní (počátek děje), ingresivní (bezprostřední blízkost děje), durativní (trvání), reiterativní (opakování), perfektivní (konec) atd. Někdy tyto významy vycházejí ze samé perifráze, jindy je perifráze ovlivněna pomocným slovesem, které tento význam přináší. L. Gómez Torrego (1999: 3365) uvádí příklady:

Př. *Va a llover.*- význam vychází z celé perifráze

Rompió a llorar.- *romper* ovlivňuje děj perifráze

Na rozdíl od perifrází modálních, u perifrází aspektuálních není možné použít složený infinitiv, který již sám o sobě aspekt vyjadřuje a rovněž je nelze použít s imperativem (kromě *soler/acabar* + infinitiv), protože se tyto dvě možnosti neslučují.

Nyní charakterizujeme každou z uvedených perifrází zvlášť a doplníme ji o příklad/y z knih s naším překladem a krátký komentář.

Začneme perifrázemi modálními:

- *deber* + infinitiv- touto perifrází vyjadřujeme povinnost nebo nutnost.

Deberías hacerlo.

Podle L. Gómeze Torrega (1999: 3350) může rovněž vyjadřovat přání mluvčího, pokud je sloveso *deber* v pretéritu perfekta indikativu či subjuntivu nebo v podmiňovacím způsobu:

Debían/Debieran/Deberían meterlo en la cárcel.

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 128): *Pero antes **debes saber** que con un poco de voluntad el Nini podría aprender muchas cosas, tantas cosas como*

pueda saber un ingeniero.- Ale předtím **bys měl vědět**, že s trochou vůle by se Nini mohl naučit mnoho věcí, tolik věcí, kolik by mohl znát inženýr.

Tato perifráze se v díle vyskytuje v přítomném čase, imperfektu a podmiňovacím způsobu.

- deber de + infinitiv- tato perifráze vyjadřuje domněnku. Dochází zde k tendenci vynechat předložku *de*. Je potřeba ji odlišovat od spojení *deber de + infinitiv*, kde si sloveso *deber* ponechává svůj původní význam *muset*.

* *Debes estudiar más si quieres aprobar en junio.*

Debe de estudiar mucho porque siempre saca muy buenas notas.

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Los santos inocentes* (str. 38): ... *pensando que algún mal oculto **debía de tener** él en los bajos para haber engendrado una muchacha inútil y muda como la hache ...*- ... myslel, že nějaké skryté zlo **má asi** ve spodním prádle, aby mohl zplodit dívku, která by byla zbytečná a nemá jako písmeno h ...

Sloveso *deber* si zde nezachovává svůj původní význam, nabývá nového významu a vyjadřuje pravděpodobnost, proto tento příklad zařazujeme mezi perifráze. V textu se vyskytl pouze tento jeden příklad.

- tener que + infinitiv- jedná se o perifrázi, která vyjadřuje povinnost a potřebu. F. Matte Bon (1999: 136) srovnává tuto perifrázi se spojením *deber + infinitiv*. U perifráze *tener que + infinitiv* je tato povinnost jakoby nezávislá na osobě, které je tato povinnost směřována. Je závislá na situaci. U spojení *deber + infinitiv* spatřujeme, že povinnost vychází jakoby přímo z osoby, které je povinnost ukládána. Význam této perifráze je zároveň směřován do budoucnosti.

¿Por qué tengo que hacerlo siempre yo?

L. Gómez Torrego (1999: 3353) této perifrázi přidává kromě jiného i význam pravděpodobnosti, který souvisí s perifrází *deber de + infinitiv*, proto může následující věta mít jak význam pravděpodobnosti, tak povinnosti:

Tu hermana ha tenido que engordar ocho kg.

V mluvnici Královské akademie (1991: 449) nás zaujala informace o perifrázi *tener de + infinitiv*, která vznikla zkřížením právě této perifráze *tener que + infinitiv* a *haber de + infinitiv*.

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 99): *Ya no sirves; **tendrás que pedir plaza en el Asilo.*** - Už nejsi k ničemu; **budeš muset požádat** o místo v Asilu.

Tato perifráze se v dílech vyskytuje velmi často. Na rozdíl od neosobní perifráze *haber que + infinitiv*, se tato přímo obrací k posluchači. V dílech, která jsme studovaly, se tato perifráze objevuje v mnoha různých časech. Objevily jsme rovněž zajímavý příklad, který by se dal zaměnit za slovesnou perifrázi, ale jedná se pouze o spojení slovesa a předmětu:

... *nadie **tenía nada que hacer** ...* - ... nikdo **neměl co dělat** (*Las ratas*, str. 57)

- *haber de + infinitiv*- tato perifráze má význam povinnosti. Její význam je ale na rozdíl od perifráze *tener que + infinitiv* omezen na knižní styl.

Hemos de ganar como sea si queremos ser campeones.

R. Fente Gómez (1997: 27) dodává, že pokud se použije spolu s adverbem *siempre*, bude mít význam kritiky.

¡Siempre han de seguir las cosas así! ¿Cuándo van a cambiar?

V učebnici *Španělština pro jazykové školy IV* (1983: 215) autoři tvrdí, že tuto vazbu lze použít k vyjádření budoucnosti v hovorovém jazyce. L. Gómez Torrego (1999: 3355) dodává, že tato perifráze má kromě významu modálního rovněž význam budoucnosti, patrný např. v následujícím příkladě:

Con mis hijos has de pasarlo muy bien.

Příklad na tuto perifrázi jsme našly v knize *Las ratas* (str. 112): *Pero antes **he de acabar con las cuevas.*** - Ale předtím **musím skončit** s těmi jeskyněmi.

Tato perifráze je knižního významu, a tak ji v díle M. Delibese nalezneme poměrně často. Nachází se vždy kromě jednoho případu, který je v čase budoucím, v čase přítomném.

- *haber que + infinitiv*- tato perifráze se používá pouze v neosobní vazbě pro vyjádření povinnosti. Používá se pouze ve třetí osobě jednotného čísla.

Esto hay que terminarlo canto antes.

E. Alarcos Llorach (1999: 326) zdůrazňuje, že u této perifráze je důležitý pořádek slov: *No hay más asuntos que tratar.* - *haber que* zde nefunguje jako jeden celek a nejedná se o perifrázi na rozdíl od věty: *No hay que tratar más asuntos.*

L. Gómez Torrego (1999: 3357) tvrdí, že někteří lingvisté ji nezařazují mezi perifráze, protože např. není schopna vytýkáci konstrukce, je neosobního významu s nulovým podmětem nebo není schopna tvořit pasivum či není možné, aby zájmeno stálo před perifrází.

* *Repartir esos libros es lo que hay.*

* *Se lo hay que decir a todos.*

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Los santos inocentes* (str. 132): ... **hay que moverse, salir al campo, aunque duela ...- ... je třeba** se hýbat, jít do přírody i přesto, že by to bolelo ...

Na tomto příkladu je zajímavé, že ačkoliv se jedná o neosobní vazbu, obrací se zde jakoby k posluchači.

- poder + infinitiv- L. Gómez Torrego (1999: 3359) tvrdí, že někteří lingvisté u této perifráze rozlišují dva významy slovesa *poder*, pokud je následováno infinitivem. První význam je schopnost a druhý pravděpodobnost. Ten, který vyjadřuje pravděpodobnost, tvoří perifrázi. Tento autor ale o perifrázi pojednává v obou případech, ačkoliv např. infinitiv vždy vybírá podměty a doplňky (*Puede llover mañana.*)

El autobús no puede ir más deprisa.- schopnost

Puede que llueva.- pravděpodobnost

Pokud se sloveso *poder* nachází v čase přítomném, pretéritu imperfekta indikativu či v podmiňovacím způsobu, v určitých tázacích větách nabude významu zdvořilosti:

Puede/Podía/Podría acercarme el bolígrafo?

Uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 113): *¿Puede saberse dónde pusiste las camisetas que te merqué?*- **Mohu vědět**, kam jsi dal košile, které jsem ti koupil? Tato perifráze se vyskytuje v textu nejčastěji. V textu jsme ji našly s jejím základním významem. Její druhý význam, který vyjadřuje pravděpodobnost, se v textu nevyskytl. Autor ji používá v mnoha různých časech, avšak nejčastěji v imperfektu nebo přítomném čase. V mnoha případech se vyskytovala v tázací větě nebo v záporu.

Další modální perifráze mají určité výjimky:

- lograr/conseguir + infinitiv- L. Gómez Torrego (1999: 3362) říká, že pokud se má jednat o perifrázi, nesmí tyto konstrukce mít životný podmět, ale **podmět nulový**. Význam těchto perifrází víceméně odpovídá významu pomocných sloves a k němu připojenému infinitivu.

* *Logré aprobar el curso.*

Se consiguieron salvar dos personas.

Na tyto druhy perifrází jsme příklad nenalezly. Tyto vazby se v textu vyskytly jen ve svém původním významu a nikoliv jako perifráze (s neživotným nebo nulovým podmětem). Přesto uvedeme některé nalezené příklady:

*Media hora más tarde se presentó el Antoliano con el cajón de pino oliendo todavía a resina, y la Sime pidió que la echasen una mano, pero todos roncean, hasta que entre ella, el Nini y el Antoliano **lograron encerrarle**, y como el Antoliano, por ahorrar material, había tomado las media justas, ...* - O půl hodiny později se objevil Antoliano s bednou z borovice, která byla doposud cítit smůlou a Sime prosila, ať jí pomůžou, ale všichni váhali, až se jí, Ninimu a Antolianovi **podařila zavřít**, protože Antoliano přesně měřil, aby ušetřil materiál, ... (*Las ratas*, str. 135)

*El Nini, por más que se esforzaba, apenas **conseguía atrapar** más allá de una docena.* - Ačkoliv se Nini snažil ze všech sil, stěží **dokázal chytit** víc než deset. (*Las ratas*, str. 159)

- intentar de/tratar de + infinitiv- tyto perifráze se rovněž konstruuji s **neživotným podmětem** a jejich význam je *zamýšlet/pokoušet se o něco*.

Diez kg de cocaína trataban de ser introducidos en el aeropuerto de Barajas.

Ovšem pokud se ve vazbě nachází *tratarse*, nejedná se o perifrázi.

**Se trata de conseguir más empleo.*

V díle M. Delibese se příklad na tyto perifráze nevyskytl. Perifráze *intentar de + infinitiv* a *tratar de + infinitiv* se v textu vyskytly pouze se životným podmětem, a proto je z našeho hlediska, které následujeme podle L. Gómeze Torrega, nepovažujeme za slovesné perifráze.

- querer + infinitiv- pokud se tato perifráze pojí s životným podmětem, nejedná se o perifrázi. Podmět této perifráze musí být **neživotný** nebo **nulový**. Pomocné sloveso

querer si zde částečně uchovává svůj význam. L. Gómez Torrego (1999: 3364) dodává, že tato perifráze může vyjadřovat modalitu, pravděpodobnost či znamenat „*estar a punto de*“.

Dos lágrimas querían asomarse a sus ojos.- estar a punto de asomarse
Hoy quiere llover.- está a punto de llover

V knihách M. Delibese jsme našly pouze dva příklady na tuto perifrázi. „*Parece que no quiere llover.*“ - Zdá se, že **nebude pršet.** (*Las ratas*, str. 98)

V textu se sloveso *querer* ve spojení s dalším slovesem vyskytovalo velmi často, ale pouze ve dvou případech se jednalo o perifrázi.

Perifráze aspektuální:

- *ir a + infinitiv*- touto perifrází se nejvíce vyjadřuje bezprostřední budoucnost.

El profesor va a explicar una nueva lección.

L. Gómez Torrego (1999: 3366) nicméně dodává, že ji lze považovat i za modální perifrázi s významem pravděpodobnosti nebo záměru (, a proto může být tvořena složeným infinitivem):

Va a haberlo matado el guarda.- zřejmě ho zabil

Te lo iba a haber dicho.- zamýšlel jsem, že ti to řeknu

Pokud se použije v imperfektu, má význam úmyslu nebo záměru.

Ibamos a comprar el coche, pero cambiamos de idea.

Podle F. Matte Bona (1999: 147, 150) se používá nejvíce v přítomném čase (předpověď), imperfektu (předpověď budoucnosti vzhledem k minulému času) a minulém čase jednoduchém (záměr).

Př. *Te voy a regalar una el día de tu cumpleaños.*

Te iba a llamar dentro de un rato.

Fui a decírselo.

Tuto perifrázi jsme našly také v díle zabývající se hovorovou španělštinou, jejímž autorem je E. Cascón Martín (2000: 25-26). V hovorové španělštině tuto perifrázi předchází zvolací adverbium *qué*. Pokud je význam této perifráze pozitivní, po dosazení příslovce *qué* tato perifráze obdrží negativní význam a naopak.

Př. *Eso ya lo sabía yo. ¡Tú qué vas a saber!*

Así no vas a sacar nada en limpio. ¡Qué no voy a sacar! Ya lo

veremos.

Zajímavé použití představuje F. Matte Bon (1999: 151), kdy tato perifráze je začleněná do spojení *no vaya(s)/vayamos + a + infinitiv*. Jedná se o velmi důrazný záporný rozkaz. Př. *No te vayas a olvidar de llamarme.*

Důležité je nezapomenout, že pomocné sloveso této perifráze si může ponechat svůj základní význam a již se nejedná o perifrázi:

Ha ido a visitarte. - Šel tě navštívit.

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 38): *Los de Torrecillóriga nos lo van a agradecer.* - Ti z Torrecillóriga nám za to **budou vděční**.

Tato perifráze byla druhá nejpočetnější a pomocné sloveso této perifráze se vyskytovalo v mnoha různých časech, nejvíce samozřejmě v přítomném. Její použití je zajímavé v případě imperfekta, kdy vyjadřuje úmysl, proto také uvedeme jeden příklad.

Ya iba a entrar en el taller cuando pareció recordar algo y volvió a salir. - Právě se **chystal se vstoupit** do dílny, když se zdálo, že si na něco vzpomněl a znovu vyšel ven. Nalezly jsme rovněž příklady s významem, na který poukazuje F. Matte Bon. Jedná se o důrazný zápor.

... *no vayas a hacer cacharros!* - ... **nebudeš dělat** hrnce! (*Los santos inocentes*, str. 57)

- *empezar a/comenzar a + infinitiv* - jedná se o inchoativní perifráze s významem začátku, proto je nelze použít s imperfektivními slovesy:

Juan empezó a escribir.

* *Juan empezó a llegar.*

Existují výjimky dle kontextu, např.:

Juan empezó a llegar tarde últimamente.

V knihách M. Delibese jsme našly např. tyto příklady: *...mas el señorito Iván alargaba aún más la mano y empezaba a notar el prurito en las yemas de los dedos, ...* - ... navíc pan Iván ještě více natahoval ruku a **začínal si všímat** svědění na bříškách prstů, ... (*Los santos inocentes*, str. 101)

Tato perifráze se nejvíce vyskytovala v imperfektu indikativa.

Y todos, hasta el Mamés, rompieron a reír y, poco a poco, el Virgilín comenzó a cantar
...- Všichni, a dokonce i Mamés se prudce rozesmál, Virgilín **začal** postupně **zpívat**.
(*Las ratas*, str. 108)

Tato perifráze se v textu vyskytovala často a vždy byla v čase minulém.

- ponerse a + infinitiv- jedná se o inchoativní perifrázi, která se používá zejména v hovorové řeči a vyjadřuje prudký začátek děje. Může být nahrazena synonymy *empezar* nebo *comenzar*, která ale B. Zavadil (1995: 165) považuje za málo expresivní. Zároveň B. Zavadil (1995: 164) dodává, že tuto perifrázi nelze použít se slovesy, která znamenají dovršení děje (např. * *se puso a llegar*).

Juan se puso a leer una revista.

Na tento druh perifráze uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 68): *Para entonces, el Ratero había hablado ya con el Antoliano, y así que el Justito le conminó a abandonar la cueva, se puso a repetir como un disco rayado: „Por escrito, por escrito.“*- Tehdy Ratero už mluvil s Antolianem, takže Justito mu vyhrožoval, že opustí jeskyni, **vrhl se do opakování** jako poškrábaný disk: „Písemně, písemně“.

Tento druh perifráze se v díle vyskytuje poměrně často, avšak její množství není tak velké jako u předchozích dvou (*empezar/comenzar a + infinitiv*).

- echar a + infinitiv- jedná se opět o inchoativní perifrázi s významem prudkého počátku.

El niño echó a andar.

L. Gómez Torrego (1999: 3374) u této perifráze zdůrazňuje, že ji lze použít jen se slovesy *andar*, *correr* a *volar*. Ačkoliv tuto perifrázi nelze dát do pasiva, lze na ní použít jiné metody důkazu, že se jedná o perifrázi, např. nemožnost nominalizace infinitivu * *echó a eso*.

Důležité je neplést si tuto perifrázi např. se slovesnou vazbou *echar a perder* (ztratit).

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 59): *Enloquecido, echó a correr hacia la cueva y antes de llegar divisó al Furtivo que descendía a largas zancadas por la cárcava con una mano oculta en la espalda y riendo a carcajadas:-*
Enloquecido **se prudce rozběhl** směrem k jeskyni a před tím, než dorazil, uviděl

Furtiva, jak sestupuje dlouhými kroky po rokli s jednou rukou schovanou za zády a velkým smíchem.

Tuto perifrázi jsme našly jen se slovesy *correr* a *volar*.

- *echar(se) a + infinitiv*- tato perifráze rovněž patří mezi inchoativní. Její význam je podobný perifrázi *empezar a + infinitiv*. Liší se ale v množství energie, která se nachází na počátku děje. V případě perifráze *echar(se) a + infinitiv* se jedná o začátek s významem prudkosti, náhlosti. V češtině této a dvěma dalším perifrázím (*ponerse + infinitiv*, *romper a + infinitiv*) odpovídá často předpona *roz-*, např. *rozplakat*. Existuje pouze malé množství sloves, se kterými se může kombinovat, zejména se jedná o slovesa pohybu, která znamenají neohraničený děj:

echarse a + llorar, reír, temblar

Slovesa *andar*, *correr*, *volar* a *nadar* se také mohou vyskytnout ve spojení se zvratnou formou *echarse*, ačkoliv to není příliš časté.

Cuando oyó la noticia, se echó a llorar.

Samozřejmě je také možné nalézt tuto vazbu, aniž by byla perifrází, ale sloveso *echar(se)* si zachovávalo svůj původní význam.

Př. Me eché en la cama a dormir.

Na tuto perifrázi jsme našly příklad v knize *Las ratas* (str. 126): *El muchacho se echó a reír y sus dientes blanquísimos destellaban en la tez oscura.* - Chlapec se prudce rozesmál a jeho bílé zuby se třpytily na jeho tmavé pleti.

Tuto perifrázi jsme našly jen se slovesem *reír*.

- *romper a + infinitiv*- tato perifráze znamená náhlý počátek činnosti. Její použití je téměř omezeno na slovesa *llorar* a *reír*, ačkoliv v literárním stylu najde využití i s jinými slovesy. Podle R. Fente Gómeze (1997: 22) sloveso *llover* slouží pro zdůraznění náhlého počátku. Pokud se hovoří o dítěti, se slovesy *andar* nebo *hablar* perifráze znamená, že poprvé udělá krok nebo začne mluvit.

La chica rompió a llorar sin saber por qué.

Este niño parece que va a romper a andar de un momento a otro.

L. Gómez Torrego (1999: 3375) doplňuje, že význam této perifráze je intenzivnější na prudkosti než předchozí perifráze *ponerse + infinitiv*.

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 98): *El otro rompió a reír francamente*: - Ten druhý **se začal prudce** a upřímně **smát**.

Tuto perifrázi jsme našly jen v minulém čase jednoduchém a imperfektu indikativa. Kromě jednoho případu (*sollozar*) se vždy jednalo o spojení se slovesem *reír*.

- *estar a punto de + infinitiv*- tato perifráze vyjadřuje bezprostřední záměr.

Está a punto de llover.

Zajímavé je její použití v čase minulém, kdy se jedná o děj, který se nesplnil, ale k jeho splnění nebylo daleko. Podle L. Gómeze Torrega (1999: 3376) se nejedná o úplnou perifrázi, pokud je použita se životným podmětem.

Nalezly jsme příklad v knize *Las ratas* (str. 151): *Una semana atrás, por Santa Orosia, las cosas **estuvieron a punto de resolverse** cuando Justo Fadrique, el Alcalde, que se había colocado una corbata verde y roja como en las grandes solemnidades, le dijo al Ratero a bocajarro en la taberna del Malvino*. - O týden dříve, za svaté Orosie, **se věci téměř rozuzlily**, když Justo Fadrique, starosta, který si oblékl zelenou-červenou kravatu jako na velké slavnosti, řekl náhle Raterovi v Malvinově krčmě.

Tuto perifrázi jsme v našich textech našly pouze třikrát a vždy v minulém čase jednoduchém. Do češtiny ji lze přeložit slovy *téměř*.

- *volver a + infinitiv*- ačkoliv ve španělském jazyce existují synonymní výrazy, např. *otra vez, de nuevo*, které by tuto perifrázi nahradily, jedná se o jednu z nejpoužívanějších perifrází.

Te prometo que volveré a hacerlo.

Nalezly jsme na ni příklad v knize *Los santos inocentes* (str. 26): *... recogió el pájaro y lo dejó fuera, en el poyo, **volvió a entrar** en la casa y salió con la Niña Chica, acunándola en el brazo ...* - ... vzal ptáka a nechal ho venku na lavici, **znovu vstoupil** do domu a vyšel ven s Niňou Chicou houpajíc ji v náručí ...

Tato perifráze se vyskytuje velmi často a v různých časech v námi vybraných knihách. Do češtiny se nejvíce přeloží pomocí výrazu *znova*.

- *soler/acostumbrar + infinitiv*- tyto perifráze vyjadřují opakování a používají se nejčastěji v čase přítomném a pretéritu imperfektu indikativa.

Suelo limpiar la casa cada semana.

Význam těchto perifrází je odlišný od perifráze *volver a + infinitiv*, která znamená, zopakování na rozdíl od těchto dvou, které znamenají habituálnost.

Uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 53): *Matías Celemín, el Furtivo, solía velar de noche y dormir de día.* - Matías Celemín, Furtivo, **mival ve zvyku bdít** v noci a spát přes den.

Perifráze *soler + infinitiv* se vždy vyskytovala v imperfektu indikativa. Perifrázi *acostumbrar + infinitiv* jsme v textu nenašli.

- *acabar de/terminar de + infinitiv*- tato perifráze vyjadřuje, že děj vyjádřený infinitivem je bezprostřední aktuálnímu ději. L. Gómez Torrego (1999: 3378) perifrázi *acabar de + infinitiv* definuje takto: „*Un valor temporal de ,anterioridad reciente‘ unificó a otro aspectual de carácter ,puntual‘, que no tiene en cuenta el desarrollo de la acción.*“ Podle něj je shodná svým významem s vazbou *terminar + infinitiv*, pokud děj, který předcházel, se postupně rozvíjel.

Př. *Ya he acabado/terminado de llover.*

Tyto perifráze mohou být nahrazeny adverbii, např. *hace un momento, unos instantes, unos días.*

Está un poco emocionado porque acaba de enterarse de que su mujer ha tenido un niño.

R. Fente Gómez (1997: 25) dodává, že pokud se perifráze *acabar de + infinitiv* použije v záporu, zápor je mírnější a zároveň vyjádří pocit neklidu a rozporu pro vyjádření neuskutečněního děje.

Esas ideas tuyas no acaban de convencerme.- zcela mne nepřesvědčují

Na tento druh perifráze jsme našly příklady v obou knihách: ... *como si algún lazo acabara de romperse entre ellos, y de cuando en cuando, Paco, el Bajo, suspiraba, sintiéndose responsable de ...- ...* jako by se mezi nimi **právě přetrhlo** nějaké pouto a někdy Paco, zvaný „Nízký“, oddychoval a cítil se zodpovědný ... (*Los santos inocentes*, str. 132)

Componían una abigarrada caravana con la recua de borricos enjaezados y llegaban cantando, como si en lugar de acabar de hacer quinientos kilómetros en diez días a uña

de asno por caminos polvorientos, terminaran de emerger de un baño tibio tras un sueño reparador.- Sestavili pestrobarevnou karavanu ze stáda osedlaných oslů a když přicházeli, zpívali jako kdyby místo padesáti kilometrů, které **právě** v deseti dnech **dokončili** na hřbetech oslů a cestami plných prachu, končili ve snech vnořeni do vany s vlažnou vodou. (*Las ratas*, str. 82)

Tyto perifráze se vyskytovaly v různých časech, např. také v imperfektu subjuntiva (viz. příklad z knihy)

- dejar de + infinitiv- tato perifráze vyjadřuje perfektivnost. Znamená přerušení děje, který se do té doby rozvíjel. Elena de Miguel (1999: 3036) upozorňuje, že u této perifráze je nutné použít sloveso vyjadřující trvání děje, aby bylo možné ho přerušit.

* ¡Deje usted de fumar, hombre!

He dejado de conducir después del accidente.

V určitém kontextu ji lze použít i se slovesy, která znamenají ohraničený děj.

Ya he dejado de llegar tarde (estos días) a casa.

V záporu znamená, že děj nebyl přerušený a pokračuje.

Na tento druh perifráze připojíme příklad z knihy *Las ratas* (str. 47): *Y durante la matanza, las conversaciones en casa de la señora Clo dejaron de tener sentido.*- A během masakru konverzace v domě paní Clo **přestaly mít** smysl.

Na tomto příkladu je jasně ukázán význam této perifráze- konverzace měly smysl po nějakou dobu a najednou ho začaly postrádat.

- parar de/cesar de + infinitiv- perifráze *parar de + infinitiv* např. nepřipouští pasivum, přesto ji L. Gómez Torrego řadí mezi perifráze. Má stejný význam přerušení jako předešlé perifráze. Velmi často se používá v záporu.

Př. *No para de comer.*

Pro perifrázi s pomocným slovesem *cesar* existuje méně sloves, které se s ním mohou spojit. Tato perifráze je méně hovorová.

Na tyto perifráze uvedeme příklady z knihy *Los santos inocentes*: ... *continuó dándole instrucciones, que no paraba de darle instrucciones y, al concluir, ladeó la cabeza ...*- ... pokračoval v tom, že mu dával instrukce a **nepřerušoval rozdávání** instrukcí a když skončil, naklonil hlavu ... (str. 44)

Tato perifráze se vyskytla pouze v jednom případě a zároveň se jedná o poměrně zajímavý příklad, ve kterém se vyskytují dvě perifráze: *parar de* + infinitiv a *continuar* + gerundium. *Parar de* + infinitiv se vyskytuje v záporu, a proto se stává svým významem synonymní perifrázi *continuar* + gerundium.

... y algún invitado **cesaba de comer** y le miraba fijo, como interrogándole ...- ... a někdo, kdo byl pozvaný **přestal jíst** a sledoval ho pevným pohledem, jako kdyby se ho ptal ... (str. 52)

Z těchto dvou perifrází autor více používá *cesar de* + infinitiv.

Ostatní perifráze:

- *venir a* + infinitiv- tato perifráze vyjadřuje přibližnost, je ji možné nahradit výrazy *más o menos* nebo *aproximadamente*.

Este autor viene a decir lo mismo que aquél, pero con distintas palabras.

Podle F. Matte Bona (1999: 153) tato perifráze slouží k pouhému konstatování. Mluvčí v ní zaujímá pasivní postoj.

Si cambiamos el dato, el resultado viene a ser muy diferente.

R. Fente Gómez (1997: 21) popisuje její další význam. Pokud se spojí se slovesy *llenar, cumplir, satisfacer, cubrir, resolver, solucionar* a jejich synonymy, obdrží význam „sloužit k něčemu“.

La ley que actualmente se está discutiendo en las Cortes, vendrá a solucionar el problema de la vivienda.

Na tuto perifrázi jsme našly pouze jeden příklad a jednalo se o knihu *Las ratas* (str. 70): *Un hombre que vive en una cueva y no dispone de veinte duros para casa **viene a ser un vagabundo**, ¿no?*- Muž, který žije v jeskyni a nemá dvacet mincí na dům, **stane se** tulákem, je to tak?

Význam perifráze v tomto příkladě charakterizoval F. Matte Bon (viz. popis perifrází) a jedná se podle něj o pouhé konstatování.

- *llegar a* + infinitiv- u této perifráze budeme vycházet z definice od R. Fente Gómez (1997: 18), který pojednává o třech možných významech této perifráze:

V negativní formě tato perifráze vyjadřuje, že děj významového slovesa (infinitivu) se zcela neuskuteční:

No llego a comprender el alcance de su pregunta.- zcela nerozumím

Může mít význam „včetně“ nebo „dokonce“:

Estaba tan furioso que llego a pegarle.- dokonce až ho/ji zbil

Její význam může také vyjadřovat „konečně“ nebo „nakonec“.

Después de mucho discutir, llego a vendérmelo por el precio que yo le ofrecía.- nakonec mi to prodal

V hovorové mluvě se často použije v podmínkových větách, ve kterých vždy stojí vždy v přítomném čase:

Si llego a saberlo antes, no voy.- kdybych to byl/a věděl/a dříve, nešla bych

Na tento druh perifráze uvedeme dva příklady z knihy *Las ratas*. Každý bude s jiným významem: *No **llegó a probarla**, Fa; no ha comido ni siquiera un grano.*- **Fa se nepodařilo**, že by ji **zkusil**; nesnědl dokonce ani zrno. (str. 10)

V tomto příkladu je tato perifráze v záporu a znamená, že nedošlo k naplnění děje slovesa. Nejvíce se ale vyskytovala ve významu *nakonec se něco stalo*.

Př. *Últimamente al Nini **llegó a fascinarle** aquel trapo negro que ocultaba parte de la nariz y la mejilla izquierda del tío Rulfo, y, cada vez que se sentaba a su lado, experimentaba la tentación casi invencible de levantarlo.*- **Nakonec** Nini **začal zajímat** ten černý hadřík, který skrýval část nosu a levé tváře strýce Rulfa a pokaždé, když seděl po jeho boku, pociťoval téměř nepřemožitelné nutkání ho zdvihnout. (str. 76)

- acertar a + infinitiv- tato perifráze znamená, že se něco stane náhodou nebo neočekávaně.

Acertó a pasar por aquí la policía.

Na tento druh perifráze jsme našly příklad v knize *Las ratas* (str. 115): *Pero Nini, ahora ante la mirada impasible de la Columba sólo **acertó a decir**.*- Ale Nini nyní před necitelným pohledem Columby jen **řekl**:

V textu se tato perifráze vyskytla v čase minulém a imperfektu.

- alcanzar a + infinitiv- tato perifráze znamená „dosáhnout něco“.

El remedio no alcanzó a curar la enfermedad.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tuto perifrázi nenašly.

- acabar por/terminar por + infinitiv- tyto perifráze se podle L. Gómeze Torrega (1999: 3386) rovnají svým významem perifrázím *acabar/terminar* + gerundium nebo výrazům *nakonec, konečně*.

Na perifrázi *terminar por* + infinitiv uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 65):
Intunía que, tarde o temprano, la violencia termina por volverse contra uno.- Tušila, že dřív nebo později se násilí **nakonec vrátí**.

V dílech M. Delibese jsme příklad na perifrázi *acabar por* + infinitiv nenašly.

- tardar en + infinitiv- L. Gómez Torrego (1999: 3336) považuje toto spojení za perifrázi jen za předpokladu, že sloveso v infinitivu bude neosobní. Znamená, že něco trvalo.

Tardó en llover dos meses.

V případě perifráze *tardar* + infinitiv se spojení v díle M. Delibese vyskytlo, nikoliv ale jako perifráze (s neosobním podmětem nebo podmětem nulovým), ale jako pouhé spojení- *Era un hecho anómalo que el águila pernoctase en los juncos y el Nini **no tardó en descubrir** el nido burdamente construido sobre una zarza con cuatro palos entrelazados recubiertos con una piel de lebrato.*- Bylo zvláštní, že ten šejdř přenocoval v rákosu a Ninimu **netrvalo** dlouho, **než objevil** hnízdo nešikovně postavené nad jedním křovím se čtyřmi propletenými tyčemi a kůží mladého zajíce. (*Las ratas*, str. 140)

- no tener por qué + infinitiv- tato perifráze je poměrně atypická z hlediska stavby a jejího jen záporného významu. Její význam odpovídá větě „není důvod, aby se něco stalo“. Lze ji použít se složeným infinitivem.

La gente no tiene por qué quejarse.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tuto perifrázi nenašly.

- no haber por qué + infinitiv- význam této perifráze odpovídá předcházející perifrázi („není důvod, aby...“)

No hay por qué hacerlo.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tuto perifrázi nenašly.

5.4. Slovesné perifráze s gerundiem

V této kapitole se budeme zabývat perifrázemi složenými z pomocného slovesa a významového slovesa ve tvaru gerundia. Nejdříve je charakterizujeme jako jednu skupinu a následně se budeme věnovat každé perifrázi zvlášť. Každá bude doplněna příkladem lingvistů a příkladem z námi analyzovaných děl. Příklad z děl M. Delibese bude doplněn naším překladem do češtiny, jelikož tato díla nebyla přeložena do češtiny. Bude se většinou jednat pouze o jeden příklad. Seznam všech nalezených perifrází bude v příloze.

Tento druh perifrází vyjadřuje děj probíhající nebo postupně se rozvíjející. Podle mluvnice Královské akademie (1991: 444) perifráze s gerundiem vyjadřují současnost, přítomnost a trvání. A. Yllera (1999: 3394), podle které se budeme touto skupinou slovesných perifrází zabývat, rozlišuje dvě skupiny pomocných sloves. První skupina tvořená slovesy *estar, ir, andar, venir* z větší části ztrácí svůj původní význam. Druhou skupinu tvoří *seguir, continuar, empezar, acabar* atd., která částečně modifikují význam celé perifráze. Podle této autorky je nejvíce používána perifráze *estar + gerundium*, která se používá ve většině časů, nejméně naopak *salir + gerundium* a ve většině případů se tyto perifráze vyskytují v oznamovacím způsobu a otázce. Důležité u perifrází tohoto druhu je, aby gerundium nefungovalo jako podřadný člen, konkrétně jako příslovečné určení, pomocnému slovesu.

Př. *Alicia está telefoneando a su jefe.* - gerundium slovesa *telefonar* není podřízené pomocnému slovesu *estar*

Dále gerundium musí mít stejný podmět jako pomocné sloveso.

Př. *Los reveses económicos lo dejaron pidiendo limosna.*

Také doplňky se musí vázat nejen k pomocnému slovesu, ale i ke gerundiu. Co se týče slovosledu, bývá neměnný (1. pomocné sloveso, 2. neosobní tvar slovesa), ačkoliv pořadí těchto dvou sloves je možné změnit, pokud je chceme zdůraznit.

Př. *¡Haciéndolo estoy!*

Mezi tato dvě slovesa je možné vložit jiné větné členy, např. podmět nebo adverbium.

Př. *Lleva cuatro horas llorando.*

A. Yllera dále dodává, že v případě, kdy lze perifrázi nahradit dvěma větami, o perifrázi se nejedná.

Př. *Vienen contando los mojones.* → *Vienen y cuentan los mojones.*

Anda malviviendo. * *Anda y malvive.*

O perifrázi se jedná v případě, že se na ni lze zeptat otázkou s použitím *qué* a výměnou významového slovesa za *haciendo*:

Př. *Siguen pidiendo un aumento de sueldo.* → *¿Qué están haciendo?*

Stejně jako u perifrázi s infinitivem, i u těchto je možná antepozice nebo postpozice zájmen. Antepozice není možná v případě, že nějaký člen věty stojí mezi pomocným a plnovýznamovým slovesem.

Př. *están terminándolo- lo están terminando*

Aby se jednalo o perifrázi, gerundium nesmí být zaměnitelné za příslovce, příslovečné určení či adjektivum nebo zájmeno *lo*.

Př. *Va corriendo* → *Va muy deprisa.*

Estoy comiendo con mi hermano.- comiendo con mi hermano lze nahradit za *así*, ale za výrazné změny významu

¿Está hirviendo el agua?- Lo está.

¿Estás trabajando?- *Lo estoy.

Poslední zmíněné kritérium pro perifráze s gerundiem se týká pasiva. Pokud je možné perifrázi převést do pasiva (*ser*, zvrtné pasivum) tím, že se podmět změní na předmět přímý, jedná se o perifrázi.

Př. *El Parlamento va aprobando las leyes.* → *Las leyes van siendo aprobadas por el Parlamento.*

Nyní charakterizujeme každou z uvedených perifrází zvlášť a doplníme ji o příklad/y z knih a krátký komentář.

- *estar* + gerundium- tato perifráze se používá k označení právě probíhajícího nebo postupně rozvíjejícího se děje. Je často označována jako *průběhový čas*. Může označovat i opakování děje. Často se používá s adverbii nebo příslovečným určením času, např. *ahora, en este tiempo, en esos días, en aquel momento, entonces, mucho*

tiempo, dos años atd., proto je běžnější použití této perifráze než vyjádření toho samého jiným způsobem. Elena de Miguel (1999: 3013) dodává, že významové sloveso této perifráze znamená postup nebo změnu, není možné na tuto pozici dosadit statické sloveso (**Juan está queriendo a sus abuelos.*). Výjimkou je pouze sloveso *conocer, ser* a určité věty, které svým celkovým významem vyjadřují průběh (*Te estoy queriendo cada vez más.*). L. Gómez Torrego (1998: 195) upozorňuje, že ne vždy se toto spojení chová jako perifráze. Pokud lze gerundium nahradit za zájmeno *lo*, jedná se o přívlstek a sloveso *estar* se tak stává plnovýznamovým slovesem (tento důkaz popsala rovněž A. Yllera)- př. *La sopa está ardiendo. → Lo está.*

Estoy comiendo.

Durante un mes me estuvo escribiendo una carta al día.

Často se také např. použije k vyjádření dvou paralelních minulých dějů.

Estaba duchándome cuando sonó el teléfono.

Jelikož tato perifráze zdůrazňuje průběh, může znamenat nedokončenost děje na rozdíl např. od předpřítomného času.

He estado corrigiendo los exámenes.- nedokončený děj

He corregido los exámenes.- dokončený děj

A. Yllera rovněž podotýká, že tato perifráze se používá kvůli tomu, že perfektivní časy nejsou schopny zachytit děj v jeho průběhu.

Estuvo buscándolo hasta que lo encontró.

Lo buscó hasta que lo encontró.

Dále tato lingvistka dodává mimo jiné zajímavý fakt, že s příslovci *aún* a *todavía* je zaměnitelná se *seguir* + gerundium.

Na tuto perifrázi jsme našly příklad v knize *Las ratas* (str. 108): „*Eh, tú, hoy está cantando como los ángeles.*“ - Hm, **dnes zpívá** jako anděl.

Tuto perifrázi autor používá v mnoha různých časech a poměrně často. Nejvíce se samozřejmě využívá pro tzv. přítomný čas průběhový (viz. příklad z knihy).

- *ir* + gerundium- tato perifráze vyjadřuje trvání. Děj vyjádřený touto perifrází postupně probíhá směrem do budoucna, proto je možné ji spojit s adverbii např. *poco a poco, paso a paso* atd. Z tohoto důvodu se nepoužívá s příslovci, která ohraničují určitý časový úsek, např. *en pocos años, en poco tiempo*. Naopak příslovce *ya* u této perifráze zdůrazňují počátek děje.

Ya te va entrando el sueño.

J. Dubský (1999: 124) popisuje význam této perifráze jako postupné přibývání děje.

Podle R. Fente Gómeze (1997: 30) má tato perifráze několik významových odstínů:

- vyjadřuje trvání a postupný průběh- *Nos vamos haciendo viejos sin darnos cuenta.*

Se va volviendo cada vez más huraño.

- význam počátku děje, ačkoliv stále vyjadřuje trvání- *Va cantando cada vez mejor.*

- význam pokračování s důrazem na obtížnost realizovaného děje- *¿Qué tal va el problema? Lo voy resolviendo.*

A. Yllera (1999: 3414) navíc srovnává tuto perifrázi s *estar* + gerundium, která zdůrazňuje průběh, ale není zaměnitelná za *ir* + gerundium, jelikož tato navíc zdůrazňuje postupnou změnu.

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 59): *El niño miraba espantado la mano que poco a poco se iba descubriendo* y, finalmente, *Matías Celemín le mostró el cadáver del zorrillo todavía caliente.*- Dítě ustrašeně sledovalo ruku, kterou **krok za krokem objevovalo** a nakonec mu Matías Celemín ukázal mrtvolu malé lišky, která dosud nevychladla.

V češtině nám často při překladu pomůže příslovce *postupně*. Jedná se o třetí nejčastěji používanou perifrázi, kterou autor využívá nejvíce v čase minulém (např. *fuleron elevando*) a imperfektu (viz. příklad výše). Často ji autor použije ve spojení s pro ni charakteristickými příslovci *poco a poco*.

- venir + gerundium- tato perifráze vyjadřuje děj s počátkem v minulosti, který se pomalu se rozvíjí s důrazem na opakování. A. Yllera (1999: 3415) dodává, že ji lze často najít spolu s příslovci vyjadřujícími počátek v minulosti a průběh do určitého bodu., např. *desde hace mucho tiempo, hasta ahora, en los últimos días* atd.

Las mismas cosas venían sucediendo desde principios de siglo.

Dále také hovoří o tom, že může mít modální význam, který vyjadřuje pravděpodobnost nebo pochybování.

El viaje os vendrá a costar unas 30.000 ptas., todo incluido.

P. Domínguez (1994: 122) této perifrázi připisuje význam průběhu od minulosti k okamžiku v přítomnosti, ve kterém se mluví.

Viene explicando este problema desde hace tiempo.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tuto perifrázi nenašly.

- andar + gerundium- jedná se o perifrázi, která vyjadřuje opakování a mívá často negativní odstín.

Antes de casarse anduvieron viendo pisos para comprarse uno.

No ande usted escribiendo donde no debe.

A. Yllera (1999: 3417) rovněž dodává, že může mít více významů, např. ironie (*¡Andan como si fuesen curas!*) či důraz (*¡Siempre andas quejándote!*). Tuto perifrázi nelze vždy zaměnit za *estar + gerundium*, protože *andar* do určité míry modifikuje význam celé perifráze.

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Los santos inocentes* (str. 48): ... *pero la Nieves no pudo asistir porque **andaba sirviendo** a los invitados en la Casa Grande, y lo hacía con gran propiedad ...* - ale Nieves se nemohla zúčastnit, protože **pokračovala v obsluhování** pozvaných v Casa Grande a dělala to velmi vhodně ...

U této perifráze je také důležité se zaměřit na to, zda pomocné sloveso *andar* ztratilo svůj původní význam *pochodovat, kráčet*. V dílech se vyskytovala nejvíce ve tvaru imperfekta.

- llevar + gerundium- tato perifráze vyjadřuje děj trvající od minulosti, který se rozvíjí směrem do určitého okamžiku. Často se tedy vyskytuje s časovým určením.

¿Cuánto tiempo lleva usted esperando aquí?

Zajímavostí této perifráze je, že ji nelze použít v minulém čase jednoduchém, imperativu a časech složených.

A. Yllera (1999: 3420) zdůrazňuje, že vztah mezi gerundiem a pomocným slovesem perifráze není příliš těsný, jelikož se mezi nimi často vyskytuje např. již výše zmíněné příslovce času a zároveň gerundium je možné vyměnit za příslovce *así*, ale zároveň není možné perifrázi rozdělit do dvou samostatných vět.

Llevo varios meses esperando tu respuesta.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tuto perifrázi nenašly.

- quedar(se) + gerundium- tato perifráze vyjadřuje setrvání a trvání. Vyjadřuje následek nějaké situace, která předcházela nebo bude následovat. A. Yllera (1999: 3420)

význam této perifráze vyjadřuje takto: “... *una acción cuyo desarrollo es captado a partir de su momento inicial...* “

Me quedé estudiando hasta las tantas de la noche.

Tato perifráze je mnohdy od spojení dvou plnovýznamových slov těžce rozpoznatelná. V příkladech z děl M. Delibese jsme nenalezly perifrázi tohoto typu, neboť je kritéria A. Yllery vylučovala. Uvedeme dva typické příklady:

*Luego **quedó resollando** por el esfuerzo.*- Poté **zůstal a oddechoval** kvůli té námaze. (*Las ratas*, str. 100) Nejedná se o perifrázi, neboť ji lze nahradit dvěma větami (*quedó y resolló*).

*... pisó el cable y el Mamertito **quedó penduleando** en el vacío ...*- ... stoupl na kabel a **zůstal se houpat** ve vzduchu ... (*Las ratas*, str. 131) Nejedná se o perifrázi, jelikož gerundium je závislé na pomocném slovesu.

- seguir + gerundium- tato perifráze vyjadřuje trvání. Nevyjadřuje ani začátek ani konec, nýbrž jen průběh děje. Elena de Miguel (1999: 3026) tvrdí, že stejně jako perifráze *estar + gerundium*, tak i tato perifráze se pojí pouze se slovesy, která vyjadřují postup nebo změnu, nepoužívá se se statickými slovesy. Zároveň se musí jednat o slovesa vyjadřující trvání, není možné ji kombinovat například se slovesem *explotar*, jehož děj se koná v určitém okamžiku.

Creo que sigue buscando empleo.

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 17): *El Nini **siguió avanzando** por la calleja solitaria, arrimando a las casas para eludir el lodazal.*- Nini dále **pokračoval** po opuštěné uličce přitisknutý k domům, aby se vyhnul blátu.

Tato perifráze se vyskytla jen v jedné knize v pěti případech. Autor ji používá v imperfektu nebo minulém čase.

- continuar + gerundium- tato perifráze je častá v hovorové španělštině. Její význam je zahrnut v pomocném slovese *pokračovat* a rozvíjen gerundiem směrem do budoucna.

Ella continua estudiando.

Na tuto perifrázi jsme našli příklad v knize *Las ratas* (str. 16): *Al regresar a la cocina, el Pruden analizó el grajo con concretada atención y después **continuó***

envolviendo en silencio el pienso de las gallinas. - Když se vrátil do kuchyně, Pruden soustředěně zkoumal havrana a poté v tichosti **pokračoval v balení** krmiva pro slepice. Tento druh perifráze autor používá v různých časech, zejména v imperfektu (např. *continuaba tiroteando*)

- proseguir + gerundium- Podle A. Yllery má tato perifráze velmi malé použití a její hodnota je zejména knižní. Znamená rovněž pokračování děje.

En tanto, el personal del Ejército ubicado en Los Cayos, al sur de Haití, prosigue trabajando en el estadio en el que se organizó un campo de desplazados y un hospital de campaña para 2.000 personas.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tuto perifrázi nenašly.

- acabar/terminar + gerundium- tyto perifráze vyjadřují konec děje. Podle A. Yllery (1999: 3422) mohou mít rovněž význam nedočkavosti:

Acabó haciéndolo. - konečně to udělal

Avšak tato autorka tvrdí, že zařazení těchto konstrukcí mezi perifráze není jisté z důvodu, že si gerundium zachovává svůj adverbiální význam.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tyto perifráze nenašly.

- empezar/comenzar + gerundium- tyto perifráze vyjadřují děj, který se rozvíjí od začátku. Lze je zaměnit za perifráze *empezar/comenzar por + infinitiv*. A. Yllera, stejně jako v předchozích dvou, není plně přesvědčená, že se jedná o perifráze. Pro naši práci budeme tato spojení považovat za perifráze, protože pro nás není rozhodující, zda si pomocné sloveso zachovává svůj původní význam.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tyto perifráze nenašly.

5.5. Slovesné perifráze s participiem

V této kapitole se budeme zabývat perifrázemi, jejichž významové sloveso je ve tvaru participia. Nejprve je všeobecně jako celou skupinu charakterizujeme a poté se

budeme zabývat jednotlivými perifrázemi. U každé uvedeme příklad převzatý od B. Zavadila. Dále předložíme příklad z knihy, který přeložíme (tato díla M. Delibese nebyla přeložena do češtiny). Bude se ve většině případů jednat pouze o jeden příklad vzhledem k velkému množství nalezených perifrází. Celkový seznam nalezených perifrází bude uveden v příloze.

Jak již bylo zmíněno u kapitoly o neosobních slovesných tvarech, participium si zachovává svůj adjektivní význam, a proto se shoduje v rodě a čísle. Stejně jako u perifrází s infinitivem a gerundiem se autoři neshodují v tom, která pomocná slovesa do dané skupiny zařadit, ačkoliv v této skupině je počet pomocných sloves nejvíce omezený. Význam slovesných perifrází popisuje A. Yllera (2000: 3424). Tyto perifráze podle ní vyjadřují výsledek předchozího nebo současného děje. Rovněž jako B. Zavadil je nazývá *perifrázemi rezultatívními*. V žádném případě nevyjadřují rozvoj děje, což je dáno samotným participiem. Počet perifrází tohoto druhu je omezen, neboť pouze sloveso *haber* lze kombinovat s participii všech sloves, ale ostatní participia vyžadují určitá pomocná slovesa (např. potřebují tranzitivní sloveso). Tato autorka perifráze s participiem rozděluje podle pomocného slovesa na perifráze s přechodným (např. *tener, llevar*) či nepřechodným (např. *estar, ir*) slovesem. Pokud se tedy jedná o perifráze s pomocným slovesem, které je vyžaduje předmět, výsledek děje ovlivní tento přímý předmět. Participium se svými koncovkami samozřejmě shoduje s podmětem či předmětem věty. Podle mluvnice Královské akademie (1991: 449) dříve participium znamenalo ten samý význam jako minulý čas. Př. *El pastor tiene reunido su rebaño.* = *El pastor ha reunido su rebaño.* Také o této skupině perifrází uvažují jako o těch, co mají dokonavý (perfektivní) význam. R. Fente Gómez (1997: 39) prezentuje slovesa, se kterými se participium shoduje zvláštním způsobem. S podmětem věty se shoduje v případě sloves *ir, andar a seguir*. S předmětem přímým se shoduje v případě sloves *llevar, tener, traer a dar*. Se slovesy *llevar a tener* se v rodě a čísle v mluveném jazyce často neshoduje.

V naší práci se budeme řídit klasifikací i charakteristikou, kterou vytvořil B. Zavadil (1995: 174). Tento lingvista perifráze zařazuje pod rezultatívní významy slovesného děje. Jedná se o děj dovršený a je na něj nazíráno jako na stav. „*Trvání výsledného stavu je významově modifikováno různými pomocnými a polopomocnými slovesy (stejně jako dějová durativnost), čímž vzniká řada dílčích významů i příslušných sémantických a kontextových omezení jejich výskytu.*“ Autor doplňuje, že dříve tento

význam mělo i pomocné sloveso spojení *haber* + participium, které ale pokleslo do funkce pomocného slovesa.

Nyní charakterizujeme každou z uvedených perifrází zvlášť a doplníme ji o příklad/y z knih, náš překlad a krátký komentář.

- tener + participium- tato perifráze se shoduje v rodě a čísle s předmětem věty. Jak tvrdí B. Zavadil (1995: 174): "... vyjadřuje stav jako výsledek děje, a to v čisté podobě, bez dalších modifikací.". Používá se jen s přičestími přechodných sloves. Mluvnice Královské akademie (1991: 449) si všímá skutečnosti, že bývá používána jen s přičestími přechodných sloves. R. Fente Gómez (1997: 44) tuto perifrázi řadí do různých skupin podle významu (trvání, ukončení, souhrn, opakování, naléhání).
ukončení- *Ya tenía proyectado ir a Suecia antes de que me lo sugerieras.*
trvání- *Me tienen prohibido que salga.*
opakování- *Tienen viajado mucho por el extranjero.*
naléhání- *Ya te tengo dicho que lo hagas eso.*
souhrnnost- *Tengo escritos 300 folios de la tesis.*

Na tuto perifrázi uvedeme příklady z knihy *Las ratas: Tampoco la señora Clo ni el Undécimo Mandamiento asomaban por sus tierras en invierno ni en verano, ya que las tenían dadas en arriendo.*- Ani paní Clo, ani Undécimo Mandamiento se neobjevovali na svých pozemcích ani v zimě ani v létě, protože je měli v pronájmu (**měli dané** do pronájmu). (str. 45)

La aurora le sorprendía generalmente en el páramo, en la línea del monte, y para esa hora ya tenía colocados media docena de lazos para las liebres que regresaban del campo, un cepo para el raposo y un puñado de lanchas y alares en los pasos de la perdiz.- V pustině ji běžně překvapovaly červánky v linii hory a v tu hodinu již **měla umístěno** půl tuctu smyček na zajíce, kteří se vraceli z pole, větev na lišku a hrst kamenů a přístřešky ve stopách koroptví. (str. 53)

Na tuto perifrázi jsme v textu objevily pouze tři příklady. Všechny měly význam ukončení a vyskytovaly se v imperfektu.

- dejar + participium- tato perifráze má význam ukončení a zároveň zdůrazňuje stav. Vyjadřuje zároveň následky předchozí činnosti/děje.

La enfermedad me dejó agotado.

Tuto perifrázi dokumentujeme příkladem z knihy *Las ratas* (str. 27): *Y si lo hacía era mediante un esfuerzo que le dejaba extenuado, más que por el desgaste físico, por la concentración mental que aquello le exigía.*- A pokud to dělal, bylo to díky úsilí, které ho nechávalo vyčerpaného, ale nevyčerpávalo ho to tak fyzicky jako kvůli psychickému soustředění, které to vyžadovalo.

Tento příklad vyjadřuje přímo význam této perifráze- následky předchozího děje. Tato perifráze se vyskytla pouze třikrát a pokaždé v jiném čase.

- traer + participium- tato perifráze vyjadřuje trvání. Lze ji nahradit perifrází *tener + participium* s tím rozdílem, že zde sloveso *traer* zde zdůrazňuje děj vyjádřený participiem. Participia používaná s touto perifrází jsou duševního charakteru. B. Zavadil (1995: 175) se o této perifrázi zmiňuje tak, že: „... vyjadřuje, že *resultativnost je orientována retrospektivně: výsledný stav je předkládán jako už nějakou dobu existující, a to od dřívějšíka směrem k temporální ose primární perspektivy.*“.

Trae muy bien pensado el plan.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tuto perifrázi nenašly.

- llevar + participium- tato perifráze může vyjadřovat trvání nebo souhrnnost. Zahrnuje v sobě význam „od... do“, a proto se často používá s příslovečnými určeními času, např. *hasta ahora, hasta este momento, por el momento*. Pojí se se slovesy tranzitivními. Nelze ji použít v časech složených, jednoduchém minulém čase a imperativu.

Llevábamos recorridos 50km. cuando tuvimos el pinchazo.

Zahrnuje v sobě také významy slovesa *tener* nebo *ir con*:

Solía llevar el abrigo desabrochado.

¡Oye, átate los zapatos, que los llevas desatados!

P. Domínguez (1994: 112) popisuje význam této perifráze jako děj, který je dočasně dokončený a je součástí zatím neukončeného procesu. Podobně se k tomuto významu

vyjadřuje i B. Zavadil, který tvrdí, že význam této perifráze je od dřívějšíka do budoucnosti.

Llevamos vistos diez apartamentos y ninguno nos gusta.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tuto perifrázi nenašly.

Další perifráze, které budeme dále představovat, mají pasivní charakter. B. Zavadil dodává, že tento stav mohou vyjadřovat mnohá další spojení, která ale již nepovažuje za perifráze, např. *resultar*, *parecer*, *seguir*, nýbrž za spojení predikátu a doplňku.

- estar + participium- tato perifráze má čistě pasivní význam bez významových modifikací. Vyjadřuje výsledek děje.

Está hecho desde ayer.

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 43): *Tienta, hijo; ya **está metido en arrobos**, creo yo.*- Tiento, synu, už **je vložený** v měřici, myslím.

Tato perifráze se ze skupiny perifrází s participiem vyskytovala nejčastěji. V každé knize jsme ji našli dvanáctkrát. Většina příkladů byla v přítomném čase či imperfektu.

- quedar + participium- R. Fente Gómez (1997: 46) hodnotí význam této perifráze jako takový, který předpokládá rozvíjení předchozího děje, jehož následky jsou aktuální vzhledem k výpovědi. S. Hamplová (1970: 55) tvrdí, že sloveso *quedar* lze nahradit slovesy *ser* nebo *estar*. Náhrada za *ser* je možná zejména, popisuje-li perifráze děj, nikoliv stav. Př. *El túnel deberá quedar (ser) terminado en 1969.*

Gracias a Dios, la gestión ha quedado solucionada.

Na tuto perifrázi uvedeme příklad z knihy *Las ratas* (str. 150): *Los diminutos huertos de junto al arroyo **quedaron abrasados** por la helada negra.*- Drobné sady vedle potoka **byly/zůstaly spáleny** ponurým mrazem.

Tato perifráze má spíše význam ukončení nějaké činnosti, ačkoliv R. Fente Gómez (viz. výše) ji hodnotí jako rozvíjející se. Většina příkladů se vyskytovala v minulém čase.

- venir + participium- stejně jako *traer* + participium je na výsledný stav, který tato perifráze vyjadřuje, nazíráno retrospektivně, to znamená od minulosti dále do budoucnosti. S. Hamplová (1970: 66) zdůrazňuje, že podmět této perifráze musí být neživotný, aby měla pasivní charakter.

La maleta venía cerrada con una cadena.

U této perifráze je důležité ji odlišit od pouhého spojení dvou sloves. Podmět této perifráze musí být neživotný, a proto se v následujícím příkladě nejedná o perifrázi.

... *les dijo de entrada a los mozos del pueblo en la taberna de Malvino que **venían dispuestos a convertir Castilla en un jardín.*** - ... na přivítanou dělníkům z vesnice v Malvinově krčmě řekl, že **přicházeli změnit** Castillu v zahradu. V díle M. Delibese jsme nenalezly příklad na perifrázi tohoto druhu.

- ir + participium- B. Zavadil (1995: 176) se k této perifrázi vyjadřuje stejně jako k předešlé *venir* + participium, která má též retrospektivní význam. Dle tohoto autora se používá zejména v literatuře. Zajímavostí této perifrázi je, že stejně jako *andar* + participium se nejčastěji používá s participii vyjadřujícími fyzický nebo psychický stav. S. Hamplová (1970: 65) doplňuje, že sloveso *ir* této perifrázi dodává právě onen význam trvání a pohybu. R. Fente Gómez dodává (1997: 39), že tato perifráze je postupně nahrazována vazbou *estar* + participium, jejíž charakter je více dynamický.

El niño va atrasado con respecto a los demás.

Van fechadas estas dos poesías en Burgos.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tuto perifrázi nenašly.

- andar + participium- tato perifráze vyjadřuje trvání. Používá se často se slovesy fyzického nebo psychického stavu. S. Hamplová (1970: 67) k této perifrázi dodává, že nemá vždy pasivní charakter a to díky jeho pomocnému slovesu *andar*, které vyjadřuje určitou činnost podmětu. Pasivní význam ale **může** nabýt s participiem tranzitivního slovesa. Př. *Resulta que yo andaba esta mañana recién pagado.*

No sé lo que le pasa estos días; anda muy distraído.

V knize *Las ratas* (str. 43) jsme našly tento příklad: *Esto ni impedía a don Antero, el Poderoso, manifestar frívolamente en su tertulia de la ciudad que „por lo que hacía a*

su pueblo, la tierra andaba muy repartida“.- Toto nebránilo donu Anterovi, zvanému „Mocný“, ukázat lehkomylně na setkání města to, „co dělal pro vesnici, země **byla dále rozdělená**“.

Tento příklad ukazuje pasivní význam, který tato perifráze může nabýt, pokud se pojí s tranzitivním slovesem, v tomto případě se jedná o sloveso *repartir*.

- salir + participium- tato perifráze zdůrazňuje trvání.

La enmienda salió aprobada por la mayoría.

V dílech M. Delibese jsme příklad na tuto perifrázi nenašli.

5.5. Diskutabilní perifráze

Lingvisté se neshodují v tom, které perifráze považují za jeden celek a které jen za seskupení slov, která si zachovávají svůj původní význam. (Tyto vazby nebo seskupení slov jsme v dílech nevyhledávaly.) Z tohoto důvodu jsme shledaly zajímavé včlenit do naší práce také tuto menší kapitolu, ve které se budeme zabývat zejména tím, které perifráze jsou diskutabilní podle L. Gómeze Torrega (1999). Autor zde jmenuje několik vazeb a k nim přidává důvody, kvůli kterým je mezi perifráze neřadí. Taktéž o některých diskutabilních perifrázích pojednává R. Fente Gómez (1997). Tento autor pro ně nepoužívá označení perifráze, nýbrž pouze *semi-perifráze*.

Nejprve začneme L. Gómezem Torregem (1999: 3336):

Saber + infinitiv do tohoto seznamu nepatří např. z důvodu, že *saber* není skutečné pomocné sloveso a *saber* vyžaduje pouze životné podměty. Navíc není schopné pasivní konstrukce a dovoluje tvořit enfatické konstrukce.

**El tren sabe pasar por Ávila.*

**El piano sabe ser tocado por mí.*

**Lo que yo sé es tocar el piano.*

Pensar + infinitiv se perifrázím přibližuje jen v určitém kontextu, jelikož například nesplňuje podmínku, že pokud se jedná o perifrázi, nemůže být infinitiv vyměněn za jméno, zájmeno nebo doplňující větu. Hlavní důvod, proč autoři tuto perifrázi vyřazují je, že pokud má *pensar* význam záměru, úmyslu, infinitiv se jeví jako

doplňk tohoto slovesa. Tato konstrukce má tedy určité znaky slovesné perifráze a zároveň znaky pouhého spojení sloves.

Př. *Pienso aprobar todo el curso. → Lo pienso.*

Osar + infinitiv se vyčleňuje proto, že nemá schopnost pasivní konstrukce a sloveso vybírá pouze podmět, kterým je osoba.

Př. **El tren no osa pasar por aquí.*

**Los tomates se osaron vender.*

Další konstrukce je *dignarse* + infinitiv. Nepatří sem z důvodu, že sloveso *dignarse* vybírá pouze podměty, kde se vyskytuje osoba. *Hacer* + infinitiv a *dejar* + infinitiv se ze skupiny vyčleňují, protože připouští nominalizaci pomocí doplňující věty. V perifrázích *hincharse de/a* + infinitiv, *inflarse de/a* + infinitiv, *hartarse de/a* + infinitiv a *liarse a* + infinitiv je možné vypustit infinitiv, je možná jejich nominalizace a zdůrazňující struktury, a proto by sem neměly být zařazeny. Jako přívlastek se jeví perifráze *estar al* + infinitiv a vazba *parecer* + infinitiv.

Př. *El policía hizo estallar la bomba.*

→ *El policía hizo que se estallara la bomba.*

De/a comer pasteles es de/a lo que se hinchó.

La primavera está al caer/está cerca.

El niño parece estar contento/que está contento. Lo parece.

R. Fente Gómez do skupiny perifrází nezařazuje tyto konstrukce nebo semi-perifráze:

Pasar a + infinitiv do perifrází nepatří kvůli základnímu významu, který si pomocné sloveso zachovává a jejímu použití pouze na akademické půdě. Dále vyřazuje skupinu tří spojení *hartarse de (a)*, *hincharse a (de)* a *inflarse a (de)* + infinitiv. Autor je mezi perifráze nezařazuje kvůli vulgárním významům posledních dvou a neschopnosti vyjádřit aspekt. Tyto tři se nezařazují ani mezi semi-perifráze, ale hovoří o nich pouze jako o konstrukcích, jejichž význam je vyjádřen nadsázkou. *Deber* + infinitiv- jedná se pouze o konstrukci, která si zachovává svůj původní význam na rozdíl od perifráze *deber de* + infinitiv. *Dejar de* + infinitiv- v případě, že si zachovává svůj původní význam „zastavit, přestat“, nejedná se o perifrázi. O perifrázi se jedná, pokud se jedná o děj opakovaný, obvyklý, který se při určité příležitosti neuskutečnil.

Př. *¡Deje usted de fumar, hombre!*

* *¿Cómo es que hoy has dejado de ir a la tertulia?*

Spojení *seguir* (*continuar*) + gerundium- R. Fente Gómez (1997: 33) také považuje za semi-perifrázi. Důvod bohužel nevysvětluje. *Salir* + gerundium- použití této semi-perifráze autor vidí pouze se slovesy *correr* a *volar*, přesný důvod jejího vyřazení stejně jako u semi-perifráze *quedar(se)* + gerundium neuvádí. V případě spojení *ir* + participium se jedná o semi-perifrázi, protože pomocné sloveso *ir* si v tomto spojení zachovává svůj původní význam. Za semi-perifráze také považuje spojení *seguir* + participium, *quedar* + participium a *dejar* + participium. Důvod pro jejich vyřazení neuvádí. V úvodu své knihy ale uvádí, že bude analyzovat nejen perifráze, ale i konstrukce, které za ně nemohou být považovány a to proto, že se často používají a pro svůj specifický význam by mohly činit „nerodilým“ mluvčím potíže.

6. FREKVENCE SLOVESNÝCH PERIFRÁZÍ V SOUČASNÉ ŠPANĚLSKÉ PRÓZE

V této kapitole se budeme věnovat výskytu slovesných perifrází v současné španělské próze. K této analýze využijeme dvě díla M. Delibese *Las ratas* a *Los santos inocentes*.

Na základě výsledků z této kapitoly, kde se budeme zabývat frekvencí slovesných perifrází v současné španělské próze, budeme následně srovnávat, zda je výskyt slovesných perifrází jiný, větší, menší nebo stejný v mluvené řeči a publicistickém stylu. K tomuto rozboru nám poslouží výsledky naší práce spolu s výsledky, ke kterým došla L. Oberfalterová ve své diplomové práci a K. Géhová ve své bakalářské práci. Budeme předpokládat, že v mluvené řeči a publicistice se budou vyskytovat jiné druhy slovesných perifrází než v současné španělské próze a pokusíme se tuto hypotézu potvrdit či vyvrátit.

Nejprve budeme tento výskyt sledovat v jedné knize, poté v druhé a následně tyto dvě knihy porovnáme. U každé části tento výskyt bude názorně vyobrazen v podobě tabulky.

6.1. Los santos inocentes

V této podkapitole se budeme zabývat první zvolenou knihou od M. Delibese. Předložíme tabulku s jednotlivými nalezenými perifrázemi řazené za sebou dle skupin (př. modální) a z výsledků odvodíme určité závěry. Dále zhodnotíme, která perifráze z jednotlivých skupin se vyskytla nejčastěji a na závěr v tabulce předložíme celkový výskyt perifrází podle již zmíněných skupin (perifráze s infinitivem, gerundiem, participiem) a zamyslíme se nad tím, co mohlo zapříčinit takový výsledek.

Jak již bylo řečeno, kniha je rozdělená do šesti vět a je psána v minulém čase. V následující tabulce uvidíme druhy a počet jednotlivých nalezených perifrází a procento jejich použití z celkového počtu všech nalezených v tomto díle.

PERIFRÁZE	CELKOVÝ POČET	PROCENTO VÝSKYTU
-----------	---------------	------------------

	V DÍLE <i>LOS SANTOS INOCENTES</i>	Z CELKOVÉHO POČTU V DÍLE <i>LOS SANTOS INOCENTES</i>
<i>poder</i> + infinitiv	62	21,7%
<i>ir a</i> + infinitiv	37	12,9%
<i>ir</i> + gerundium	24	8,4%
<i>volver a</i> + infinitiv	23	8%
<i>estar</i> + gerundium	23	8%
<i>empezar a</i> + infinitiv	18	6,3%
<i>estar</i> + participium	11	3,9%
<i>tener que</i> + infinitiv	10	3,5%
<i>haber que</i> + infinitiv	9	3,1%
<i>ponerse a</i> + infinitiv	9	3,1%
<i>haber de</i> + infinitiv	8	2,8%
<i>comenzar a</i> + infinitiv	6	2,1%
<i>romper a</i> + infinitiv	5	1,8%
<i>cesar de</i> + infinitiv	5	1,8%
<i>continuar</i> + gerundium	5	1,8%
<i>andar</i> + participium	4	1,4%
<i>andar</i> + gerundium	4	1,4%
<i>dejar de</i> + infinitiv	4	1,4%
<i>deber</i> + infinitiv	4	1,4%
<i>acabar de</i> + infinitiv	3	1%
<i>quedar</i> + participium	3	1%
<i>acertar a</i> + infinitiv	3	1%
<i>llegar a</i> + infinitiv	2	0,7%
<i>deber de</i> + infinitiv	1	0,3%
<i>querer</i> + infinitiv	1	0,3%
<i> echar a</i> + infinitiv	1	0,3%
<i>parar de</i> + infinitiv	1	0,3%
<u>nulové zastoupení</u> : <i>lograr, conseguir, intentar de, tratar de, echar(se) a, estar a punto de, soler, acostumbrar, terminar de, venir a, alcanzar a, acabar por, terminar por, tardar en, no tener por qué, no haber por qué</i> + infinitiv; <i>venir, llevar, seguir, proseguir, acabar, terminar, empezar, comenzar, quedar(se)</i> + gerundium; <i>tener, dejar, traer, llevar, venir, ir, salir</i> + participium		

Podle této tabulky vidíme, že tři nejčastěji používané perifráze v knize *Los santos inocentes* jsou *poder* + infinitiv, *ir a* + infinitiv a *ir* + gerundium. Slovesné perifráze tvořené infinitivem byly použity často v přímé řeči a perifráze s gerundiem autor používá v popisu. Uvedeme několik příkladů:

¿**puedes decirme**, Paco, **qué quiere la juventud actual que no está a gusto en ninguna parte?**- **Můžeš mi**, Paco, **říct**, co se líbí dnešním mladým lidem, když se jim nic nelíbí? (*Los santos inocentes*, str. 142)

... *mas Paco, el Bajo, **continuaba olfateando**, como un sabueso ...* - ... ale Paco, ten „Nízký“, **dále očíhával**, jako lovecký pes ... (*Los santos inocentes*, str. 41)

Nejvíce zastoupená perifráze tvořená gerundiem je s pomocným slovesem *ir*.

Zajímavý je poměrně velký výskyt perifrází vyjadřujících povinnost *haber de* + infinitiv, *haber que* + infinitiv a *tener que* + infinitiv. Autor je využívá více, než perifrází *deber* + infinitiv, která jakoby rozkaz zjemní, zejména při překladu do češtiny, kdy se většinou použije podmiňovací způsob.

Př. *tienes que hacerlo*- musíš to udělat x *deberías hacerlo*- měl bys to udělat

Ve velkém množství se rovněž vyskytovaly perifráze vyjadřující počátek děje a celkově perifráze se slovesem vyjadřujícím pohyb (např. *empezar a*, *ponerse a*, *comenzar a* + infinitiv, *echar(se)* + infinitiv).

Př. ... *se sentaba en el suelo y se ponía a contar los tapones de las válvulas de la caja* ...- ... sedával na podlaze a **vrhal se do počítání** záklopek na krabici. (*Los santos inocentes*, str. 17)

Ačkoliv je význam perifrází *empezar a*, *comenzar a* + infinitiv stejný, je zřejmé, že se častěji používá *empezar* + infinitiv. Sloveso *empezar* je všeobecně ve Španělsku více používáno a jeví se jako více hovorové než sloveso *comenzar*. Z těchto výsledků také vidíme, že podle našeho seznamu všech perifrází se po celou dobu knihy nevyskytly např. perifráze *conseguir* + infinitiv, *llevar* + participium nebo *seguir* + gerundium.

Nejvíce používaná slovesná perifráze tvořená infinitivem je s pomocným slovesem *poder*, s gerundiem *ir* a participiem *estar*.

V následující tabulce zhodnotíme celkový výskyt perifrází podle skupin, na které jsme je rozdělily, tedy podle druhu neurčitého tvaru slovesného.

DRUH PERIFRÁZÍ	CELKOVÝ POČET V DÍLE <i>LOS SANTOS INOCENTES</i>	PROCENTO VÝSKYTU Z CELKOVÉHO POČTU V DÍLE <i>LOS SANTOS INOCENTES</i>
perifráze s infinitivem	212	74%
perifráze s gerundiem	56	19,6%
perifráze s participiem	18	6,3%
celkem	286	100%

Podle tabulky vidíme, že perifráze s infinitivem výrazně převládají nad ostatními. Celkový počet perifrází je poměrně vysoký.

6.2. Las ratas

V této kapitole představíme informace stejným způsobem jako v kapitole předešlé. Představíme tabulku s jednotlivými nalezenými perifrázemi a tabulku s celkovým počtem jejich výskytu podle neurčitých tvarů slovesných a vše doplníme komentářem.

Jak již bylo řečeno, kniha *Las ratas* je napsána jako vyprávění v minulém čase, přesto v ní nalezneme přímou řeč ve vložených dialozích.

Následující tabulka znázorní počet jednotlivých perifrází a procento použití z celkového počtu všech nalezených perifrází v tomto díle.

PERIFRÁZE	CELKOVÝ POČET V DÍLE <i>LAS RATAS</i>	PROCENTO VÝSKYTU Z CELKOVÉHO POČTU V DÍLE <i>LAS RATAS</i>
<i>poder</i> + infinitiv	54	16,6%
<i>ir a</i> + infinitiv	31	9,5%
<i>ir</i> + gerundium	30	9,2%
<i>empezar a</i> + infinitiv	27	8,3%
<i>comenzar a</i> + infinitiv	15	4,6%
<i>soler</i> + infinitiv	15	4,6%
<i>volver a</i> + infinitiv	14	4,3%
<i>haber de</i> + infinitiv	14	4,3%
<i>haber que</i> + infinitiv	14	4,3%
<i>estar</i> + participium	11	3,4%
<i>tener que</i> + infinitiv	10	3,1%
<i>dejar de</i> + infinitiv	9	2,8%
<i>cesar de</i> + infinitiv	7	2,2%
<i>estar</i> + gerundium	7	2,2%
<i>deber</i> + infinitiv	6	1,9%
<i>terminar de</i> + infinitiv	6	1,9%
<i>terminar por</i> + infinitiv	5	1,5%
<i>seguir</i> + gerundium	5	1,5%
<i>andar</i> + participium	5	1,5%
<i>ponerse a</i> + infinitiv	4	1,2%
<i>llegar a</i> + infinitiv	4	1,2%
<i>acertar a</i> + infinitiv	4	1,2%
<i>echar(se) a</i> + infinitiv	4	1,2%
<i>romper a</i> + infinitiv	3	0,9%
<i>estar a punto de</i> + infinitiv	3	0,9%
<i>acabar de</i> + infinitiv	3	0,9%
<i>quedar</i> + participium	3	1,2%
<i>tener</i> + participium	3	0,9%
<i>dejar</i> + participium	3	0,9%
<i>echar a</i> + infinitiv	2	0,6%
<i>querer</i> + infinitiv	1	0,3%
<i>venir a</i> + infinitiv	1	0,3%
<i>andar</i> + gerundium	1	0,3%

<i>continuar + gerundium</i>	1	0,3%
<u>nulové zastoupení</u> : <i>deber de, lograr, intentar de, acostumbrar, parar de, alcanzar a, acabar por, tardar en, conseguir, tratar de, no tener por qué, no haber por qué + infinitiv; venir, llevar, proseguir, acabar, terminar, empezar, quedar(se), comenzar + gerundium; traer, llevar, ir, venir, salir + participium</i>		

Podle této tabulky vidíme, že mezi nejčastěji používané perifráze, které jsme v textu našli, patří *poder + infinitiv, ir a + infinitiv, ir + gerundium* a *empezar + gerundium*. Vidíme, že perifráze s infinitivem výrazně převládají nad ostatními. Slovesné perifráze s gerundiem jsou na druhém místě.

Zajímavý je v tomto případě opět vysoký výskyt perifrází vyjadřujících povinnost (např. *tener que + infinitiv*). Vysoký je rovněž výskyt perifráze *volver + infinitiv*, která jakoby spojuje minulost, ve které se již něco stalo a (většinou) budoucnost, kdy to samé znovu nastane. Velmi zajímavý je větší výskyt perifráze *soler + infinitiv*, která měla v předešlé knize nulové zastoupení.

Př. - *Son jóvenes, pero eso se pasa- solía decirle al Nini, resignadamente, en esos casos, el Centenario.*- Jsou to mladíci, ale to přejde- **míval ve zvyku Centenario říkat** Ninimu v těchto případech. (*Las ratas*, str. 74)

V této knize jsme našli např. perifrázi *deber de + infinitiv, parar de + infinitiv* nebo *terminar + gerundium*.

Nejčastěji používaná perifráze s infinitivem v této knize je se slovesem *poder*, s gerundiem *ir* a s participiem *estar*.

V následující tabulce bude znázorněn výskyt slovesných perifrází podle jejich rozdělení na tři skupiny podle neurčitých tvarů slovesných.

DRUH PERIFRÁZÍ	CELKOVÝ POČET V DÍLE <i>LAS RATAS</i>	PROCENTO VÝSKYTU Z CELKOVÉHO POČTU V DÍLE <i>LAS RATAS</i>
perifráze s infinitivem	256	78,8%
perifráze s gerundiem	44	13,5%
perifráze s participiem	25	7,7%
celkem	325	100%

Podle tabulky vidíme, že je opět velký rozdíl mezi těmito skupinami. Vyšší koncentrace slovesných perifrází tvořených infinitivem a gerundiem může být důvodem toho, že se jedná o kombinaci vyprávění, do kterého je vložena přímá řeč.

6.3. Porovnání výsledků obou knih

V této podkapitole, jak již bylo řečeno výše, srovnáme výskyt slovesných perifrází u obou knih zároveň. Pokusíme se poté zhodnotit, proč tomu tak je a uvedeme další nalezená spojení. Nejprve předložíme tabulku, ve které bude počet perifrází obou knih zvlášť, kdy bude možné porovnat výskyt perifrází v první i druhé knize zároveň. Dále bude následovat tabulka, která shrne celkový počet perifrází, ze které zjistíme, která perifráze se vyskytovala nejvíce. A na závěr vytvoříme graf, který výsledek obou knih bude prezentovat. V tomto grafu jasně uvidíme celkový výskyt perifrází s infinitivem, gerundiem i participiem. Na úplném konci kapitoly se pokusíme o výpočet, který nám určí přibližný počet perifrází na každou stranu v knize.

Nyní se podíváme na výsledky výskytu jednotlivých perifrází u obou dvou knih zvlášť a na číslech vedle perifrází uvidíme, jak se jednotlivé knihy liší. První sloupec odpovídá knize *Las ratas* a třetí knize *Los santos inocentes*.

PERIFRÁZE	POČET V DÍLE <i>LAS RATAS</i>	POČET V DÍLE <i>LOS SANTOS INOCENTES</i>
<i>poder</i> + infinitiv	54	62
<i>ir a</i> + infinitiv	31	37
<i>ir</i> + gerundium	30	24
<i>empezar a</i> + infinitiv	27	18
<i>comenzar a</i> + infinitiv	15	6
<i>soler</i> + infinitiv	15	0
<i>volver a</i> + infinitiv	14	23
<i>haber de</i> + infinitiv	14	8
<i>haber que</i> + infinitiv	14	9
<i>estar</i> +	11	11

participium		
<i>tener que</i> + infinitiv	10	10
<i>dejar de</i> + infinitiv	9	4
<i>cesar de</i> + infinitiv	7	5
<i>deber</i> + infinitiv	6	4
<i>terminar de</i> + infinitiv	6	0
<i>estar</i> + gerundium	7	23
<i>terminar por</i> + infinitiv	5	0
<i>seguir</i> + gerundium	5	0
<i>andar</i> + participium	5	4
<i>ponerse a</i> + infinitiv	4	9
<i>llegar a</i> + infinitiv	4	2
<i>acertar a</i> + infinitiv	4	3
<i>quedar</i> + participium	3	3
<i> echar(se) a</i> + infinitiv	4	0
<i>romper a</i> + infinitiv	3	5
<i>estar a</i> <i>punto de</i> + infinitiv	3	0
<i>acabar de</i> + infinitiv	3	3
<i>tener</i> + participium	3	0
<i>dejar</i> + participium	3	0
<i> echar a</i> + infinitiv	2	1
<i>querer</i> +	1	1

infinitiv		
<i>venir a</i> + infinitiv	1	0
<i>andar</i> + gerundium	1	4
<i>continuar</i> + gerundium	1	5
<i>deber de</i> + infinitiv	0	1
<i>echar a</i> + infinitiv	2	1
<i>parar de</i> + infinitiv	0	1

Z dané tabulky vidíme, že výskyt některých perifrází je shodný, některé se vyskytují pouze v jedné z knih anebo se v počtu odlišují.

Perifráze, které byly nalezeny jen v jedné z obou knih, jsou např. *seguir* + gerundium, *venir a* + infinitiv a *soler* + infinitiv. Shodný počet výskytu je např. u perifrází *tener que* + infinitiv a *acabar de* + infinitiv.

Perifráze, jejichž počet se výrazněji odlišuje, jsou např. *dejar de* + infinitiv, *volver a* + infinitiv a *estar* + gerundium. Překvapující je zejména výrazný výskyt perifráze *soler* + infinitiv v díle *Las ratas* a oproti tomu nulový výskyt ve druhém díle *Los santos inocentes*.

V tabulce, která bude následovat, shrneme celkový počet nalezených perifrází v obou dílech a procento použití z celkového počtu všech nalezených perifrází v obou dílech, který činí **609**.

PERIFRÁZE	CELKOVÝ POČET V OBOU KNIHÁCH	CELKOVÉ PROCENTO POUŽITÍ V OBOU DÍLECH
<i>poder</i> + infinitiv	116	19%
<i>ir a</i> + infinitiv	68	11,2%
<i>ir</i> + gerundium	54	8,9%
<i>empezar a</i> + infinitiv	45	7,4%
<i>volver a</i> + infinitiv	37	6,1%
<i>estar</i> + gerundium	30	4,9%
<i>haber que</i> + infinitiv	23	3,8%
<i>estar</i> + participium	22	3,6%
<i>haber de</i> + infinitiv	22	3,6%
<i>comenzar a</i> + infinitiv	21	3,5%
<i>tener que</i> + infinitiv	20	3,3%

<i>soled + infinitiv</i>	15	2,5%
<i>dejar de + infinitiv</i>	13	2,1%
<i>ponerse a + infinitiv</i>	13	2,1%
<i>cesar de + infinitiv</i>	12	2%
<i>deber + infinitiv</i>	10	1,7%
<i>andar + participium</i>	9	1,5%
<i>romper a + infinitiv</i>	8	1,3%
<i>acertar a + infinitiv</i>	7	1,1%
<i>quedar + participium</i>	6	1%
<i>terminar de + infinitiv</i>	6	1%
<i>llegar a + infinitiv</i>	6	1%
<i>acabar de + infinitiv</i>	6	1%
<i>continuar + gerundium</i>	6	1%
<i>terminar por + infinitiv</i>	5	0,8%
<i>seguir + gerundium</i>	5	0,8%
<i>andar + gerundium</i>	5	0,8%
<i>echar(se) + infinitiv</i>	4	0,7%
<i>estar a punto de + infinitiv</i>	3	0,5%
<i>tener + participium</i>	3	0,5%
<i>dejar + participium</i>	3	0,5%
<i>echar a + infinitiv</i>	3	0,5%
<i>querer + infinitiv</i>	2	0,3%
<i>venir a + infinitiv</i>	1	0,2%
<i>deber de + infinitiv</i>	1	0,2%
<i>parar de + infinitiv</i>	1	0,2%

Ke konci této kapitoly je zajímavé shrnout, které perifráze mají v obou knihách zároveň největší zastoupení. Jedná se o *poder + infinitiv* a *ir + infinitiv*. Z původního seznamu všech hledaných perifrází se v námi analyzovaných dílech vůbec nevyskytují perifráze *lograr*, *conseguir*, *intentar de*, *tratar de*, *acostumbrar*, *alcanzar a*, *acabar por*, *tardar en*, *no tener por qué*, *no haber por qué + infinitiv*; *venir*, *llevar*, *quedar(se)*, *proseguir*, *acabar*, *terminar*, *empezar*, *comenzar + gerundium* a *traer*, *llevar*, *venir*, *ir*, *salir + participium*. V knize *Los santos inocentes* se vyskytovalo menší množství a méně druhů slovesných perifrází než v knize *Las ratas*.

Mnohokrát se v textu objevily perifráze, které obsahovaly určitou vsuvku, např. *podía*, *en cambio*, *hablar* nebo *tengo aún que pagar*. V textu se rovněž vyskytovaly perifráze, které měly jedno společné pomocné sloveso pro dvě plnovýznamová slovesa, např. *solía velar de noche y dormir de día*. Nalezly jsme také slovesné perifráze, které byly součástí polovětných konstrukcí, a proto se jejich pomocné sloveso vyskytovalo v neurčitěm slovesném tvaru, konkrétně v infinitivu.

Př. *El Furtivo brincaba, haciendo eses, como un animal herido, sin cesar de reír agitando en el aire, como un trofeo, el cadáver del zorrillo.*- Furtivo poskakoval a

kroutil se jako zraněné zvíře, **aniž by se přestal smát** a mával ve vzduchu mrtvolou malé lišky, jako by to byla trofej. (*Las ratas*, str. 60)

Při analyzování daných knih jsme našly další spojení, která by mohla být některými lingvisty považována za slovesné perifráze:

Nejvíce se jednalo o spojení **tornar a + infinitiv**, které se v obou knihách vyskytlo celkem šestkrát. Tomuto spojení bychom přisuzovaly význam prudkého počátku děje, podobně např. jako perifráze *romper a + infinitiv*.

Př. *El Pruden tornó a reír, esta vez forzadamente.*- Pruden **se prudce rozesmál**, tentokrát donuceně. (*Las ratas*, str. 14)

Také jsme našly spojení **osar + infinitiv**, které L. Gómez Torrego nezařazuje mezi slovesné perifráze.

Př. ... *parece como que a los señoritos les gustase embromarnos, pero no osaban levantar la voz, ...*- ...zdá se, že mladým panům se líbí dělat žerty, ale **nedvažují se zdvihnout hlas**. (*Los santos inocentes*, str. 35)

Dále jsme našly spojení **lanzarse a + infinitiv** a pětkrát spojení **arrancar(se) a + infinitiv**, která vyjadřují prudký začátek děje.

Př. *El Nini no pestañeó, pero cuando el Furtivo se lanzó a correr cárcava abajo, se agachó en los cascajos y comenzó a cantarle furiosamente.*- Nini nemrknul, ale když **se Furtivo rozběhl** dolu po rokli, sklonil se v harampádí a začal mu divoce zpívat. (*Las ratas*, str. 59)

Př. *La Sime se quedó inmóvil, guiñando levemente los ojos en un nervioso parpadeo y, de pronto, se cubrió el rostro con las manos y se arrancó a llorar histéricamente.*- Sime zůstala nehybná a nervózně mrkala očima a najednou si rukama zakryla obličej a **dala se do hysterického pláče**: (*Las ratas*, str. 158)

Poslední zajímavé spojení bylo **resultar + participium**, které B. Zavadil nepovažuje za slovesnou perifrázi nýbrž za spojení predikátu a doplňku.

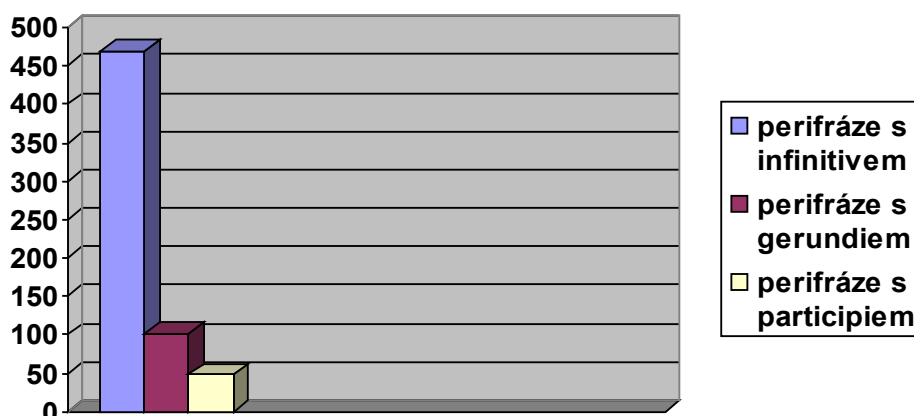
Př. *Por Santa Elena y San Casto no hubo ratas para nadie y la fiesta de despedida de la caza resultó deslucida y triste.*- V Santa Eleně a San Cantu nebyly pro nikoho křasy a večírek na rozloučenou s lovem se tak **stal pokažený** a smutný. (*Las ratas*, str. 124)

Spojení tohoto druhu a perifráze celkově mohou odrážet idiolekt daného autora či funkční styl. U některých perifrází lze také uvažovat o tom, zda je autor nezvolil pro větší dynamičnost děje.

Např. ... *se sentaba en el suelo y se ponía a contar los tapones de las válvulas de la caja* ... - ... sedával na podlaze a **vrhal se do počítání** záklopek na krabici ... (*Los santos inocentes*, str. 17) *Ponerse a* + infinitiv mohl např. nahradit za imperfektum slovesa *contar* (*contaba*). Perifráze ale zejména suplují funkce, které lze např. v češtině vyjádřit výrazovými prostředky jiné povahy.

Např. *se echó a correr*- **rozběhl se**

Na úplný závěr jsme vytvořily diagram, který nám znázorní absolutní počet nalezených perifrází v obou dílech. Perifráze jsou v něm rozděleny podle neurčitých tvarů slovesných.

Z tohoto diagramu je jasně vidět celkový počet každé skupiny perifrází vzhledem k ostatním dvěma. Nejvíce se tedy v knihách vyskytují perifráze s infinitivem, na druhém místě perifráze s gerundiem a na třetím s participiem.

L. Oberfalceroová se ve své práci pokouší určit, za jakou dobu se v mluveném jazyce vyskytne perifráze. V našem případě tento pokus můžeme udělat, co se týče španělské prózy a zjistíme, kolik perifrází se na každé straně knihy přibližně vyskytne. Kniha *Las ratas* má celkový počet stran 166, *Los santos inocentes* obsahuje 167 stran, celkem tedy 333 stran. Celkový počet nalezených perifrází je 609. Pokud vydělíme

celkový počet nalezených perifrází počtem stran obou dvou knih, zjistíme, kolik perifrází se přibližně vyskytuje na každé straně knihy. Výsledné číslo je 1,83 perifráze na stránku.

7. KONFRONTACE S OSTATNÍMI PRACEMI

V této kapitole budeme srovnávat výsledky naší práce s výsledky s jinými pracemi. Jedná se o dvě práce týkající se slovesných perifrází a jejich výskytu, konkrétně se jedná o diplomovou práci Lenky Oberfalcerové nesoucí jméno *Opisné slovesné vazby vyjadřující povahu slovesného děje v současné španělštině* a bakalářskou práci *Perífrasis verbales en la prensa española* Karolíny Géhové. V této kapitole tudíž srovnáme výskyt slovesných perifrází v současné španělské próze, v mluvené španělštině a ve španělském tisku. Nejprve stručně každou z prací charakterizujeme a uvedeme tabulku, která nám ukáže výskyt perifrází v daných dílech (tyto tabulky nám byly k dispozici z prací samotných autorů) a na závěr vytvoříme tabulku, která nám shrne výskyt perifrází ve všech třech pracích, a následně zjistíme, která perifráze dominuje nad ostatními či např. která se nevyskytuje vůbec, z čehož vyvodíme určitý závěr.

7.1. Diplomová práce Lenky Oberfalcerové

Diplomová práce L. Oberfalcerové se jmenuje *Opisné slovesné vazby vyjadřující povahu slovesného děje v současné španělštině*. Práce nám byla k dispozici v knihovně v Českých Budějovicích. Byla obhájena roku 2007 na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Autorka v této práci analyzuje výskyt slovesných perifrází v mluvené španělštině. K rozboru použila audiovizuální materiály, jedná se o celkem 5 epizod španělského seriálu *Siete Vidas*, který je založen na dialozích. Definice, kterou autorka (2007: 70) použila pro slovesné perifráze, a podle které je následně vybrala, je: „... *una perífrasis verbal es, de hecho, una unidad semántico-sintáctica que sirve para determinar la acción verbal. Ello ocurre gracias al primer verbo, el denominado ‚auxiliar‘, cuya función es la de transmitir los significados modal, aspectual, temporal o estilístico al auxiliado. Así, toda la unidad perifrástica pasa a tener un nuevo contenido semántico que no equivale a la mera suma de los significados independientes de sus constituyentes.*“ Perifráze rozdělila podle *modo de acción* (způsobu slovesného děje). Na konci své výsledky rovněž srovnává s výsledky různých lingvistů, kteří se snažili zjistit výskyt slovesných perifrází v literárním textu a v mluvené španělštině na Kanárských ostrovech. Co se této diplomové práce týče,

nebudeme moci srovnat výskyt slovesných perifrází tvořených participiem, kterými se autorka nezabývala a rovněž vylučuje perifrázi *ir a + infinitiv*.

Ve svém výzkumu došla k závěru, že se v dialozích vyskytovalo celkem 18 druhů slovesných perifrází s infinitivem a gerundiem (jak bylo řečeno výše, nezabývá se perifrázemi s participiem). Celkový počet všech nalezených perifrází je 314.

Nyní v tabulce znázorníme, ke kterým výsledkům došla. V jednotlivých sloupcích bude název perifráze, počet a procenta jejího výskytu.

PERIFRÁZE	POČET	PROCENTO VÝSKYTU Z CELKOVÉHO POČTU
<i>estar + gerundium</i>	152	48,4%
<i>volver a + gerundium</i>	35	11,1%
<i>acabar de + infinitiv</i>	26	8,3%
<i>ir + gerundium</i>	18	5,7%
<i>seguir + gerundium</i>	18	5,7%
<i>llevar + gerundium</i>	14	4,5%
<i>dejar de + infinitiv</i>	13	4,1%
<i>empezar a + infinitiv</i>	11	3,5%
<i>acabar + gerundium</i>	6	1,9%
<i>parar de + infinitiv</i>	5	1,6%
<i>ponerse a + infinitiv</i>	4	1,3%
<i>llegar a + infinitiv</i>	4	1,3%
<i>soler + infinitiv</i>	2	0,6%
<i>andar + gerundium</i>	2	0,6%
<i>terminar de + infinitiv</i>	1	0,3%
<i>empezar + gerundium</i>	1	0,3%
<i>quedarse + gerundium</i>	1	0,3%
<i>empezar por + infinitiv</i>	1	0,3%

7.2. Bakalářská práce Karolíny Géhové

Bakalářská práce K. Géhové se jmenuje *Perífrasis verbales en la prensa española* a byla nám k dispozici v podobě internetového zdroje. Práce byla napsána na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně roku 2008. Autorka v její praktické části využila novinové články, konkrétně komentáře z kultury a mezinárodní sekce novin *El País*. Tyto dvě části následně srovnávala. Předpokládala, že v části komentářů z mezinárodní sekce nalezne více perifrází s infinitivem, které znázorní dynamiku a v části kulturní bude více perifrází s gerundiem, které by znázornily stylistickou hodnotu této části. Potvrzena byla pouze první hypotéza. Měla k dispozici 6 článků ze

sekce mezinárodní a 7 článků ze sekce kulturní, každý článek v rozsahu 800-1000 slov. Autorka vycházela z definice, že slovesná perifráze, je spojení dvou sloves, které je přímé nebo za pomoci předložky, z nichž jedno je v osobním a druhé v neosobním tvaru. Sloveso v osobním tvaru modifikuje aspekt druhého slovesa, má koncovky příznačné pro sloveso a částečně či úplně v konstrukci ztrácí svůj původní význam. Druhé sloveso nese hlavní význam.

Autorka, jak jsme zmínily výše, srovnávala články z kulturní a mezinárodní části novin *El País*. Tyto výsledky jsme spojily v jeden a v následující tabulce znázorníme celkový počet všech nalezených perifrází. Autorka našla celkem 74 slovesných perifrází.

PERIFRÁZE	POČET	PROCENTO VÝSKYTU Z CELKOVÉHO POČTU
<i>ser + participium</i>	17	23%
<i>poder + infinitiv</i>	14	18,9%
<i>tener que + infinitiv</i>	7	9,5%
<i>estar + gerundium</i>	5	6,8%
<i>estar + participium</i>	5	6,8%
<i>volver a + infinitiv</i>	4	5,4%
<i>ir a + infinitiv</i>	4	5,4%
<i>dejar + infinitiv</i>	3	4,1%
<i>ponerse a + infinitiv</i>	3	4,1%
<i>acabar de + infinitiv</i>	3	4,1%
<i>ir + gerundium</i>	2	2,7%
<i>tener + participium</i>	2	2,7%
<i>dejar de + infinitiv</i>	1	1,4%
<i>llegar a + infinitiv</i>	1	1,4%
<i>llevar + gerundium</i>	1	1,4%
<i>haber que + infinitiv</i>	1	1,4%
<i>llevar + participium</i>	1	1,4%

Z dané tabulky vidíme, že nejpoužívanější byly perifráze: *ser + participium* a *poder + infinitiv*.

7.3. Porovnání výsledků všech prací

V této poslední podkapitole srovnáme výskyt slovesných perifrází v naší diplomové práci, diplomové práci L. Oberfalcerové a bakalářské práci K. Géhové.

Pro názorné srovnání nám poslouží následující tabulka. První sloupec znázorňuje název perifráze (budeme postupovat dle našeho úvodního seznamu všech perifrází), ve druhém jsou výsledky naší práce (perifráze v současné španělské próze), třetí obsahuje výsledky práce L. Oberfalterové (perifráze v mluveném jazyce) a čtvrtý výsledky K. Géhové (perifráze v tisku).

PERIFRÁZE	LITERATURA- PRÓZA	MLUVENÝ JAZYK	PUBLICISTIKA
<i>deber</i> + infinitiv	10	x	0
<i>deber de</i> + infinitiv	1	x	0
<i>tener que</i> + infinitiv	20	x	7
<i>haber de</i> + infinitiv	22	x	0
<i>haber que</i> + infinitiv	23	x	1
<i>poder</i> + infinitiv	116	x	14
<i>lograr</i> + infinitiv	0	x	x
<i>conseguir</i> + infinitiv	0	x	x
<i>intentar</i> + infinitiv	0	x	x
<i>tratar de</i> + infinitiv	0	x	x
<i>querer</i> + infinitiv	2	x	0
<i>ir a</i> + infinitiv	68	x	4
<i>empezar a</i> + infinitiv	45	11	x
<i>comenzar a</i> + infinitiv	21	x	x
<i>ponerse a</i> + infinitiv	13	4	3
<i>echa</i> <i>a</i> + infinitiv	3	x	x
<i>echa(se) a</i> + infinitiv	4	x	0
<i>romper a</i> + infinitiv	8	x	0
<i>estar a punto de</i> + infinitiv	3	x	x
<i>volver a</i> + infinitiv	37	35	4
<i>soler</i> + infinitiv	15	2	0
<i>acostumbrar</i> + infinitiv	0	x	x
<i>acabar de</i> + infinitiv	6	26	3
<i>terminar de</i> + infinitiv	6	1	x
<i>dejar de</i> + infinitiv	13	13	1
<i>parar de</i> + infinitiv	1	5	x
<i>cesar de</i> + infinitiv	12	x	x
<i>venir a</i> + infinitiv	1	x	0
<i>llegar a</i> + infinitiv	6	4	1
<i>acertar a</i> + infinitiv	7	x	0
<i>alcanzar a</i> + infinitiv	0	x	x

<i>acabar</i> + infinitiv	0	x	x
<i>terminar por</i> + infinitiv	5	x	x
<i>tardar en</i> + infinitiv	0	x	x
<i>no tener por qué</i> + infinitiv	0	x	x
<i>no haber por qué</i> + infinitiv	0	x	x
<i>estar</i> + gerundium	30	152	5
<i>ir</i> + gerundium	54	18	2
<i>venir</i> + gerundium	0	x	0
<i>andar</i> + gerundium	5	2	0
<i>llevar</i> + gerundium	0	14	1
<i>quedar(se)</i> + gerundium	0	1	0
<i>seguir</i> + gerundium	5	18	x
<i>continuar</i> + gerundium	6	x	x
<i>proseguir</i> + gerundium	0	x	x
<i>acabar</i> + gerundium	0	6	x
<i>terminar</i> + gerundium	0	x	x
<i>empezar</i> + gerundium	0	1	x
<i>comenzar</i> + gerundium	0	x	x
<i>tener</i> + participium	3	x	2
<i>dejar</i> + participium	3	x	x
<i>traer</i> + participium	0	x	0
<i>llevar</i> + participium	0	x	1
<i>estar</i> + participium	22	x	5
<i>quedar</i> + participium	6	x	x
<i>venir</i> + participium	0	x	x
<i>ir</i> + participium	0	x	0
<i>andar</i> + participium	9	x	0
<i>salir</i> + participium	0	x	x

Podle této tabulky vidíme, že rozdíly ve výskytu perifrází jsou výrazné.

Nejčastěji používaná perifráze v próze je **poder + infinitiv**, mluveném jazyce je **estar + gerundium** a v tisku se jedná o perifrázi **ser + participium** (touto perifrází jsme se nezabývaly). Zajímavý je rovněž výskyt slovesných perifrází podle neurčitého tvaru slovesného. V díle M. Delibese se na prvním místě vyskytovaly perifráze s infinitivem, na druhém perifráze s gerundiem a na třetím místě byly perifráze s participiem.

V seriálu *Siete Vidas* byly na prvním místě perifráze s gerundiem a na druhém perifráze s infinitivem (perifráze s participiem autorka neanalyzovala). V novinových článcích *El País* jsou nejvíce zastoupeny perifráze s infinitivem, na druhém s participiem a na třetím s gerundiem. Tyto rozdíly mohou být zapříčiněny rozdílným funkčním stylem. Důvodem může být dynamika a expresivita zdůrazněná určitými perifrázemi s infinitivem (např. některé aspektuální perifráze- *ponerse a*, *romper a* + infinitiv) a gerundiem, naopak v tisku je běžnější používat rezultativní statické perifráze, které vyjadřují stav. Rozdíl může být způsoben rovněž idiolektem daného autora. Celkově lze ale tvrdit, že v současné španělské próze se vyskytovalo více slovesných perifrází a více druhů než v mluveném jazyce či v tisku.

8. ZÁVĚR

Naše diplomová práce se jmenuje *Frekvence a významy slovesných perifrází v současné španělské próze*. V této diplomové práci jsme se zabývaly výskytem slovesných perifrází v jejich písemné podobě a konkrétně jsme se zaměřily na zjištění výskytu těchto konstrukcí v díle M. Delibese. Dále jsme se zabývaly tím, zda se používají stejné perifráze a ve stejném množství v současné španělské próze, mluvené španělštině či španělské publicistice.

Diplomová práce je rozdělená do tří částí. První je část teoretická, dále část teoretická a praktická zároveň a následuje část čistě praktická, kdy výsledky naší práce srovnáváme s výsledky, ke kterým ve své diplomové práci došla L. Oberfalterová a v bakalářské práci K. Géhová.

V teoretické části jsme nejprve charakterizovaly slovesné perifráze jako celek. Vycházely jsme z děl českých a španělských lingvistů. Názory těchto dvou skupin se často rozcházel, a proto jsme se je vždy snažily shrnout a určit definici, ze které budeme v naší práci vycházet my. Rozhodly jsme se následovat základní definici L. Gómeze Torrega, k níž jsme přidaly ještě pár menších bodů pro upřesnění. Podle této charakteristiky by definici slovesné perifráze bylo možné shrnout jako: spojení dvou sloves, z nichž první je pomocné a druhé je plnovýznamové. Plnovýznamové sloveso je v neurčitém slovesném tvaru (infinitiv, gerundium, participium) a dohromady tvoří jeden predikát. Tato dvě slovesa jsou spojena předložkou, spojkou nebo přímo. Dále jsme charakterizovaly tzv. *locuciones verbales*, což jsou vazby, které se jen málo odlišují od samotných slovesných perifrází. Slovesné perifráze, jak bylo řečeno, se skládají z pomocného slovesa, které vyjadřuje slovesné kategorie, a neurčitého tvaru slovesného (infinitiv, gerundium nebo participium), proto jsme tyto tvary rovněž definovaly, ale jen co se nejdůležitějších bodů pro perifráze týká, neboť by tato kapitola byla vhodná na samostatnou diplomovou práci. Důležitá kapitola byla o pomocných slovesech. Rovněž jsme se věnovaly pohledu jak českých, tak španělských lingvistů. Ačkoliv mnohé jejich práce hovoří o tom, že pomocné sloveso podlehlo gramatikalizaci, rozhodly jsme se pro definici, která pomocné sloveso definuje jako takové, které je součástí složených časů nebo slovesných perifrází a svými koncovkami vyjadřuje slovesné kategorie. Toto sloveso může v určitých případech stát samostatně (např. *voy a cocinar* x *voy a la casa*). Vyhnuly jsme se definici z pohledu úplné či

částečné ztráty původního významu proto, že bychom tak musely vyloučit velké množství perifrází nebo o jejich vložení velmi pochybovat. Další kapitoly zahrnovaly problematiku, která se dotýká slovesných perifrází, např. pasivum, vid nebo důkazy, podle kterých zejména L. Gómez Torrego rozlišuje slovesné perifráze.

Další část byla zároveň teoretického i praktického zaměření. V kapitole slovesné perifráze jsme, stejně jako v některých předešlých kapitolách věnovaly pozornost rozdělení perifrází z pohledu českých a španělských autorů. V naší práci jsme se rozhodly následovat tři různé lingvisty, jelikož jsme jejich rozdělení a charakteristiku považovaly pro nás nejvhodnější. Nejprve jsme popsaly jednotlivé skupiny perifrází (rozdělené podle neurčitého tvaru slovesného) a poté jsme se věnovaly každé perifrázi zvlášť. Jednotlivé perifráze jsme doplnily definicí, příkladem z analyzovaných knih spolu s našim překladem a krátkým komentářem. Pro slovesné perifráze s infinitivem jsme následovaly rozdělení podle L. G. Torrega, který je rozděluje na aspektuální a modální. U perifrázi s gerundiem jsme se rozhodly pro charakteristiku A. Yllery a u poslední skupiny, tedy perifrázi s participiem jsme sledovaly popis a rozdělení (v tomto případě na perifráze s aktivním a pasivním významem) B. Zavadila. Zahrnuly jsme sem také podkapitulu pojednávající o perifrázích, o kterých lingvisté z různých důvodů pochybují. Poslední kapitolou z teoretické části bylo pojednání o slovesných perifrázích v učebnicích španělštiny. Jednalo se o učebnice česky a španělsky psané a zjistily jsme určité nedostatky, které se týkají zejména jejich pojmenováním (povětšinou nejsou nazývány jako *slovesné perifráze*) a pak samozřejmě jejich prezentací v učebnicích a celkovému množství, které je na základě těchto učebnic vyučováno.

K analýze jsme vybraly dvě díla M. Delibese; *Las ratas* a *Los santos inocentes*. Nejprve jsme se zabývaly výskytem perifrází v každé knize zvlášť, zejména kvůli odlišnému stylu psaní těchto knih a následně jsme výsledky porovnávaly. Tyto výsledky jsme prezentovaly na základě tabulky, kde bylo jasně vidět, že nejčastěji používaná perifráze v knize *Las ratas* je *poder* + infinitiv a v knize *Los santos inocentes* rovněž ta samá perifráze. Na druhém místě se shodně v obou knihách umístily perifráze *ir a* + infinitiv a na třetím *ir* + gerundium. Celkově se v těchto knihách vyskytují nejvíce slovesné perifráze tvořené infinitivem, dále s gerundiem a na posledním místě perifráze s participiem. Důvodem může být idiolekt daného autora, možnost některých perifrází vyjádřit děj více expresivně, dynamičtěji, k čemuž mohou sloužit např. některé aspektuální perifráze (např. *ponerse a*, *echar(se) a* + infinitiv) a zejména potřeba vyjádřit určité skutečnosti, které lze např. v češtině vyjádřit příslovci či předponou.

Ve třetí části diplomové práce jsme se věnovaly konfrontaci našich výsledků s výsledky, ke kterým došla L. Oberfalcerová ve své diplomové práci *Opisné slovesné vazby vyjadřující povahu slovesného děje v současné španělštině* a K. Géhová ve své bakalářské práci *Perífrasis verbales en la prensa española*. L. Oberfalcerová se nezabývala perifrázemi s participiemi a došla k závěru, že se v mluvené španělštině (analyzovala španělský seriál *Siete Vidas*) používají nejčastěji perifráze *estar* + gerundium, *volver a* + infinitiv a *acabar de* + infinitiv. K. Géhová zjistila, že ve španělském tisku (*El País*- kulturní a mezinárodní komentáře) se vyskytuje nejvíce *ser* + participium, *poder* + infinitiv a *tener que* + infinitiv. Možný důvod je, že publicistika potřebuje více popisné, statické výrazy, a proto více využívá perifráze s participiemi. Rovněž může být jazyk ovlivněn idiolektem autora či funkčním stylem. Všeobecně lze ale říci, že se v současné španělské próze vyskytuje více slovesných perifrází a více druhů než v mluveném jazyce a tisku. Trochu problematické se ale jeví srovnávání prací, jejichž autoři nesdílí úplně stejné definice slovesných perifrází, a proto mají rovněž rozdílný seznam všech, které pak následně vyhledávají. Rovněž je obtížné srovnávat výsledky, ke kterým se došlo po analyzování různé délky mluvené řeči, novinových článků a knih.

Tato diplomová práce nám pomohla lépe se zorientovat v problematice slovesných perifrází. Zjistily jsme, že toto téma je poměrně složité zejména kvůli rozdílné klasifikaci a charakteristice slovesných perifrází různých autorů. Lze na něj nahlížet z různých pohledů a je to velice zajímavý prostředek pro vyjádření takových významů, které např. v češtině musejí být vyjádřeny nejčastěji příslovci a ani v tomto případě nebude překlad úplně odpovídat původní španělské verzi.

SEZNAM LITERATURY

- [1] Alarcos Lloras, Emilio: *Gramática de la lengua española*. 4^a edición, Madrid, Espasa Calpe, 2002. ISBN 84-239-7922-9.
- [2] Bon, Francisco Matte: *Gramática Comunicativa del español I, II, De la lengua a la lengua*. Madrid, Edelsa, 1999. ISBN 84-7711-105-7.
- [3] Báez San José, Valerio- Dubský, Josef- Králová, Jana: *Moderní gramatika španělštiny*. 1. vydání, Praha, Fraus, 1999. ISBN 80-7238-054-0.
- [4] Eugenio Cascón, Martín: *Español coloquial*. Segunda edición, Madrid, Editorial Edinumen, 2000. ISBN 84-89756-47-3.
- [5] Fente Gómez, Rafael- Fernández Alvarez, Jesús- G. Feijóo, Lope: *Perífrasis verbales*. 2^a edición, Madrid, Edelsa, 1997. ISBN 84-85786-66-1.
- [6] Gómez Torrego, Leonardo: *Gramática didáctica del español*. Madrid, Ediciones SM, 1998. ISBN 84-348-5440-6.
- [7] Gómez Torrego, Leonardo: *Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo*. In: Bosque, Ignacio- Demonte, Violeta: *Gramática descriptiva de la lengua española 2: Las construcciones sintácticas fundamentales; Relaciones temporales, aspectuales y modales*. Primera edición, Madrid, Editorial Espasa Calpe, 1999. ISBN 84-239-7919-9.
- [8] Hamplová, Sylva: *Algunos problemas de la voz perifrástica pasiva y las perífrasis factitivas en español*. První vydání, Praha, Ústav jazyků a literatur ČSAV, 1970.
- [9] Hamplová, Sylva: *Stručná mluvnice španělštiny*. Čtvrté vydání, Praha, Academia, 1996. ISBN 80-200-0552-8.
- [10] Miguel, Elena de: *El Aspecto Léxico*. In: Bosque, Ignacio- Demonte, Violeta: *Gramática descriptiva de la lengua española 2: Las construcciones sintácticas fundamentales; Relaciones temporales, aspectuales y modales*. Primera edición, Madrid, Editorial Espasa Calpe, 1999. ISBN 84-239-7919-9.
- [11] Pavlíčková, Anita: *Gramática de la lengua española. Primera parte, Morfología y sintaxis de las partes de la oración*. První vydání, České Budějovice, Pedagogická fakulta, 1992. ISBN 80-7040-010-2.
- [12] Pavlíková, Sylva: *Stručná mluvnice španělštiny*. První vydání, Praha, Academia, 1967.

- [13] San José, Valerio Báez- Dubský, Josef- Králová, Jana: *Moderní gramatika španělštiny*. První vydání, Plzeň, Fraus, 1999. ISBN 80-7238-054-0.
- [14] Seco, Rafael: *Manual de gramática española*. 11^a edición, Madrid, Aguilar, 1993. ISBN 84-03-27081-X.
- [15] Seco, Rafael: *Manual de Gramática española*. Instituto Cubano del Libro, 1973.
- [16] Spitzová, Eva: *Morfología española*. První vydání, Brno, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 1990.
- [17] Zavadil, Bohumil: *Současný španělský jazyk II., Základní slovní druhy: slovesa*. První vydání, Praha, Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-012-2.
- [18] Yllera, Alicia: *Las perífrasis verbales de gerundio*. In: Bosque, Ignacio- Demonte, Violeta: *Gramática descriptiva de la lengua española 2: Las construcciones sintácticas fundamentales; Relaciones temporales, aspectuales y modales*. Primera edición, Madrid, Editorial Espasa Calpe, 1999. ISBN 84-239-7919-9.
- [19] Real Academia Española: *Esbozo de una nueva gramática de la lengua española*, Madrid, Espasa-Calpe 1991. ISBN 84-239-4759-9.

Učebnice:

- [20] Casado Pérez, María Ángeles- Madrtínez Sebastián, Anna- Romero Fernández, Ana María: *Método de español para extranjeros Prisma Comienza (A1)*. Primera edición, Madrid, Editorial Edinumen, 2006. ISBN 84-95986-03-05.
- [21] Castro Viudez, Francisca: *Nuevo Ven: español lengua extranjera. 1, Libro del alumno*. Primera edición, Madrid, Edelsa, 2003. ISBN 978-84-7711-831-2.
- [22] Castro Viudez, Francisca: *Ven 1: Curso de Español para Extranjeros*. Madrid, Edelsa. ISBN 84-7711-045-X.
- [23] Castro Viudez, Francisca: *Ven 2: Cursos de Español para Extranjeros*. Madrid, Edelsa. ISBN 84-7711-048-4.
- [24] Chamorro Guerrero, María Dolores- Lozano López, Gracia- Martínez Gila, Pablo: *Abanico: Libro del Alumno*. 6^a edición, Barcelona, Los autores y Difusión, 2001. ISBN 84-87099-86-6.
- [25] Dubský, Josef- Krbcová, Milada- Kullová, Jana: *Španělština pro jazykové školy I*. První vydání, Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 1990.
- [26] Dubský, Josef- Kouklíková, Helena- Krbcová, Milada: *Španělština pro jazykové školy II*. První vydání, Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 1991. ISBN 80-04-21039-2.

- [27] Králová, Jana- Krbcová, Milada, Dekanová, Alena: *¿Fiesta! 1: španělština pro střední a jazykové školy*. První vydání, Plzeň, Fraus, 2000. ISBN 80-7238-085-0.
- [28] Králová, Jana- Krbcová, Milada, Chacón Gil, Pablo: *¿Fiesta! 2: španělština pro střední a jazykové školy*. První vydání, Plzeň, Fraus, 2001. ISBN 80-7238-123-7.
- [29] Králová, Jana- Kullová, Jana: *¿Fiesta! 3: španělština pro střední a jazykové školy*. První vydání, Plzeň, Fraus, 2003. ISBN 80-7238-214-4.
- [30] Macíková, Olga- Mlýnková, Ludmila: *Obchodní Španělština- Español Comercial*. První vydání, Brno, CP Books, 2005. ISBN 80-251-0652-7.
- [31] Prokopová, Libuše: *Španělština pro samouky*. Druhé vydání, Praha, LEDA, 2002. ISBN 80-85927-08-X.
- [32] Tichý, Oldřich- Vaculík, Antonín- Krejzová, Anna: *Španělština pro jazykové školy III*. Třetí vydání, Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 1983.
- [33] Tichý, Oldřich- Vaculík, Antonín: *Španělština pro jazykové školy IV*. První vydání, Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 1981.

Internetové zdroje- bakalářská práce

- [34] Géhová Karolína. *Archiv závěrečné práce Karolína Géhová- Perífrasis verbales en la prensa española* [online]. poslední revize 11.10. 2008 [citováno dne 18.11. 2010]. <http://is.muni.cz/th/180739/ff_b/?lang=en>.

Diplomová práce:

- [35] Oberfálcerová, Lenka: *Opisné slovesné vazby vyjadřující povahu slovesného děje v současné španělštině*. [Diplomová práce] České Budějovice 2007. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Fakulta pedagogická. Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jana Pešková, Ph.D.

Studovaný materiál:

- [36] Delibes, Miguel: *Las ratas*. Decimoctava edición, Barcelona, Ediciones Destino, S.A., 1992. ISBN 84-233-0724-7.
- [37] Delibes, Miguel: *Los santos inocentes*. Segunda edición, Barcelona, Editorial Planeta, S.A., 1993. ISBN 84-08-00018-7.

SEZNAM PŘÍLOH

V této příloze se nachází seznam všech nalezených perifrází spolu se stránkou jejich výskytu. U některých jsme ponechali část kontextu. Nejprve začneme knihou *Las ratas*. Seznam perifrází odpovídá jejich postupnému výskytu během textu.

Las ratas

estaban hinchados 9
solían dejarlos 9
no llegó a probarla 10
solía sentarse 11
ya tenía dada vuelta 12
anda muy queda 12
no me dejan quietos 12
acabó de repartir 15
comenzó a envolverlo 16
continuó envolviendo 16
solía decir 16
siguió avanzando 17
podía hacerlo 17
dejó de frecuentar 18
voy a enseñarte 18
deben pastar 18
ha dejado de serlo 19
empezó a rehuir a las gentes y a salir 19
terminaste de pintar 20
empezó a medir 22
has de preparar 23
ha de ser caliente 24
tendrás que regar 24
he de poner 24
no debes hacerlo 24
hay que arriesgarse 24
comenzó a brincar 24
empezó a bufarla 24
tiene que guardar 24
ya iba a entrar 25
volvió a salir 25
no podía provenir 26
podía, en cambio, hablar 26
suele ser 27
dejaba extenuado 27
andaban levantando 28
solía pasarla 28
no pudo ni contarla 29
andaba doblado en ángulo 30
fue incorporando 30
fue describiendo 30
está aculada 30
no acertaba a ver 30

poco a poco iban definiéndose 31
se puede vivir 33
había que aprovechar 36
está animando 37
había de valerse 37
solía decir 37
van a agradecer 38
empezó a demorar 38
habrá que resemlar 38
fue dividiendo 39
hay que pagar 39
dejaremos de vivir 41
vamos a terminar 42
fue elevándose 42
ya está metido 43
se podía hacer 43
hemos de aguardar 43
andaba muy repartida 43
había de entretenerse 44
estuvo a punto de complicar 44
pudo embrollarse 44
ya que las tenían dadas 45
llegaron a considerarla 46
iba a ser abuela 46
comenzó a pregonar 46
comenzaron a abrir y cerrar 46
empezó a decir 47
dejaron de tener 47
podrías enfriarte 49
comenzaron a tirarle 49
fue contando 49
fue quemando 50
iba formando 50
habrá que bajar 51
acabaran de entrar 51
empezó a contar 52
empezó a amilanarse y a encogerse 53
empezó a afilar 53
solía velar de noche y dormir de día 53
tenía colocados 53
solía hacerlo 54
volvía a reír 54
terminaron por hacerse 58
echó a correr 59
poco a poco se iba descubriendo 59
comenzó a cantearle 59
sin cesar de reír 60
iba mermando 61
para poder encender 62
no podía jugársela 62

va a largarte 64
va a recompensar 64
vamos a salir 64
puedo hacerle 65
termina por volverse 65
al poder cambiar 65
seguían siendo 65
tendrás que desalojar 67
se puso a repetir 68
tendrían que vérselas 69
no pueda decirle 69
viene a ser 70
no lo puedo tolerar 70
te pones a ver 70
va a coger 73
no volvió a recobrar 73
solía decirle 74
empezó a envejecer 74
ha de haber 75
ya está la Simeona regañando 75
podía decir 75
llegó a fascinarle 76
empezaron a descolgarse 77
quedó convertida 77
se puso a orinar 78
sin cesar de mirarle 78
sin dejar de gritar 78
vais a meter 79
va a pasar 79
comenzó a hablarle 81
volvió a reír 81
acabar de hacer 82
terminaran de emerger 82
hay que hacer 83
comenzaron a amustarse 83
volvió a ser 83
podía llegar 84
volverá a ser 84
van a hacer 85
podría saber 86
he de hablar 87
no podía acarrear 88
solía detenerse 88
comenzó a llamarse 88
empezó a decir 88
volvía a mentarle 88
puedan ser 89
empezaba a desconcentrarla 90
puede ser 90
hay que cultivarlo 91

podrías ser 91
podrías ser 92
vuelva a hablar 92
se puede estar 92
está sobada 94
está preñada 94
han de comer 96
podían estar 96
tienen que comer 97
rompió a reír 98
quiere llover 98
andaba constipado 99
acertaban a entonar 99
tendrás que pedir 99
solía decir 102
solía subir 102
seguían mostrando 102
se iban desvaneciendo 103
quedaron cubiertas 104
voy a conocer 104
empezaron a formarse 104
no lo vuelvas a hacer 105
iban rezando 107
va a llover 3x 108
rompieron a reír 108
comenzó a cantar 108
está cantando 108
fue desplazándose 108
podía esperarse 110
solía avisar 111
iba extendiéndose 111
terminó por no relacionarse 111
vamos a ir 111
he de acabar 112
iba a andarme 112
puede saberse 113
estamos apañados 114
empezó a mirar 114
pudiera llegar 114
tuviese que adoptar 114
están tasadas 115
has de quitarlas 115
acertó a decir 115
puede saberse 115
fue subiendo 115
podrás abrir 115
empezó a llorar 115
comenzó a golpearse el pecho con los puños y a reír 116
voy a avisar 116
tiene que verlo 117

puede ser un hallazgo 117
puedo prever 117
debía ocurrir 117
hay que abrirla 118
fuera a echar 118
volvió a repetir 118
vas a caer 118
vamos a sacar 119
seguir trabajando 119
fueron elevando 121
habrá que bajar 121
estaban aún adormilados 121
hay que comer 122
empezaron a escasear 122
comenzó a hacerle 122
podían venir 123
puede robar 123
se echó a reír 124
andan tirados 125
se echó a reír (2x) 126
no deberías cazar 126
va a llorarlas 126
terminaba de ordeñar 127
volvía a repetir 127
podrá pasearte 127
echase a volar 128
debes saber 128
podría aprender 128
pueda saber 128
dejó de rascarse 128
podría ir 128
tienes que decirme 128
podría ser 130
estuvo a punto de ocurrir 131
no podía comenzar 131
comenzaron a abrir 132
comenzó a descender 133
empezó a tragar 134
estar posado 135
empezó a volar 135
estuviera diciendo 135
puede servirle 137
deja de saber 137
empezó a echar 137
iban humedeciendo 138
estoy armando 138
iban enmudeciendo 139
comenzó a acumular 140
iban emplumando y desarrollándose 141
sin cesar de recular 141

fue alzándose 142
fueron llegando 142
iba llenándose 142
podrías callar 143
no volveremos a verlo 143
estaban chasmuscadas 143
iban entrando 143
terminara de hacer 144
está cayendo 144
no ha de salir (2x) 145
está helando 145
volvió a sentarse
puedede saberse 145
empezó a palmear 145
iba cuajando 146
había dejado de existir 146
puede saberse 146
iba extendiendo 147
puede salir 147
empezaban ya a negrear 147
estaban abatidas 148
iba abriendo 148
empezó a descender 148
empezaron a pendular 148
empezó a repicar 149
sin cesar de reír 149
quedaron abrasados 150
terminaron de encañar y de granar 150
solía apostillar 150
habrá que bajar 151
estuvieron a punto de resolverse 151
iba a exponer 151
puede subir 152
vas a ganar 152
podría conseguir 153
podría ayudarte 153
no acertaba a conciliar 153
podía venir 153
terminaba por callar 154
seguían acudiendo 154
dejó tendida 154
solía decir 155
puede saberse 155
terminaba por simular 156
empezó a experimentar 156
iba a ser 156
puedes montar 156
pueden cometer 157
rompió a llorar 157
no le voy a necesitar 157

vas a morirte 157
se puso a decir 158
empezaron a mostarse 159
habrá que bajar 159
voy a sacudir 160
no le van a quedar 160
fue acentuándose 162
terminaban de amontonar 163
va a ser 164
empezaron a caer 164
sin cesar de mirar 165
cesó repentinamente de llover 166
no hay que dormirse 168
debe salir 168
no ha de quedar 168
puedo yo ponerme a trillar 169
tengo aún que pagar 169
sin dejar de azucar 169
puede hacer 170
se echó a reír 170
volvió a reír 170
se fue contrayendo 170
llegaban a ser 171
sin cesar de gruñir 171
pudo rasgar 173
se iban llenando 174
habrá que dejar 174
fueron surgiendo 175

Los santos inocentes

se le quedó grabado 10
vaya usted a saber 12
iba desenroscando 14
se ponía a contarlos 15
iban volviéndole 16
se ponía a contar 17
puede saberse 17
volvía a esconderla 18
van a servir 18
iban transcurriendo 19
no se volvieron a oír 20
rompía a correr 21
anduve corriendo 22
empezaba a reír 22
vamos a hacer 23
habrá que buscar 23
tuviéramos que llamar 24
iríamos a parar 24
me puedo reír 24
no está llorando 24

echó a correr 24
se puso a contar 25
estás sacando 26
volvió a entrar 26
empezó a rascarla 27
podían decirles 34
podían salir 34
rompió a reír 35
habían de llevar 35
se quiere decir 36
te pones a ver 36
quede desamparada 37
acierte a colocarla 37
sin acertar a pensar 37
tenían que sonar 38
anda desvelado 38
debía de tener 38
voy a pedir 39
no llegó a asistir 39
estás pensando 40
empezaba a salirse 40
se le iba tomando 40
continuaba olfateando 41
puede llegar 42
podemos volver a ser 43
volver a ser 43
tendría que callar 43
vamos a hacer 43
iba siguiendo 44
habrás de atender 44
continuó dándole 44
no paraba de darle 44
iba a marcharse 45
podría ponerle 45
está crecida 45
hay que ver 45
se iba desinflando 45
empezó a desbarrar 46
van a pasar hambre o morirse 46
vete a saber 46
le ha de faltar nada 46
estaba muy excitado 46
puede dormir 46
empezaron a instalar 47
empezaron a transcurrir 47
no pudo asistir 48
andaba sirviendo 48
habrá que hablar 50
rompió a reír 50
vamos a ver 50

tú te estás necesitando 51
cesaba de comer 52
no puede ser 52
estáis viendo 52
se ponía a hacer 53
sin cesar de canturrear 53
voy a enseñar 53
cesaba de cantar 53
puedes echarme 54
volvía a gritar 54
rompía a sollozar 54
fuera a volar 55
acababa de derribar 55
acabará de aprender 55
le están entrando 55
me voy a dar 55
están entrando 56
volvió a presentarse 56
acertaba a manejar 56
empezaron a amartelarse 56
continuaba señalándole 57
no vayas a hacer 57
puede hacer 57
puede saberse 58
no puede decírtelo 63
estuvieran deshuesadas 64
comenzó a rascarle 64
vete a saber 65
habrá que informarse 65
empezó a darles 66
vamos a ver 66
puedo comerme 66
continuaba girando 67
sin dejar de dar 67
no puedo invitar 68
iba alzando 68
se ponía a rutar 68
no podía andar 69
se ponía a caminar 69
iba bordeando 69
está entretenido 69
hubo de imponerse 70
podía hacer 70
puede ocurrirle 70
se quedaban dormidos 72
estás criando 72
tendré que ocuparme 73
volvió a buscarle 73
puede saberse 73
fue corriendo 74

debe tener 76
empezó a echar 76
no volverás a ensuciarte 77
sin dejar de sonreír 78
sin cesar de adularla 79
volvía a reclamar 79
está emplumando 80
puede traer 80
empezó a cavar 80
iba incorporando y emplumando 81
no debes hacer esto 81
me está aguardando (2x) 81
me está aguardando 82
comenzó a volar 82
se iba apartando 83
volvió a quedar 84
volvió a recogerlo 84
comenzó a graznar 84
empezó a picotearle 84
comenzó a sacar 91
no puedo quedarme 91
llegó a distinguir 92
puedo ser 94
hay que verlo 94
tenía que ocurrir 95
fue creciendo 95
fue a dar 95
no le voy a recordar 96
vamos a ver (2x) 97
vamos a ver 98
no puede haber ido 98
no podía estar 98
iba contando 100
podía quietarse 100
sin cesar de disparar 100
empezaba a acarrearle 101
empezaba a notar 101
me estás saliendo 103
anda muy achuchada 103
empezaron a vocearse 104
vas a verlo 104
vas a ver 104
está haciendo 105
podrás comprobar 105
estaba hablando 106
podéis largaros 106
iba llamando 108
para dejar de trabajar 109
se iba creciendo 110
puedes decirme 110

estás hablando 110
ando criando 110
volvió a tomarla 111
volvió a coger 112
volvió a dejar 112
no puedo atender 112
volvió a sonar 112
no podía apartar 112
fue aproximando 113
se le iba haciendo 119
empieza a pesarte 119
ya tenía dispuestos 119
sin poderse reprimir 121
se le fue a criar 121
puedes poner 121
había de hacerlo 121
iba a decir 122
iba agotando 122
comenzaba a recelar 122
había que fingir 122
andaba ese día englosinado 123
has de cegar 123
podía responder 124
pudo articular 124
va a ser 124
está mancada 125
va a amarrarme 125
puede servirle 125
se puso a jurar 125
puedes valer 125
estaba jadeando 126
había que apresurarse 126
no podía desplazar 127
deje de poder 127
estoy diciendo 127
se iba aproximando 129
no fuera a saber 129
está tronzado 130
no puedo prescindir 130
no puedo hacer 130
está muy inflamado 131
vuelves a traer 131
tendrás que agenciarle 131
no podrías ingeniártelas 131
debe estar 131
puedes mercarle 131
empieces a moverse 131
acabara de romperse 132
pueden decir 132
tienes que hacer 132

hay que moverse 132
estás sentenciado 132
se puso a escarbar 134
está enseñada 134
vamos a hacerle 135
has de esforzarte 135
puedes ayudarte 135
va a dar 136
empezó a palmotear 138
iba anotando 138
voy a esconder 139
va a servir 139
no puedes moverte 140
van a robar 140
se ha vuelto a tronzar (2x) 140
no puedes menearte 140
podría usted poner 141
ha vuelto a fracturar 141
voy a hacer 141
puede decir 142
puedes decirme 142
iba cargándose 143
estoy equivocado 144
tenemos que acatar 144
puedes decirme 145
volvió a llamarla 145
rompió a reír 146
puedes retirarte 147
no podía parar 147
puede saberse 147
iba a saber 154
estaba cruzado 155
fue dando 155
no la he vuelto a ver 155
volvió a palparse ... y a mover 156
podéis marcharos 156
ha tenido que salir (2x) 156
he de volver 157
volvería a poner 157
pudieron comprobar 159
no pudo contener 159
ha podido sucederle 159
pudo meterse 160
soy distraído 161
se iban llenando 161
pudo ser 161
puedes dormir 162
voy a ser 162
podía dar 163
hay que amarrarlos a la copa de una encima, moverles con un cordel y aguardar 163

vas a subir 164
iba embutiendo 165
estás hablando 166
no andaremos pasados 166
andaba enredando 167
continuaba tiroteando 167
se le iba agriando 167
se está poniendo 168
empezó a disparar 168
no pudo reportarse 170
debes disculparme 171
estaba quemado 171
se le iba quedando 173
comenzó a silbar 174

RÉSUMÉ

Esta tesis se llama *Frekvence a významy slovesných perifrází v současné španělské próze*, en español- *Frecuencia y significados de las perífrasis verbales en la prosa española contemporánea*. Desde el nombre de la tesis se puede deducir que hemos analizado textos literarios. Hemos elegido concretamente dos libros de M. Delibes. Una se llama *Las ratas* y la otra *Los santos inocentes*. Intentamos averiguar cómo, cuánto y cuáles perífrasis verbales se utilizan en la prosa española contemporánea. También nos interesó si se utilizan las mismas perífrasis verbales con la misma frecuencia en la prosa española como en la prensa y la lengua hablada.

Primero hemos analizado libros de varios lingüistas checos y españoles porque necesitamos determinar la definición para la perífrasis verbal y hemos decidido utilizar la de L. Gómez Torrego: „*Una perífrasis verbal es la unión de dos o más verbos que constituyen un solo ‚núcleo‘ del predicado. El primer verbo, llamado ‚auxiliar‘, comporta las informaciones morfológicas de número y persona, y se conjuga en todas (o en parte de) las formas o tiempos de la conjugación. El segundo verbo, llamado ‚principal‘ o ‚auxiliado‘, debe aparecer en infinitivo, gerundio o participio, es decir, en una forma no personal.*“ Además hemos añadido que además de eso los dos verbos están unidos con una preposición, conjunción o directamente. Otros capítulos de la parte teórica hemos dedicado también para comparar varios problemas que rodean el tema de las perífrasis verbales desde el punto de vista de los lingüistas checos y los lingüistas españoles (por ejemplo- el aspecto, los libros para la enseñanza del español o los verbos auxiliares).

En la siguiente parte de nuestro trabajo hemos clasificado y caracterizado las perífrasis verbales y nos hemos decidido seguir tres lingüistas importantes (L. Gómez Torrego, A. Yllera y B. Zavadil). Presentamos cada una de las perífrasis con su definición y con ejemplos de los libros de M. Delibes con nuestra traducción. Primero hemos analizado cada una separadamente porque están escritas en estilos diferentes y después intentamos a analizarlos juntos. En esta parte llegamos a la conclusión que las perífrasis más utilizadas son *poder* + infinitivo, *ir a* + infinitivo y *ir* + gerundio y que prevalecen las perífrasis formadas con infinitivo. Creemos que la razón puede ser que los textos literarios necesitan expresar más el dinamismo y expresividad que en el periodismo que utiliza más las perífrasis con participio. Otro razón importante puede ser

que M. Delibes tiene una lengua especial y el último razón es que en español hay que utilizar diferentes formas para expresar significados especiales que por ejemplo en checo se expresan con los adverbios o los prefijos en vez de las perífrasis verbales.

En la última parte de la tesis nos hemos dedicado a la confrontación de tres trabajos diferentes. Nuestros resultados hemos comparado con la tesis de L. Oberfalcerová. Su tesis se llama *Opisné slovesné vazby vyjadřující povahu slovesného děje v současné španělštině* (en español *Las perífrasis aspectuales en el español contemporáneo*) y la autora intentó a analizar una serie de la televisión que se llama *Siete Vidas*. (Hay que mencionar que en este trabajo no se analizó la frecuencia de las perífrasis con participio.) La autora de este trabajo llegó a la conclusión que las perífrasis más utilizadas son *estar + gerundio*, *volver a + infinitivo* y *acabar de + infinitivo*. En Internet encontramos un trabajo de K. Géhová que se llama *Perífrasis verbales en la prensa española* y con este trabajo también hemos comparado nuestros resultados. K. Géhová llegó a la conclusión que las perífrasis más utilizadas en la prensa son *ser + participio*, *poder + infinitivo* y *tener que + infinitivo*. La mayoría de los resultados de nuestro y de los otros dos trabajos hemos presentado en forma de varias tablas. De todos los resultados vemos que las mayor discrepancia es entre trabajo nuestro, el trabajo de L. Oberfalcerová y el trabajo de K. Géhová. K. Géhová llegó a la conclusión que en el periodismo se utilizan mucho las perífrasis con participio, especialmente *ser + participio*, porque hay que describir algo y para eso sirven bien estas perífrasis estáticas. En general podemos mencionar que en la prosa española contemporánea es la frecuencia de las perífrasis más grande y se utilizan más tipos que en la lengua hablada y la prensa.

Esta tesis nos ha ayudado a conocer más esta problemática. Este tema es bastante difícil por la variedad de las definiciones de los diferentes lingüistas y también porque este tema abarca muchos capítulos. También creemos que los resultados sirven especialmente para la inspiración porque no se pueden comparar trabajos con diferentes definiciones y perífrasis diferentes. Además cada una de las autoras analizó materiales de longitud diferente. Las perífrasis verbales constituyen un tema muy interesante y bastante importante para los que quieren estudiar español porque se utilizan mucho. Perífrasis verbales ayudan a expresar los significados tan variados que por ejemplo en checo tienen que ser expresados con la ayuda de los adverbios etc. y ni con los adverbios es posible expresar precisamente el significado original.